Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT
פרייז 15 גראשען
היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 124 | Łódź, Sroda, 29 maja 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ"ו איר תרצ"ה | № 124

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

בלוטיג געשלעג אין שטאט־ראט

די ענדעקעס האבען געווארפען מיט שטוהלען און טישען אין די יודישע און סאציא־ ליסטישע ראטמענער. — ראטמאן נוטקעוויטש שווער פערוואונדעט און געפינט זיך אין שפיטאל. — פיל אנדערע ראטמענער לייכטער פערוואונדעט. — 3 פאגאטאוויעס ערטיילען הילף. — העכערע פאליציי־מאכט אנגעהויבען אן אויספארשונג

די נעכטיגע זיצונג איז איבגעריסען געווארען!

די נעכטיגע זיצונג פון לאדזער שטאט־ראט איז ערווארט געווארען מיט גרויס שפאנונג נישט נאר אין לאדז, וואו מ'ווארט נאך יעדער זיצונג אויף פערשידענע טרויעריגע איבערראשונגען, נאר אויך אין גאנץ פוילען.

די גאנצע פוילישע פרעסע

האט געבראנגט נאטיצען וועגען דער נעכטיגער זיצונג.

די נייגעריגקייט איז געוועזן צוליב פערשידענע פראגען, וועלכע האבען געדארפט ערלעדיגט ווערען אויף דער נעכטיגער זיצונג. קודם כל איז געווען טשעקאווע ווי אזוי די ענדעקישע פראקציע וועט זיך פערהאלטען בעת'ן בעהערען דעם אנדענק פון פער־שטארבענעם מארשאל פילסודסקי.

וואס שייך דער דאזיגער פראגע איז פאר דער פלענאר־זיצונג פארגעקומען די בעראטונג פון דער ענדעקישער פראקציע, וואו ס'איז געקומען צו זעהר ערנסטע מיינונגס־פערשיעדענהייטען. מ'האט אפילו געהערט פון בעראטונגס־צימער הויכע קולות און קריגערייען. אין דער פראקציע האבען זיך געבילדעט 2 גרופען: איין גרופע מיט אדוו. קאוואלסקי בראש, וועלכע האט געהאלטען, אז די ענדעקישע פראקציע דארף נישט זיין אנוועזענד אין זאל בעת'ן בע־עהרען דעם אנדענק פון מארשאל פילסודסקי, די דאזיגע גרופע האט געהאט 19 שטימען, א צווייטע גרופע מיט ראטמ. פאדנורסקי בראש האט געהאלטען אז די ענדעקישע פראקציע דארף זיין אין זאל. די דעציזיע איז נישט געווען בעקאנט ביז'ן אנהויב פון דער זיצונג, ערשט אין דער לעצטער מינוט איז אדוו. קאוואלסקי מיט זיין גרופע אריין אין זאל.

די נייגעריגקייט צו דער נעכטיגער זיצונג איז אויך געווען גרויס צוליב דער דריטער לעזונג פון בודזשעט. מ'האט זיך גערעכנט אויף פערשידענע אי־בערראשונגען און ס'איז געווען די בעגרינדעטע מורא, אז די ענדעקעס וועלען בכלל דעם בודזשעט אפווארפען און דאס וואלט געבראכט צו א שווע־רער לאגע, ווייל דער בודזשעט וואלט געבליבען אהן א בודזשעט אויפ'ן יאהר 1935 און דער שטאט־ראט וואלט געווארען אונפעהיג צו ארבייטען.

ארום 8 א זייגער האט דער רעגירונגס־קאמיסאר אינזש. וואיעוואודזקי

געעפענט די זיצונג

באלד אין אנהויב, ווען דער פארזיצער האט אנ־געהויבען צו לייענען דעם מאניפעסט פון מלוכה־פרעזידענט נאכ'ן טויט פון מארשאל פילסודסקי, הא־בען זיך אלע ראטמענער אויפגעשטעלט פון די ער־טער און זענען געשטאנען ביז נאך דעם גאנצען ערשטען טייל, וועלכער איז פערוואנדלעט געווארען אין א טרויער־זיצונג. דער רעגירונגס־קאמיסאר האט געהאלטען פאלגענדע רעדע:

הויכער ראט! ס'איז אוועק פון אונז יוזעף פיל־סודסקי, דער אנפיהרער פון אונטערערדישער קאמף מיט דער צארישער מאכט. דער ארגאניזאטאר פון בעוואפענטען קאמף פאר דער אויסלייזונג פון פא־טערלאנד פון די קנעכטשאפטס־קייטען, דער קא־מענדאנט פון די לעגיאנען, דער זיגרייכער פיהרער אין די קאמפען פאר אנצייכענען די גרעניצען פון דער רעפובליק, דער ערשטער פוילישער מארשאל, דער נאטשעלניק פון ווידער־אויפגעלעבטען פוילען און א מענש, וועלכער האט מיט זיין שטארקען ווי־לען געשאפען די קאנטורען פון דער מלוכה'שאפט און ביז צום לעצטען מאמענט פון

זיין אפפערוויליגען לעבען

האט ער געווידמעט אלע זיינע כוחות פאר דעם וואויל פון דעם פאטערלאנד, וועלכע ער האט גע־ליבט איבער אלץ.

אלס געשטאלט פון שטארקען כאראקטער און טיפער אינטואיציע, וועלכע האט איהם ערלויבט מיט א נביא'שען בליק צו דערגרייכען אין דער ווייטער צוקונפט, איז ער אויסגעוואקסען איבער דעם גאנצען איצטיגען דור.

א דאנק זיין אויסערגעוועהנליכער אינדיווידואלי־טעט, אונבעגרעניצטער אפפערוויליגקייט פאר דער גרויסען בעפרייאונגס־קאמף, האט ער זיך ערווא־רבען די פולשטענדיגע אכטונג און איבערגעבענקייט פון די, וועלכע האבען געהאט די זכיה צו ארבייטען צוזאמען מיט איהם און צוזאמען מיט איהם צו שא־פען דאס נייע פוילען.

פאר זיך האט ער גארנישט געדארפט. ער איז געגאנגען קאנסעקווענט און אויסגעהאלטען דורך זיין קרבנות'פולען לעבען, דורך געפאהרען, פיי וועל־כע ער האט זיך קיינמאל נישט געשוינט, נאר גע־שטרעבט צו איין ציל, אויסצולייזען דאס פאטער־לאנד פון די אונטערדריקער און אויסבויען א שטארק און גרויס פוילען.

לאדז איז דורך א לאנגער צייט געווען דאס אונ־טערערדישע קאמפס־געביט פון יוזעף פילסודסקי און אלס אנערקענונג פון דער דאזיגער אפפערוויליגער ארבייט, האט דער לאדזער שטאט־ראט אויף דער זי־צונג פון 8 אויגוסט 1919 איינשטימיג אויסגע־וועהלט יוזעף פילסודסקי אלס דעם ערשטען עהרען־בירגער פון אונזער שטאט.

ער איז געווען שטרענג און האט זעהר פיל פער־לאנגט פון אנדערע. אבער אממייסטענס האט ער פערלאנגט פון זיך אליין, אפגעבענדיג זיין גאנצען זשעני, די שטארקייט פון גייסטיגען כאראקטער פארן גליק פון פאטערלאנד. דעריבער, ווען דער אונברח־מנות'דיגער טויט האט אוועקגעלעגט דעם דאזיגען ריז פון געדאנק און טאט, שיקט די גאנצע קולטור־רעלע וועלט אויסדרוקען פון בעדויערן צו פוילען, עס בויגען זיך די קעפ פון אלע פאלאקען און פון די, וועלכע האבען מיט איהם געלעבט און צוזאמען גע־קעמפט. זאלען מיר בעהרען דעם אנדענק פון גרוי־סען פאלאק דורך א מינוט שווייגען. אלע אנוועזענ־דע אין זאל זענען שטילשווייגענד געבליבען שטעהן דורך א מינוט צייט.

דער רעגירונגס־קאמיסאר האט דאן איבערגע־ריסען די זיצונג אויף 15 מינוט און דאן בענייט די זיצונג.

אין זאל זענען פארהאן 71 ראטמענער.

עס פעהלט א ענדעקישער ראטמאן,

וועלכער איז שווער קראנק, עס זעהט דעריבער אויס, אז ביי דער דריטער לעזונג פון בודזשעט איז פאר־האן א מעגליכקייט אז אלע ענדעקישע „אויסבעסע־רונגען" זאלען אפגעווארפען ווערען. דעריבער זע־נען די ענדעקעס און בעזונדערס אדוו. קאוואלסקי שטארק דענערווירט.

ס'מוז געטאדעלט ווערען דאס, וואס ראטמאן ליבערמאן האט פערלאזען די זיצונג אויף א האלבע שעה, בעת וועלכע ס'זענען פארגעקומען פערשידענע אפשטימונגען, און ראטמאן ליבערמאנ'ס שטימע האט געקענט דעצידירען.

דיר. קאלינאווסקי לייענט אדורך 2 בריף פון דער וואיעוואודזטווע, פון וועלכע ס'איז צו זעהן, אז די וואיעוואודזטווע האט נישט בעשטעטיגט דעם בע־שלוס צו נעמען וועג־שטייער אין נאטור און אויך דעם בעשלוס, אז אויפ'ן יאהר 1934 זאל גענומען ווערען א פערקלענערטער שטייער פון הויז־בעזי־צער פון קליינע הייזער.

דיר. קאלינאווסקי מעלדעט דאן, אז אויפ'ן ארט פון ראטמאן ניידא, וועלכער האט זיך איבערגעצוי־גען קיין לעמבערג, איז אין שטאט־ראט אריין ראט־מאן פרוי בראזשינסקא (ב. ב.)

ראטמאן ביאלער נעמט א ווארט און זאגט: צו־ליב דעם, וואס די פריהערדיגע זיצונג איז איבערגע־ריסען געווארען און דער טאג־ארדנונג איז נישט אויסגעשעפט געווארען, דארף מען די היינטיגע זי־צונג בעטראכטען אלס פארטזעצונג און ס'דארפען איצט געלייענט ווערען דעקלאראציעס וועגען

די געשעהענישען אין שטאט - ראט דעם 2 אפריל.

היות, ווי איך בין דער ערשטער פערשריבען צום ווארט, בעט איך מיר צו דערלויבען אדורכצו־לייענען די דעקראציע פון דער ציוניסטישער פראק־ציע.

קאמ. וואיעוואודזקי ערקלערט, אז דאס איז א נייע זיצונג און א נייער טאג־ארדנונג, וועלכע זעהט נישט פאר צו לייענען קיין דעקלאראציעס.

ראטמ. ביאלער: אויב אזוי לאז איך איבער דאס רעכט צו פערקלאגען די האנדלונג פון דעם קאמי־סאר צו דער אויפזיכטס־מאכט.

קאמיסאר וואיעוואודזקי: דאס רעכט האט איהר שטענדיג.

ראטמאן וואלטשאק (פ.פ.ס.): אמת, אז אויף דער טאג־ארדנונג פון דער היינטיגער זיצונג פון שטאט־ראט איז נישט פארהאן דער פונקט פון לייע־נען די דעקלאראציעס, אבער אויף דער פריהערדי־גער זיצונג איז אזא פונקט אויך נישט געווען און דאך זענען די דעקלאראציעס געלייענט געווארען, דאס נישט לאזען לייענען קיין דעקלאראציעס הייסט פערגוואלדיגען דאס פרייהייט פון ווארט, איך בעט א ווארט צו לייענען

א דעקלאראציע פון דער סאציאליסטי־שער פראקציע

ראטמ. האלענדערסקי: דער קאמיסאר אליין האט ערקלערט, אז פאר'ן צוטרעטען צו דער דריטער לע־זונג פון בודזשעט וועלען די פראקציעס האבען די מעגליכקייט אדורכצולייענען די דעקלאראציעס וועגען די געשעהענישען אין שטאט־ראט דעם 2 אפ־ריל. איך בעט א ווארט צו לייענען די דעקלאראציע.

קאמיסאר וואיעוואודזקי: אמת, אז ס'איז גע־ווען אזוי בעשלאסען, אבער איך האב אנגעפרעגט ביי די פרעזעסען פון די פראקציעס אין שטאט־ראט האבען זיי זיך ארויסגעזאגט געגען דעם לייענען פון דעקלאראציעס.

ראטמ. מילמאן: דאס איז א בפירושע פער־גוואלדיגונג פון רעגולאמין. דער קאמיסאר וואנדעט אן אנדערע מעטאדען בנוגע דער מעהרהייט ווי צו אונז. מיר וועלען זיך פריהער נישט בערוהיגען ביז דער קאמיסאר וועט נישט געבען א ווארט אונזער פארשטעהער צו לייענען די דעקלאראציע.

ס'ענטשטעהט א טומעל

די סאציאליסטען ראטמענער צערבע, אורבאך, גאלינסקי, נוטקאוויטש, מילמאן און אנדערע שרייען אין כאר: מיר פאדערן א ווארט פאר אונזער פאר־שטעהער. יעדער האט דאס רעכט צו רעדען נישט נאר דעמאלט ווען די מעהרהייט וויל דאס.

ראטמ .וואלטשאק: איידער דער קאמיסאר ווייס נאך וואס איך וויל זאגען אין דער דעקלאראציע, דערלאזט ער מיך שוין נישט צום ווארט. ס'איז דאך מעגליך, אז איך וועל קיינעם נישט בעליידיגען, מיר וועלען אבער נישט ערלויבען, אז די ענדעקעס זא־לען אונז טעראריזירען. אונזער שטעלונג איז, אז לויט'ן רעגולאמין האט יעדער ראט רעכט צו רעדען, אויב מ'בעליידיגט נישט פערזענליך און ס'איז נישט געגען געזעץ, מ'לאזט אונז נישט רעדען וועגען די געשעהענישען פון 2 אפריל, הגם מ'ווייס נאך נישט וואס איך וועל וועגען דעם זאגען, דאס איז א צווים אויפ'ן מויל פון די ראטמענער, אויב איהר דער־לויבט נישט צו לייענען די דעקלאראציע, וויל איך אפגעבען א פראטעסט־ערקלערונג געגען דער האנד־לונג פון קאמיסאר.

קאמיסאר וואיעוואודזקי: דאס קענט איהר טון, איהר האט דאס ווארט.

ראטמ. וואלטשאק: איך פראטעסטיר געגען דער האנדלונג פון קאמיסאר, דא ווערט געפיהרט א נא־ציאנאליסטישע העצע...

דער ערשטער סקאנדאל

ווען די ענדעקעס דערהערען דאס ווארט הויבען זיי אויף א מורא'דיגען סקאנדאל. דער ערשטער האט פערשטעהט זיך אנגעהויבען אדוו. קאוואלסקי. די ענדעקעס קלאפען אין די טישען. ראטמ. וואלטשאק וויל ווייטער רעדען אבער די ענדעקעס דערלאזען בשום אופן נישט.

קאמ. וואיעוואודזקי: איך האב קיין שום בעליי־דיגענדעס אין די ווערטער פון דעם רעדנער נישט געהערט.

אדוו. קאוואלסקי: איך האט ער נישט בעליי־דיגט, אבער אונז האט ער בעליידיגט.

וואס ווייטער דער רעדנער וויל רעדען, אלץ גרע־סער ווערט דער סקאנדאל. די וואזשנעס שטעהען שוין אנגעגרייט צו אינטערוועניר ען אין זאל ווען ס'זאל אויסברעכען א געשלעג. דער טומעל וואקסט. אדוו. קאוואלסקי שרייט דעם ראטמ. וואלטשאק אין אויער אריין:

ווי שעמט איהר זיך נישט צו פערטיידיגען יו־דען.

וואס דער גאנצער ענין האט מיט יודען צו טון, האט קיינער נישט געקענט פערשטעהן, דאך זענען קאוואלסקי'ס רייד געווען א סיגנאל פאר די ענדרע־קעס. זיי האבען אנגעהויבען צו שרייען„ נידער מיט די יודען", „קיין פאלעסטינא".

די יודען און די „בעבע" ראטמענער האבען אין דער דאזיגער אוואנטורע קיין שום אנטייל נישט גע־נומען, די דאזיגע ראטמענער האבען זיך די גאנצע צייט פערהאלטען ווי אמרוהיגסטען.

אין מיטען פון דעם דאזיגען סקאנדאל גיט זיך דאך איין דעם ראטמאן וואלטשאק צו פערענדיגען דאס לייענען פון דער ערקלערונג, וועלכע קיינער האט איהם נישט געהערט.

דאן בעט ראטמ. האלענדערסקי א ווארט צו פרא־טעסטירען געגען דעם קאמיסאר, וועלכער לאזט איהם נישט אדורכלייענען די דעקלאראציע פון דער „פועלי ציון" פראקציע.

אויך ביים רעדען פון ראטמ. האלענדערסקי מא־כען די ענדעקעס א סקאנדאל און לאזען איהם נישט רעדען.

(ווייטער זעה 3־טע זייט)

הוי נפלה עטרת ראשנו!
אחרי מחלה כבדה וממושכה שבק חיים באה"ק בעיר ירושלים ביום ג.
כ"ה אייר תרצ"ה והובל שמה לקבירה האיש החסיד יר"א המצויין במידותיו
נ"ע מרדכי מנחם ב"ר צבי ז"ל הלוי העבער
בשנת 64 לימי חייו.
(דרה בעיר לודז ברחוב נאוואמיעסקא 20).
השרויים בצער עמוק משפחתו המתאבלת

פראַנצויזישער פראַנק אין געפאַהר

יעדע שעה פערגרעסערט זיך דער דעפיציט אויף אַ האַלבען מיליאָן פראַנק

פּאַריז, 28 (ספּ. טעל.)

דער מיניסטאָרען־ראַט האָט זיך בעראַטען וועגען פּראָיעקט מכח ברייטע פולמאַכטען פאַר דער רעגירונג ביז'ן 31־טען דעצעמבער ד. י.

די דעצידירענדע בעראַטונג וועגען פלאַנדען'ס קאַבינעט וועט זיך אָנהייבען אין פּאַרלאַמענט דעם קומענדיגען פרייטאָג.

„פּטי פּאַריזיען" דריקט אַן אַלאַרמירענדע ידיעה וועגען דעם אַנטלויפען פון גאָלד אין פראַנקרייך. אין משך פון נעכטיגען טאָג איז פון דער פראַנצויזישער באַנק אַרויסגעפיהרט געוואָרען גאָלד פאַר 1 מיליאָן 123 טויזענד פראַנק.

אין לאָנדאָן פערפאָלגט מען מיט געוואַלדיגער שפּאַנונג די פעראָרדנונגען פון דער פראַנצויזישער רעגירונג בנוגע דער רעטונג פון פראַנק. דאָס אַנטלויפען פון פראַנק נעמט אָן פּאַנישע פאָרמען. אַ דאַנק דער אינטערווענץ פון דער באַנק פון פראַנקרייך און פון דער באַנק פון ענגלאַנד איז אויפ'ן לאָנדאָנער מאַרק נישט דערלאָזט געוואָרען צום פאַלען פון דער פראַנצויזישער וואַלוטע.

די סיטואַציע פון פראַנקרייך ווערט כסדר שווערער. דער בודזשעט־דעפיציט איז שוין העכער 10 מיליאָן פראַנק און ווערט יעדע שעה גרעסער מיט אַ האַלבען מיליאָן פראַנק.

די רעגירונג געגען דעוואַלואַציע

פּאַריז, 28 (ספּ. טעל.)

פאַר דער היינטיגער זיצונג פון דער דעפּוטאַטען־קאַמער, איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון מיניסטאָרען־ראַט און די בעזונדערע פּאַרלאַמענט־גרופּען האָבען אָפּגעהאַלטען בעראַטונגען.

נאָך דער זיצונג פון מיניסטאָרען־ראַט איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ קאָמוניקאַט, אַז פון טעכנישען שטאַנדפּונקט בעדראָהט נישט די געשאַפענע סיטואַציע דער פראַנצויזישער וואַלוטע און אַז די איצטיגע שוועריגקייטען זענען אַרויסגערופען געוואָרען נאָר אַ דאַנק אַ געוואַלדיגען ספּעקולאַציע־אַטאַק: די רעגירונג שטרעבט דעריבער צו צוברעכען דעם ספּעקולאַציע־פראָנט. צוליב דעם לעגט די רעגירונג פאַר דעם פּאַרלאַמענט פּראָיעקטען וועגען ספּעציעלע פעראָרדנונגען. די רעגירונג איז געגען אַ דעוואַלואַציע און רופט די בעפעלקערונג זי אונטערשטיצן ביים דערהאַלטען דעם קורס פון פראַנק.

אין די פּאָליטישע קרייזען שטעלט מען פעסט, אַז זעהר שאַרף זענען אַרויסגעטרעטען געגען דער דעוואַלואַציע פון פראַנק מינ. העריאָ און לאַוואַל.

די פראַנצויזישע רעגירונג האָט געהעכערט דעם פּראָצענט־פוס פאַר דיסקאָנטאָ. אויף דער פּאַריזער בערזע האָט היינט געהערשט פולשטענדיגע רוה.

פאַר'ן בעניי'ען די פּאַרלאַמענט־סעסיע אין פראַנקרייך

פּאַריז, 28 (ספּ. טעל.)

דער פראַנצויזישער סענאַט וועט, לויט די מיטטיילונגען פון „האַוואַס", אָננעהמען די שטרענגסטע מיטלען, כדי צו סאַנירען די פינאַנציעלע סיטואַציע פון פראַנקרייך. דער סענאַט וועט מיט דער גאַנצער ענערגיע אונטערשטיצען די פּאָליטיק פון דער רעגירונג.

פרייטאָג זאָל בעניי'ט ווערען די פּאַרלאַמענט־סעסיע אין פראַנקרייך.

אויפצולעבען דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען, שטרעבט די פראַנצויזישע רעגירונג

עקספּאָזע פון פינאַנץ־מיניסטער אין פּאַרלאַמענט

פּאַריז, 28 (ספּ. טעל.)

די היינטיגע זיצונג פון פּאַרלאַמענט האָט אַרויסגערופען אַן'אומגעוועהנליכע פּראינטערעסירונג אין אַלע קרייזען פון פראַנקרייך.

דאָס ערשטע וואָרט האָט געבעטען דעפּ. בלום (סאָציאַליסט), אָבער דאָס ערשטע וואָרט האָט בעקומען דער פינאַנץ־מיניסטער זשערמען־מאַרטין, וועלכער האָט געהאַלטען אַן'עקספּאָזע, אין וועלכער ער האָט בעגרינדעט די נויטווענדיגקייט פון די פולמאַכטען פאַר דער רעגירונג בכדי דורכצופיהרען אַ פינאַנציעלע רעפאָרם, אויפצולעבען דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען, צו בעשיצען די קרעדיטען און איינצוהאַלטען דעם קורס פון פראַנק.

אין די לעצטע טעג, האָט געזאָגט דער פינאַנץ־מיניסטער, האָבען זיך פערקלענערט די גאָלד־זאַפּאַסען פון דער עמיסיע־באַנק, הגם די איבער־געבליבענע זאַפּאַסען שטעלען נישט אין סכנה דעם ווערט פון פראַנק.

די אינטערנאַציאָנאַלע ספּעקולאַציע, וואָס ציילט צו דערגרייכען רווחים אויפ'ן חשבון פון דער פערניכטונג פון פרעמדע וואַלוטעס, האָט נאָכ'ן פּאַראַליזירען איהרע מאַכינאַציעס דורך האָלאַנד און שווייץ, האָט איצט זיך אַ רוק געטון אויפ'ן פראַנצויזישען פראַנק. שוין איניגע אַטאַקעס זענען געמאַכט געוואָרען אויף אונזער וואַלוטע. דער רעזולטאַט פון די אַלע אַטאַקעס איז נאָר אַ פּליווער אָפּפלוס פון גאָלד.

לויט דער רייד, פון מיניסטער איז נישטאָ קיין גרונד פאַר אַ פּאַניק אין ווירטשאַפטליכען לעבען. פערקעהרט, ס'מערקט זיך אַ געוויסע אויפלעבונג די אַרבייטסלאָזיגקייט פאַלט. אויך פון מאָנעטאַרען שטאַנדפּונקט איז נישטאָ קיין שום סכנה. דער פראַנק האָט 80 פּראָצענט דעקונג אין גאָלד. ליידער איז דעם רעגירונגס־דעפיציט די לעצטע יאָהרען נישט געלונגען צו בעהערשען. די זאַכלאַגע פער־גרעסערט די אינלענדישע חובות פון לאַנד. פון 1930 זענען די אינלענדישע חובות פון דער מלוכה געוואַקסען ביז 27,617 מיליאָן פראַנק. אַ חוץ דעם מוז די מלוכה זיך בעמיהען וועגען אויסערגעוועהנליכע הליאות, וואָס זייערע ציגזען בעטרעפען העכער 3 מיליאַרד פראַנק יעהרליך.

דער מיניסטער פיהרט אויס, אַז אַ דעוואַלואַציע וועט נישט לעזען די בודזשעט־פראַגע. דאָס פּראָבלעם קען געלעזט ווערען נאָר דורך ווידעראויפלעבען די גאַנצע ווירטשאַפט אין לאַנד צוליב וואָס די רעגירונג פאָדערט פולמאַכטען. די רעגירונג איז דעצידירט צו סטאַביליזירען די וואַלוטע.

דערנאָך האָט גערעדט דער סאָציאַליסט בלום וועלכער האָט קריטיקירט דאָס רעגירונגס־פּראָגראַם.

בעת בלום'ס רעדע איז געקומען צו שאַרפע מיינונגס־אויסטוישען צווישען בלום'ען און דעפּ. העריאָ. בלום האָט ערקלערט, אַז די ספּעקולאַציע, וואָס הערשט אין פראַנקרייך, איז געריכטעט געגען דער רעגירונג און פּאַרלאַמענט. מ'וויל דעם פּאַר־לאַמענט שטעלען פאַר אַ זעהר שווערער סיטואַציע, פּונקט ווי ס'איז געווען אין 1924 און 1932.

פראַנצויזישע רעגירונג דעמיסיאָנירט?

פּאַריז, 28 (ספּ. טעל.)

אין אָוועגד, נאָך דער זיצונג פון דער ראַדי־קאַלער גרופּע, האָט אין די פּאָליטישע קרייזען זיך פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז אויך אויף דער מאָרגענ־דיגער זיצונג פון דער פינאַנץ־קאָמיסיע וועט נישט קומען צו קיין הסכם בנוגע די פולמאַכטען פאַר דער רעגירונג, וועט די רעגירונג דימיסיאָנירען מאָרגען (מיטוואָך), בכדי אויסצומיידען די עווענטואַליטעט אַז די רעגירונג זאָל בעת דער דאָנעשטאָגדיגער דעבאַטע נישט אַראָפּגעוואָרפען ווערען דורכ'ן פּאַרלאַמענט.

דער קלאַפּ פאַר'ן אויטאָריטעט פון פּרעזידענט רוזוועלט

לאָנדאָן, 28 (ספּ. טעל.)

די ענגלישע פּרעסע שרייבט צו אַ גרויסע בעדייטונג צו דער נעכטיגער דעציזיע פון העכ־סטען אַמעריקאַנישען טריבונאַל וועגען דער נ.ר.אַ. די ציימונגען זעהען פאַר, אַז דעם פּרעזידענט רוז־וועלט וועט נישט בלייבען קיין שום אַנדערער אויסוועג, ווי פאָרצולעגען דעם קאָנגרעס געוויסע ענדערונגען פאַר דעם איצטיגען אוסטאַוו וועגען דער נ.ר.א. בכדי דעם אוסטאַוו צו ברענגען אין איינקלאַנג מיט דער אַמעריקאַנישער קאָנסטיטוציע.

די ענגלישע ציימונגען שטרייכען אונטער, אַז די דעציזיע פון העכסטען טריבונאַל איז אַ שטאַרקער קלאַפּ אין דעם אויטאָריטעט פון פּרעזידענט רוזוועלט און שוואַכט בעדייטענד אָפּ די פּאָזיציע פון פּרעזידענט רוזוועלט אויף דער צוקונפט.

פון 28/V ד. י. ווידער באַרמאַל טעטיג און גיט אַרויס
טעגליך געשמאַקע מיטאָגען און אווענדברויטען
מיט אַכטונג „BAR ROGOŻYKA"

„Bar Rogożyka" Zielona 11 טעל. 189-14

נאָך אַ קורצען איבעררייס איז דער ניי־רעמאָנטירטער רעסטאָראַן
צו בילינע פּרייזען! — העפליכע און שנעלע בעדינונג!

Dr Wajnberg
ספּעצ. פאַר לונגען־, האַרץ־ און מהלבראו־קראַנקה.
וואוינט יעצט פּיעטרקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

Dr. med. Haltrecht
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 11 פריה ביז 2 מיטאָג און 5—9 אָוו.
זונטאָג פון 10—1 מיטאָג
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
אַנדזשעיאָ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1־טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום־טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט
זונטאָג פון 10—12 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזן

כעמיש־באַקטעריאָלאָגישער לאַבאָראַטאָריום
פּ. שאַץ, לאָדז,
פּיעטריקאָווער 37.
פיהרט דורך זעמטל. ערצטליכע אַנאַליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע א. א.

אַ טייך פון גאָלד אויף ווילנער קאָנט.

די נישט ווייסע שטעטלע אין אָשמיאַנער קרייז, זשופּראַן, איז אויף די ליפּען ביי אַלעמען, וועלכע אינטערעסירען זיך מיט דער מלוכה־לאָטעריע.

אין זשופּראַני פּראָוואָינט דאָך דער ה' פּראַנציזשעק שטרענג, אַ לערער, וועלכער וואָט צוזאַמען מיט אַ קוזין פון זיינע בעקאַנטע זיך טיילען מיט 200 טויזענד זל., שלש רבעה ווערט פון אַ פערטעל לאָז פון נומער 87.111, אויף וועלכען ס'איז געפאַלען אין דער 4־טער קלאַס פון דער 32־טער לאָטעריע אַ געווינס פון אַ מיליאָן זלאָטעס.

די בעוואוגנדע סומע האָט דער ה' שטרענג דערווייל איבערגעלאָזען אין „באַנק גאָספּאָ־דאַרסטוואַ קראַיאָווענאָ", אָפּהענגענדיג זיין דע־ציזיע אין שייכות מיט זיינע ווייטערדיגע פּלע־נער אויף שפּעטער, בעזונדערס ווען ער איז פול מיט העכליכע האָפנונגען צו די רעזולטאַטען פון דער 33־טער לאָטעריע, וועלכע ענטהאַלט נישט נאָר די געוועהנליכע 4 קלאַסען, נאָר זעהט אויך פאָראויס נאָך אַ אויסערגעוועהנליכע ציהונג.

ביי דער געלעגענהייט דערמאָנען מיר, אַז די ציהונג פון דער ערשטער קלאַס פון דער לאָטעריע פאַנגט זיך שוין אָן דעם 19־טען יוני.

Dr. med. Leon Familier
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
6. שערפּיעך 37 (בענעדיקטאַ
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכם.

אַכטונג, עלטערן!
היינט איז דער לעצטער טערמין איינצושרייבן די קינדער, געבוירענע אין 1928 אין די פּאָוושעכנע שולען.
אַלע עלטערן, וואָס ווילען ערציהען זייערע קינדער אין רעליגיעז־נאַציאָנאַלען גייסט, מוזען זיך שפּעטסטענס היינט זיך מעלדען אין קאַנצעלאַריע פון
„תחכמוני" שענקעוויטשאַ 3, טעל. 143-78
פון 9—3 און פון 5—8 אָוונט. די אַלע פאָרמאַליטעטען ווערן דורך דעם סעקרעטאַריאַט פון „תחכמוני" ערלעדיגט. ביטע מיטצוברענגען די רויטע צעטלען פון דער שול־קאָמיסיע.
בעמערקונג: צוליב דער שטייגענדער צאָהל תלמידים צום נייעם שול־יאָהר, ווערט דער „תחכמוני" - לאָקאַל איבער־געבוים און פערגרעסערט.
די דירעקציע.

פּענסיאָנאַט „וו"נגאַסט"
קאָלומנאַ, לובעלסקאַ № 15
טעל. נומ' 13.
ערשטקלאַסיג, עלעגאַנט מיט'ן בעסטען קאָמפאָרט.
שטרענג כשר! די מאָדערנסטע בעקוועהמליכקייטען!

אויער, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr. Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צווע־אָפּעראַציע א. ז. וו., ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישע פון 9—2 און פון 4—8 אָוונט.

רעכער
ווערען אויפגענומען
ביי ג. נאַרמאַן
שרודמיעסקאַ 8

פאַר גאַרד, ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד־סוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
אילידאָר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

די פערוואַלטונג פון דער געזעלש. פון געגענ־זייטיגער הילף „חסד ואמת" אין לאָדז, טיילט מיט, אַז מיטוואָך, דעם 12. יוני 1935 וועט פאָר־קומען אין אייגענעם לאָקאַל פּיעטריקאָווער 61, 7 אַ זייגער אָוונט צום ערשטען טערמין און 8 אָוונט צום 2־טען טערמין גילטיג ביי יעדע צאָהל מיטגלידער
די יעהרליכע גענעראַל־פערזאַמלונג
מיט פאָלגענדער טאָג־אָרדנונג:
1) ערעפנונג און וואַהל פון אַ פּרעזידענט, אַסעסאָרען און אַ סעקרעטאַר;
2) פאָרלעזען דעם פּראָטאָקאָל פון דער פריהערדיגער אַלגעמיינער פערזאַמלונג;
3) בעריכט פון דער פערוואַלטונג און רעוו.־קאָמיסיע;
4) בעשטעטיגען דעם בילאַנס פאַר'ן יאָהר 1934/5;
5) פּרעלימינאַר פון בודזשעט פאַר'ן יאָהר 1935/6;
6) וואַהלען פון 15 פערוואַלטונגס־מיטגלידער, 3 פער־טרעטער אין רעוויזיאָנס־קאָמיסיע;
7) פרייע פאָרשלאָגען.

אַכטונג, ציי טונגס־פערקויפער!
דינסטאָג, דעם 6/4 פּינקטליך 7 אָוונט קומט פאַר
אַ פערזאַמלונג
וואָסכאָדניאַ 66 ביי פאַ"י וועגען „RUCH"
קומט אַלע, דען עס איז אין אייערע אייגענע אינטערעסען.
מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

Z prawami gimnazjów państwowych
Gimnazjum Męskie
i SZKOŁA POWSZECHNA
I. KACENELSONA
43 Zawadzka 43, telefon 151-79
אָנמעלדונגען פון נייע שילער נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון 9 ביז 2 פאַרמ. און פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג.
אין פרעבעל־שולע (גן־ילדים)
ווערען אָנגענומען קינדער אין עלטער פון 4 יאָהר.
די דירעקציע.

צום אנדענק פון מארשאל יוזעף פילסודסקי

מארשאל פילסודסקי'ס פאליטיק וועט פארטגעזעצט ווערן!

די האפנונג דריקט אויס דער פארזיצער פון ועד הקהלות אין לאנדאן

לאנדאן, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער זיצונג פון ועד הקהלות, האט דער פארזיצער מאנטעפיארע פאר'ן בעריכט בעהערט דעם פערשטארבענעם מארשאל פילסודסקי, אויס־דריקענדיג די האפנונג, אז זיין פאליטיק וועט פארטגעזעצט ווערן צום גליק פון אלע פוילישע בירגער.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אפגעגעבען געווארען א בעריכט פון דער הילפס־אקציע פאר די פוילישע יודען.

א „בית-עולם" אין א"י א. נ. פון מארשאל פילסודסקי

פראיעקט פון וול. זשאבאטינסקי אויף א טרויער-אקאדעמיע אין ווארשא

ווארשא, 28 (יט"א טעלעפאניש)

אויף דער איניציאטיוו פון א ספעציעלען קא־מיטעט אין וועלכען עס בעטייליגען זיך רעוויזיאניס טען און עת־לבנות, איז איינגעארדענט געווארען א טרויער־אקאדעמיע צום טויט פון מארשאל פיל־סודסקי. מיט א גרויסען רעפעראט וועגען מארשאל פילסודסקי איז ארויסגעטרעטען וול. זשאבאטינסקי, אין וועלכען ער האט געזאגט, אז דער שענסטער אופן פון בעערען דעם מארשאל פילסודסקי וועט זיין צו בויען אין תל־אביב א „בית־עולים" פאר 250 פערזאן. א. נ. פון מארשאל פילסודסקי.

ס'האט זיך געגרינדעט א קאמיטעט, וואס וועט זיך פערנעמען מיט דער רעאליזירונג פון דעם פראיעקט.

א פילסודסקי-דענקמאל אין טשענסטאכאוו

טשענסטאכאוו, 28 (טעלעפאניש)

דער שטאט־ראט האט אנגענומען א בעשלוס פון ווירטשאפטליכען בלאק וועגען שאפען א גע זעלשאפטליכען קאמיטעט צו בויען א פילסודסקי דענקמאל.

קאטאוויץ עהרט דעם מארשאל פילסודסקי

קאטאוויק, 28 (ספ. טעל.)

לויט דער איניציאטיוו פון דער פראנצויזי־שער קאלאניע אין קאטאוויק איז אפגעריכט געווא־רען א טרויער תפילה לכבוד מארשאל פילסודסקי. אין דער קירכע זענען צ.א. אנוועזענד געוועז דער שלעזישער וואיעוואדע ד"ר גראזינסקי, דער מאר־שאלעק פון שלעזישען סיים וואלני, קאנסולען פון פרעמדע מלוכות, פרעזידיומס און מיטגלידער פון די פראנצויזישע געזעלשאפטען א.א.

פילסודסקי-טרויער אין דעטראיט

דעטראיט, 28 (ספ. טעל.)

דער שטאט־ראט אין דעטראיט (אמעריקא) האט בעשלאסען אנצורופען א גאס אויפן נאמען פון מארשאל פילסודסקי.

פארלאמענט-וואהלען אין ליטע

בערלין, 28 (ספ. טעל.)

אנ'אינפארמאציע־אגענטור איז מודיע פון ליטע אז אין די ליטווישע פאליטישע קרייזען געהען ארום קלאנגען, וועגען גיכען צונויפרופען דעם ליט־ווישען פארלאמענט. די ליטווישע פארלאמענט־וואהלען זאלען פארקומען נאך אין לויפענדען יאהר.

אונגארן וועט נישט געהן אין דייטשלאנד'ס דרכים

רעדע פון אונגארישען פרעמיער געמבעש

בודאפעשט, 28 (ספ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון פארלאמענט האט פרעמיער געמבעש געהאלטען א רעדע וועגן דער אונגארישער אויסערן פאליטיק ווי אויך וועגען דער לאגע אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק.

דער פרעמיער האט ערקלערט, אז אונגארן וועט זיך נישט בעטייליגען אין קיין שום איירא־פעאישער קאנפערענץ וויבאלד זי וועט אין א קו־צער צייט ארום נישט בעקומען קיין גלייכע רעכט בנוגע די בעוואפנונגען. אין דער בעוואפנונגס־פראגע וועט אונגארן נישט גיין אין דייטשלאנד'ס דרכים. אונגארן פאדערט א 2־יאהריג מיליטער־דינסט און די מעגליכקייט זיך צו בעוואפענען אין אזא מאס, ווי די קליינע אנטאנט.

געמבעש האט אויך ערקלערט, אז אונגארן פעראינטערעסירט זיך שטארק וועגען רעווידירען די מינדערהייטס־פראגע און גלייכבערעכטיגונג אין די ווירטשאפטליכע פראבלעמען.

פויערן-אומרוהען אין רומעניען

בוקארעשט, 28 (ספ. טעל.)

לויט'ן קאמוניקאט פון אויסערן־מיניסטעריום האבען אין דארף קוקאווא דעפארטאמענט פוטנא 80 פויערן, וועלכע זענען געגאנגען פון נייעם קא־לענדאר, מיט איניגע טעג צוריק זיך פערבאריקא־דירט אין דער דארטיגער צערקווע און שטארק צושלאגען צוויי פויערן, וועלכע האבען געוואלט פערלאזען די צערקווע. אויך פאליציי, וועלכע האבען געוואלט בעוועגען די פויערן, אז זיי זאלען פערלאזען די צערקווע, איז צושלאגען געווארען.

היות די אינטערווענץ פון דער פראקוראטור, וועלכע איז געגאנגען אין צערקווע אריין אין דער בעגלייטונג פון איניגע זשאנדארען, האט נישט גע בראכט קיין רעזולטאטען, האבען די איבריגע דארף־איינוואוינער מיט שטורם זיך געלאזט צו דער צערקווע און זי פולשטענדיג פערניכטעט.

בעת מעשה זענען איניגע פערזאן שווער־פערוואונדעט געווארען־ 8 פערזאן האבען בעקומען לייכטע וואונדען.

ס'זענען דורכגעפיהרט געווארען ארעסטען.

יוד. אגענץ, קרן-קימת און קרן-היסוד-צענטראלעס בעגריסען

דעם פראיעקט צו פלאנצען א פיל-סודסקי-וואלד אין ארץ-ישראל

ווארשא, 28 (יט"א טעלעפאניש)

דער קאמיטעט, וואס ארגאניזירט די אקציע צו פלאנצען א וואלד אין ארץ־ישראל אויפ'ן נאמען פון מארשאל פילסודסקי, האט בעקומען בעגריסונ גען פון דער יוד. אגענץ און פון די קרן־קימת און קרן־היסוד־צענטראלעס. אין די בעגריסונגען ווערט אויסגעדריקט האפנונג, אז די אקציע וועט האבען ערפאלג.

„אגודה"-דעלעגאציע ביים וויצע בילדונגס-מיניסטער

גיט איבער א מעמאריאל וועגען רעליגיעזע שול-וועזען

ווארשא, 28 (יט"א טעלעפאניש)

דער וויצע־בילדונגס־מיניסטער ריכלינסקי האט היינט אויפגענומען א דעלעגאציע מיט דעפ. הרב לעווין בראש. די דעלעגאציע האט דעם מיניסטער איבערגעגעבען א מעמאריאל וועגען דעם רעליגיע־זען שול־וועזען.

דער מיניסטער האט פערשפראכען גינסטיג צו ערלעדיגען די פאסטולאטען פון דער דעלעגאציע.

איינציגע הונדערט

פערשידענע סארטען טאבאק עקזיסטירען אויף דער וועלט.

די איינציגע

דאגעגען זענען די גילזען, וועלכע פערבעסערן דעם געשמאק פון די גערויכערטע פאפיראסען און פער־זיכערן די לונגען געגען די שעד־ליכע איינפלוסען פון ניקאטין.

דאס זענען גילזען, די 4־וואטקאווע

„OSMAN"

בלוטיג געשלעג אין שטאט-ראט

(ענדע פון דער ו'טער זייט)

דאן בערוהיגט מען זיך אביסעל און מ'טרעט צו צו

דער דריטער לעזונג פון בודזשעט

— נאטשאלניק קאנאפקא גיט ערקלערונגען וועגען די ענדערונגען, וועלכע זענען געמאכט געווארען בנוגע די ערשטע צוויי לעזונגען.

מ'הויבט דאן אן אפצושטימען די צעהנדליגע אויסבעסערונגען, וועלכע די פראקציעס האבען אריינגעטראגען צו דער דריטער לעזונג. דא שאפט זיך א מאדנע לאגע. די ענדעקעס האבען נאר 34 שטימען און מיט זיי שטימט אויך דער דייטש קאה־לערט, דאס איז אבער נישט גענוג, ווייל די אפא־זיציע דיספאנירט מיט 36 שטימען.

דאס ערשטע ווערט אפגעשטימט די 200 טוי־זענד זל. אויף רענומעראציע פאר די שטאטישע בע אמטע, דער קאמיסאר ערקלערט, אז די סומע איז בעשטימט פאר איפערשעה'ן און צוגאב ארבייטען, געגען דער פאזיציע שטימען די ענדע־קעס מיט דעם דייטש, פאר דער פאזיציע אלע איב־ריגע, אזוי אז די פאזיציע ווערט אנגענומען, דאס איז די ערשטע מפלה פון די ענדעקעס, וועלכע הויבען זיך שוין אן צו דענערווירען.

דאן הויבט מען אן אפצושטימען די סובסידיעס פאר די יודישע אינסטיטוציעס אין דער בילדונגס־אפטיילונג, אממייסטען פאר תלמוד־תורות, פאר די דאזיגע פאזיציעס שטימען בלויז די יודישע בירגער־ליכע ראטמענער, געגען אלע איבריגע: ענדעקעס, ב.ב. און סאציאליסטען.

די סובסידיע פאר דער „וואלנא וושעכניצא" אין דער הויך פון 100 טויזענד זלאטעס ווערט אפ־געווארפען, ווייל די 4 כאדעקעס האבען דאס מאל געשטימט געגען דער אפאזיציע.

מוראדיגע אכזריות פון די ענדעקעס

דאן טרעט מען צו צו בעטראכטען די סובסי־דיע פאר'ן שטאטישען טעאטער, נאך א זעהר קור־צער מאטיווירונג פון ראטמ. וואלטשינסקי, טרעט דער קאמיסאר צו צו דער אפשטימונג. פאר דער סוב סידיע שטימען 31 ראטמענער, 35 געגען און 5 האל־טען זיך אפ פון שטימען, היות ווי די אפגעהאלטענע שטימען ווערען גערעכנט פאר דעם פארשלאג איז די סובסידיע פארן שטאטישען טעאטער אנגענומען.

ווימיר האבען שוין אנגעוויזען האט ראטמ. קאה־לערט (דייטש) געשטימט געגען דער סובסידיע, ער־קלערענדיג, אז אויב ס'איז נישט פארהאן קיין דייטש טעאטער זאל אויך נישט זיין קיין פויליש טעאטער.

נאכ'ן אננעהמען די סובסידיע פאר'ן שטאטישען טעאטער, שרייט אויס דער ראטמאן אורבאך (פ. פ. ס.): „זאל לעבען די פוילישע קולטור", נידער מיט די פוילישע היטלעריסטען".

די ענדעקעס, וועלכע האבען נאר געווארט אויף א געלעגענהייט ארויסצורייסען די זיצונג האבען ביי דעם דאזיגען אויסרוף אנגעהויבען צו סקאנדאלע־ווען. דער ענדעק קאזשוכאווסקי לויפט צו צום ראט־מאן אורבאך שלאגען, ער ווערט פערהאלטען דורך א וואזשני, ער רייסט זיך אבער ווייטער, רייסט זיך ארוים פון וואזשני'ס הענט און וויל אויסרייסען א פוס פון א טיש, כדי זיך ווארפען צו שלאגען. דאס געשלעג הענגט שוין אין דער לופט.

דער קאמיסאר קלינגט, אבער וועגען בערוהיגען קען שוין קיין רייד נישט זיין. דער ענדעק טשערניק געהט אין דער צייט ארוים פון דער ערשטער טיר און געהט ארורך דורך דער צווייטער און הינטען ארום קומט ער צו צום ראטמאן אורבאך, וועלכער זיצט צוזאמען מיט ראטמאן ביאלער, ער בעפאלט זיי ביידע און הויבט אן צו שלאגען, דאס איז דער סיג־נאל פאר דעם

מוראדיגען געשלעג, וועלכע די ענדע-קעס האבען אנגעהויבען

אויף דער זייט פון די סאציאליסטען און יודען הויבען אן צו פליהען בענקלעך און גאנצע טישען, ס'האנגעלט פשוט מיט די בענקלעך, אמאקטיווסטען זענען דיענדעקעס קאזשוכאווסקי, טשערניק, פיאט־ראווסקי, ד"ר ראסטקאווסקי, קאוואלסקי און נאך אלע אנדערע אהן אויסנאהם ווארפען זיך אויף די סאציאליסטען און יודען, וועלכע זענען צוגעדריקט געווארען צו דער וואנד, אויף וועלכע ס'געפינען זיך די פענסטער, וואס געהען ארויס אין דער גאס אריין, וועגען פערטיידיגען האט נישט געקענט זיין קיין רייד, ווייל מ'האט נישט געקענט מאכען קיין שריט פאראויס, כסדר זענען געפלויגען פרישע בענקלעך און טישען, ווען אין זיצונגס־זאל האבען שוין אויס געפעהלט מכשירים צום ווארפען, האבען די ענדע־קעס בעקומען בענקלעך פון זייערע קאלעגען, וועלכע האבען זיך געפינען אויף דער גאלעריע, עטליכע פון די צושויער זענען אפילו אריין אין זאל און געהאל־פען די ענדעקישע ראטמענער.

דערוויל האבען זיך שוין מצד די יודישע און סאציאליסטישע ראטמענער דערהערט די ערשטע פערצווייפלונגס ־ געשרייען, הילפס־רופען. מ'האט געשריגען

פאליציי, פאליציי, פאגראמאוויע, הילף

די בענקלעך זענען גלייכצייטיג געפלויגען אין די שויבען, וועלכע זענען צעבראכען געווארען,, די שטוהלען זענען צובראכען געווארען, ס'איז געוועזען אנ'אמת'ער פאגראם.

דערוויל האבען די שטוהלען, וועלכע זענען גע־פלויגען מיט דער גאנצער רציחה געטראפען אין די קעפ פון די ראטמענער, נישט געוועזען קיין איין ראט־מאן פון, וועלכעזענען געזעסען אויף די סאציאליס־טישע און יודישע בענק, וועלכע זאל נישט האבען בעקומען מיט א שטוהל.

ראטמאן נוטקאוויטש פון „בונד" האט בע־קומען א זעהר שטארקען קלאפ מיט א שטוהל און האט אנגעהויבען צו חלש'ן, אומפאלענדיג אויף דער ערד. ראטמאן מילמאן האט איהם אונטער־געכאפט די ענדעקעס האבען דערויף נישט גע־קוקט און אין דעם פאלענדען ראטמאן נוטקאוויטש ווייטער מיט דער גאנצער האסטיגקייט געווארפען מיט בענקלעך. דורך די צובראכענע פענסטער הא־בען דערוויל די בעפאלענע ראטמענער אנגעהויבען צו רופען די פאליציי. דער קאמיסאר האט דערלויבט די פאליציי אריינצוקומען און אין זאל איז אריין א קאמיסאר מיט עטליכע פאליציאנטען, וועלכע האבען אוועקגעזעצט די צעיושעטע ענדעקעס.

ס'איז אונמעגליך צו בעשרייבען, ווי דער זאל האט אויסגעזעהן. אלע שויבען צובראכען. די שטוהלען אויף א בארג, די טישען איבערגעקעהרט, די צושלאגענע ראטמענער האלטען זיך ווער ביי דעם קאפ ,ווער ביי א האנד, ווער ביי א פוס, דער

ראטמ. נוטקאוויש ליגט א פערחלשטער

ווען ס'בערוהיגט זיך אביסעל נעהמט מען אריין די פערוואונדעטע אין קאנפערענץ־זאל פון קאמי סאר ,וועלכער ווערט גלייך פערוואנדעלט אין אנ־אמבולאטאריע. ס'ווייזט זיך ארויס, אז פערוואונדעט זענען געווארען די ראטמענער נוטקאוויטש (בונד), גאלינסקי (פ.פ.ס.), ביאלער (ציוניסט), מינצבערג (אגודה), פיין (ציוניסט), וועלכער איז גלייך אפ־געפהרט געווארען אהיים. ראטמאן רוס איז צו־קאפעט געווארען דורך טשערניק'ן.

דאן הויבט זיך אן אנ'עסק צו קלינגען נאך די פאגאטאוויעס: מ'קלינגט אין דער שטאטישער פאגאטאוויע, קראנקען־קאסע, פריוואטע פאגאטאוויע און לינת הצדק. אומעטום מיינט מען אבער, אז דאס איז א שפאס, א וויץ, און ביז ס'קומט מע־דיצינישע הילף, דויערט אבער א האלבע שעה.

מיטאמאל קומען אן

דריי פאגאטאוויעס

די שטאטישע, קראנקען־קאסע און לינת־הצדק. די דאקטוירים מילער, זאלצוואסער און ליטווין הויבען אן צו בעטראכטען די פערוואונדעטע און ס'שטעלט זיך ארויס, אז ראטמאן נוטקעוויטש האט בעקומען א הינטער־הויטיגען בלוט־אויסגוס און ס'איז פער־האן א געפאהר, אז אז ס'איז צובראכען געווארען א ביין. דעריבער האבען די דאקטוירים פעראָרדענט איהם גלייך אפצופיהרען אין פאזנאנסקי'ס שפי־טאל, וואו היינט אינדערפריה דארף געמאכט ווערען א רענטגען־אויפנאהמע, כדי זיך צו איבערצייגען, צי ס'איז נישט געשעהען עפעס מיט'ן שארבען.

ראטמאן גאלינסקי איז ערנסט פערוואונדעט געווארען אין קאפ און אין גאנצען קערפער. ער איז פערבאנדאזשירט געווארען און אפגעפיהרט גע־ווארען א היים.

ראטמ. מינצבערג איז צובלוטיגט געווארען און דער רעכטער האנד און ביי איהם איז אנגעשוואלען די לינקע האנד. די ראטמענער ביאלער, רוס און אדוו. ווייצמאן זענען נאר צוקלאפט געווארען.

ס'האבען זיך אויך געהאלטען די קעפ צוויי ענדעקישע ראטמ. קוויאטקאווסקי און סאשינסקי. ס'איז זיי אבער גארנישט געשעהען.

די העכערע פאליציי מאכט אין שטאט ראט

באלד זענען אין שטאט־ראט אנגעקומען די העכערע פאליציי־מאכט ווי קאמענדאנט ניעדזשעל סקי ,לייטער פון דער זיכערהייטס־אפטיילונג ביי דער סטאראסטווע. נאוואקאווסקי, קאמיסאר בריל לאק און נאך עטליכע קאמיסארען און פאליציי־בעאמטע. ס'איז פעראָרדענט געווארען קיינעם נישט ארויסצולאזען און ס'האט זיך אנגעהויבען די ער־שטע אויספארשונג. ס'זענען אויפגענומען געווארען די נעמען פון די ראטמענער, אויסגערעכענט גע־ווארען די געליטענע און ס'זענען אויפגענומען גע־ווארען אלס עדות אלע פרעסע פארשטעהער וועלכע האבען זיך געפונען אין דער פרעסע־לאזשע. די ערשטע אויספארשונג האט געדויערט א לאנגע צייט ביז אלע האבען פערלאזען דעם בנין פון שטאט־ראט.

בעת דער אלגעמיינעם געשלעג איז ביים אדוו. קאוואלסקי פערלוירען געווארען די טעקע מיט דא־קומענטען .אלע בעמיהונגען די טעקע צוריק צו געפינען, האבען זיך נישט איינגעגעבען. ווי אדוו. קאוואלסקי האט ערקלעהרט, האט ער דארט גע־האט זעהר וויכטיגע דאקומענטען.

ס'קורסירט אויך א קלאנג, אז איינער פון די זשורנאליסטען, האט מיט זיך געהאט א פילם־אפאראט, און אלץ וואס איז געטען געשעהען אין שטאט־ראט איז אפגעפילמט געווארען.

* * *

שפעט ביינאכט האבען מיר זיך אנגעפרעגט אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל וועגען געזונד־צושטאנד פון ראטמאן נוטקאוויטש. ווי מ'האט אונז ערקלערט, איז דער פערוואונדעטער ביים בעוואוסטזיין און איז איינגעשלאפען. היינט אינדערפריה וועט גע־מאכט ווערען די רענטגען־אויפנאהמע וועלכע וועט פעסטשטעלען די בעשעדיגונג וואס ה' נוטקאוויטש האט געליטען.

לאָדז. 29 מאַי 1935

„נײַער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 29 מאַי 1935

די דעוואַלואַציע פון די מערב־אייראָפּעאישע וואַלוטעס

וועט נישט בעדראָהען דעם פּוילישען זלאָטע

אין מערב־אייראָפּע, בעזונדערס אין פראַנקרייך האָלאַנד און דער שווייץ איז די לאַגע אויפן וואַלוטע מאַרק געוואָרען זעהר אַנ׳אונרוהיגע, עס קומען פאָר כסדרדיגע שפּעקולאַציע אַטאַקעס אויף די וואַלוטעס וואָס האַלט זיך נאָך אין גאָלד סטאַנדאַרד. די דאָזיגע לאַגע רופט אַרויס א בעאונרוהיגונג אין פּוילען און מען שטעלט זיך די פראַגע וואָס וועט זיין דער גורל פון פּוילישען זלאָטע אויב יענע וואַלוטעס וועלען צוזאַמענברעכען? א ענטפער אויף דער פראַגע געפינען מיר אין נעכטיגען „אי. ק. צ." פון א בעקאַנטען פינאַנץ קענער, פון וועלכען מיר ברענגען דאָ איינינע אויספיהרונגען:

„קודם כל דוכט זיך אונז, אז נישט קוקענדיג אויף די שפּעקולאַציע אַטאַקעס וועט אין דער נאָהענטער צייט נישט קומען צו א צוזאַמענברוך פון די דאָזיגע וואַלוטעס. יעדענפאַלס איז א צוזאַמענברוך פון פראַנצויזישען פראַנק — צוליב דער האַלטונג פון דער מעהרהייט פון דער געזעלשאַפט, וואָס האַלט זיך שטאַרק ביי א פעסטע וואַלוטע — נישט וואַרשיינליך.

נאָר ווען מען זאָל אפילו אָננעהמען אויף א מאָמענט, אז די מערב אייראָפּעאישע וואַלוטעס וועלען דעוואַלואירט אָדער דעוואַלאָריזירט ווערען צי וועט דאָס האָבען א השפּעה אויפן פּוילישען זלאָטע?

די האַנדעלס פּאָליטישע בעציהונגען מיט די דריי איצטיגע לענדער פון גאָלד־סטאַנדאַרד זענען נישט קיין גרויסע. די שווייץ, האָלאַנד, און אפילו פראַנקרייך האָבען פאַר אונז האַנדעלס פּאָליטיש נישט קיין גרויסע בעדייטונג, די אַרטיקלען וואָס מיר ליפערען דאָרט, הויפּטזעכליך רויה־שטאָפען האָבען א אינטערנאַציאָנאַלען מאַרק, און זייערע פּרייזען וועלען דערביי אין גאָלד אונטערליגען א קליינער רעדוקציע.

פּוילען האָט אייגענטליך צום ערב אייראָפּעאישען גאָלד בלאָק נישט געהערט, און אויב פּוילען האָט פינאַנסיעל געקענט איבערהאַלטען דאָס פאַלען פון דאָלאַר, דאָס פאַלען פון פונט, דאָס פאַלען פון אַלע מיטעל־אייראָפּעאישע וואַלוטעס, ווי פון דער טשעכישער קראָן, עסטרייכישען שילינג, רומענישע לעי, אונגאַרישען פּענגע, יוגאָסלאַווישען דינאַר, דאָס פאַלען פון די באַלטישע וואַלוטעס, דאַנציגער גולדען, און פאַקטישען דעוואַלואַציע פון דער בלאָקירטער דייטשער מאַרק — וועט זי גאַנץ ליכט איבערהאַלטען אויך א עווענטועל פאַלען פון פראַנצויזישען, שווייצאַרישען פראַנק און האָלענדישען גולדען. פון יעדען בעזונדער אָדער אַלע צוזאַמען.

צי קען אָבער פּוילען אַליין בלייבען ביים גאָלד־סטאַנדאַרד עווענטועל ביים פאַרן קריזיס פּאַריטעט? פּוילען האָט אַליין אַדורכגעפיהרט א צווייטע, אייגענטליך א דריטע דעוואַלואַציע אין יאָהר 1925—1926 — דאַן ווען אין דער איבעריגער וועלט איז שוין נישט געווען קיין דעוואַלואַציע אָפּענזיוועס. נאָך די קריגס דעוואַלואַציעס איז געקומען א לאַנגדויערנדע ביז צום אַבסורד דערפיהרטע דעוואַלואַציע פון דער פּוילישער מאַרק — דערנאָך איז געקומען די דעוואַלואַציע פון זלאָטע, וואָס האָט דערגרייכט ביז 43 פּראָצענט.

פּוילען האָט סטאַביליזירט איהר זלאָטע מעהר, אָדער ווייניגער אין דער זעלבער צייט, וואָס דאַנציג איהר גולדען און אויף דעמזעלבען פּאַריטעט. אָבער זייט דאַן האָט פּוילען דעוואַלואירט איהר וואַלוטע אין 1925—1926 און דאַנציג ערשט אין 1935.

פּוילען איז אַריין אין קריזיס אין יאָהר 1929, מיט נאָך נישט אויסגעגליכטע פאָלגען פון דער דעוואַלואַציע, וואָס איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען מיט דריי יאָהר פריהער. אַזוי אַרום איז שוין פּוילען אַדורכגעגאַנגען איהר דעוואַלואַציע. אויב עס מוז זיין א דעוואַלואַציע — ווייל אַזאַ מאָדע פערפליכטעט היינט אויף דער וועלט. — האָט פּוילען געהאַט איהר דעוואַלואַציע אויף דער שוועל פון קריזיס. מיר האָבען זיך אין די פריהערדיגע יאָהרען אַזוי אָנגעגעסען צו זאַט מיט דער דעוואַלואַציע אויף אַלע מעגליכע אופנים, אז מעהר וואָלטען מיר שוין נישט געקאָנט פערדייען.

פּוילען האָט אָבער איבערלעבט אויך א צווייטע דעוואַלואַציע שוין אין מיטען קריזיס, דאָס איז געווען די דעוואַלואַציע פון דאָלאַר. מען פערגעסט, אז א לאַנגע צייט האָט אין פּוילען עקזיסטירט א צוויי וואַלוטע סיסטעם, און אז נעבען זלאָטע זענען אַלע גרעסערע טראַנזאַקציעס געמאַכט געוואָרען אין דאָלאַר. די דאָזיגע צווייטע וואַלוטע איז — וואָס אַנ׳אמת אָהן אונזער אַנטייל — דעוואַלואירט געוואָרען און מיר געדענקען אַלע, וואָס פאַר א פּאַניק און פערוויקלונגען דאָס האָט אַרויסגערופען אויפן פּוילישען באָרזע.

פּוילען האָט שוין אַלזאָ געהאַט נוצען פון אַלע וואַלוטאַטען וואָס עס קען געבען די דעוואַלואַציע. זי האָט געהאַט נוצען פון די דאָלאַר חובות, אין גרויסען מאַסשטאַב, סיי עפענטליכע, סיי פּריוואַטע. מיר האָבען געהאַט נוצען טיילווייז פון דעם צוגעאייל־טען געלד אומלויף. די בוי בעוועגונג האָט א סך צו פערדאַנקען דעם פּרעזידענט רוזוועלט, אַזאַ לאַגע איז נישט געווען אין קיין שום אַנדער לאַנד אין אייראָפּע.

עס שטעלט זיך דעריבער די פראַגע, וואָס וואָלט פּוילען געקענט האָבען פון א דעוואַלואַציע. אַדורכפיהרענדיג א גענויען אַנאַליז פון דער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין פּוילען קומט דער אויטאָר צום אויספיהר, אז פּוילען קען בלייבען א לאַנד פון אונפערענדערטען פּאַריטעט, אפילו דאַן ווען אַנדערע לענדער פון גאָלד סטאַנדאַרד זאָלען ענדערן זייער פּאַריטעט.

נאָך א מעגליכקייט דאַרף מען נעהמען אין אכט. **אויב די צוויי לענדער פון גאָלד סטאַנדאַרד וועלען** ענדערן זייער פּאַריטעט אָדער זיי וועלען אינגאַנצען זיך אָפּזאָגען פון גאָלד פּאַריטעט — וועט אָהן שום ספק אונטערגענומען ווערען א אינטערנאַציאָנאַלע אַקציע צו סטאַביליזירען די וואַלוטעס. א אינטערנאַציאָנאַלע וואַלוטע קאָנפערענץ וואָלט דאַן געוואָרען זעהר נאָהענט און רעאַל. יעדענפאַלס וואָלטען די שאַנסען פון א אינטערנאַציאָנאַלע אַקציע צו סטאַביליזירען די וואַלוטעס שטאַרק געשטיגען. מיר האָבען זיך שטענדיג בעצויגען סקעפּטיש צו אַזאַ אַקציע, אָבער נאָך א עווענטועלער דעוואַלואַציע פון די מערב אייראָפּעאישע וואַלוטעס וואָלטען מיר אָפּגעשאַצט די שאַנסען פון אַזאַ אַקציע זעה הויך.

דעריבער, שטעהענדיג ערב א אינטערנאַציאָנאַלער סטאַביליזאַציע ליגט אין אינטערעס פון פּוילען צו האַלטען זיך אין ביזאיצטיגען קורס מיט דער סטאַביליזירטער וואַלוטע, מיר זענען איבערצייגט אז נאָכן אַדורכקומען די לעצטע וואַלוטע אויפטרייסלונגען וואָס קענען זיך איצט אָפּשפּילען אויף דער וועלט, וועט דער זלאָטע אינערליך און אויסערליך שוין זיין מחוץ־דער ספערע פון מעגליכע אטאקעס — און דער פאַקטאָר פון פערטרויען וועט קענען וויר קען אין זיין גאַנצען פערנעהם.

דאָס האַלטען זיך אין דער סטאַביליזאַציע דיקטירט אונז, איבריגענס, דער אינסטינקט אַליין דער אינסטינקט פון דער גאַנצער געזעלשאַפט, די דעוואַלואַציע פון זלאָטע וואָלט איצט געווען עפּעס קינסטליכעס און אָנגעוואָרפען, עס וואָלט געווען א מאַניפּולאַציע, ווייל עס דראָהט דעם זלאָטע גאָרנישט סיי אינערליך, סיי אויסערליך.

פּוילען קען רוהיג צוקוקען זיך צו די וואַלוטע־פּראָצעסען, וואָס שפּילען זיך אָפּ איצט אויף מערב. אַלס אויפמערקזאַמער און רוהיגער אָבסערוואַטאָר. די דאָזיגע פּראָצעסען האַמעווען נישט און קרומען נישט אויס דעם קורס, וואָס איז אָנגעצייכענט געוואָרען דורכן מאַרשאַל פּילסודסקי. דער דאָזיגער קורס וועלכער — ווי מיר ווייסען — וועט ווייטער אויפגעהאַלטען ווערען.

ווי אַזוי איז פאָרגעקומען דאָס געשפּרעך צווישען סטאַלינ׳ען מיט לאַוואַל׳ן

איינדרוקען פון א פראַנצויזישען זשורנאַליסט אין מאָסקווע

ווען סטאַלינס געשפּרעך מיט לאַוואַל׳ן האָבען די פראַנצויזישע זשורנאַליסטען שוין איבערגעגעבען פערשידענע ווערסיעס, עס איז דעריבער נישט אונאינטערעסאַנט צו ברענגען אויך די שילדערונג פון קאָרעספּאָנדענט פון דעם פּאָפּולערען פראַנצויזישען וואָכענבלאַט „ווי".

„מאָסקווע"! — אַזוי הויבט אָן דער פראַנצויזישער זשורנאַליסט. — „די ערשטע איינדרוקען. דער אָרקעסטער שפּילט די מאַרסעלעזע. א וואונדערליך רויטער דיוואַן הינטער די פּיס פון די טייערע געסט פון א בורזשואַז לאַנד. א פּלאַץ, גאַסען, די אויגען פון פראַנצויזישען זשורנאַליסט צולויפען זיך. ער קוקט זיך איין אין דער פּאַנאָראַמע פון מאָסקווע. וואָס שפּרייט זיך פאַר איהם אויס און ער געפינט נישט אין איהר עפּעס זעהר וויכטיגעס און נויטווענדיגעס. דער געדאַנק זאָגט איהם אונטער: עס זענען נישט פאַראַן קיין אַפישען, קיין פּלאַקאַטען, עס זענען נישט פאַראַן קיין רעקלאַמע ליוזענטס פון האַנדעלס פירמען. נאָר וואו נישט וואו הענגען גרויסע קיאָסקען־שענק מיט אַרויסגעהאַנגענע טעאַטראַלע אַפישען. האַנדעלס אַפישען קיין איינע נישט. „די טרעסטען וואָס אַרבייטען אויס לעבענסמיטעל פּראָדוקטען — איז זיך משער דער פראַנצויזישער זשורנאַליסט — און די קאָאָפּעראַטיווען, וואָס פערקויפען די דאָזיגע פּראָדוקטען, נויטיגען זיך נישט אין קיין רעקלאַמע, בכדי צוצוציהען קונים. אין מאָסקווע ווייסט יעדער סיי ווי וואו מען קען עפּעס קויפען. מען דאַרף נאָר האָבען געלד".

די פראַנצויזישע זשורנאַליסטען האָט מען בעזעצט אין דעם האָטעל „נאַציאָנאַל" וואָס איז זעהר געפעלען געוואָרען. זיי האָבען צו זייער פערפיגונג געהאַט אַלץ וואָס מען דאַרף נאָר, א חוץ... לאַוואַל׳ן. און דערפון האָבען זיי געהאַט אין אָנהויב שטאַרק עגמת נפש. נאָר מען האָט די פראַנצויזען בערוהיגט. זיי וועלען זיך זעהען מיט זייער מיניסטער אין „מעטראָ". בערוהיגט דורך דער דאָזיגער ידיעה, האָבען די פראַנצויזישע זשורנאַליסטען זיך אָוועקגעלאָזט אויף א פייערליך פריהשטיק, וואָס עס האָבען איינגעאָרדענט לכבוד זיי די מיטגלידער פון דער מאָסקווער פּרעסע. אין פריהשטיק האָבען זיך בעטייליגט ראַדעק און בוכאַרין.

די פראַנצויזישע זשורנאַליסטען האָבען שטאַרק געוואָלט זעהען סטאַלינען און וועגען דעם האָבען זיי זיך געווענדעט מיט פראַגען צו אַלע און אויך צו לאַוואַל׳ן, וועלכען זיי האָבען געטראָפען אין מעטראָ, צי עס וועט זיי געלונגען צו זעהען דעם רוסישען דיקטאַטאָר.

ווי עס שרייבט דער קאָרעספּאָנדענט פון „ווי" איז סטאַלין דער אַממיסטען פערקאָנספּירירטער הערשער אין דער וועלט. דער פראַנצויזישער פּאָרשטעהער אין מאָסקווע האָט אין משך פון צוויי יאָהר איהם נישט געזעהען קיין איין מאָל.

די פראַנצויזישע זשורנאַליסטען זענען אויך געווען אויף א באַל אין „נאַרקאָמאינדיעל" (אויסערן מיניסטעריום) עס זענען דאָרט געווען א סך סאָוויעטישע גענעראַלען אין פולען אוניפאָרם מיט אָרדענס אויף דער ברוסט. אָבער אויך אויפן באַל איז די זשורנאַליסטען נישט געלונגען צו זעהען סטאַלינען.

— אייער מיניסטער וועט זעהען סטאַלינען מאָרגען אין קרעמל, האָט מען געטרייסט די זשורנאַליסטען — ביי קאַלינינען.

די פראַנצויזישע זשורנאַליסטען זענען אויך געווען מיט א וויזיט ביי ראַדעקן און מיט איהם געשמועסט וועגען פּאָליטישע ענינים, ראַדעק וואוינט אין א ריזיגען גרויסען וואָלקען קראַצער וואָס האָט די פראַנצויזען דערמאָהנט אין די פעראייניגטע שטאַטען. די פערפּוצונג פון וואָלקען קראַצער איז מעהר ווי בעשיידען. נישט קיין מאַרמאָר און נישט קיין שפּיגלען און נישט קיין דיוואַנען. די קאַבינע פון דער ווינדע דערמאָהנט אין א פאַבריקס ווינדע. ראַדעק וואוינט אויפן העכסטען שטאָק אין גרויסע ליכטיגע צימערען. ווייניג מעבעל און קיין שום פערפּוצונג. נאָר צייטונגען און פערשידענע דאָקומענטן. די פראַנצויזישע זשורנאַליסטען האָבען געשמועסט וועגען קאָמוניזם און צום סוף פון געשפּרעך האָט איין פראַנצויז געפרעגט:

— אויב אין פראַנקרייך וואָלט איצט געווען אַנ׳אַנדער רעגירונג און אַלס אינערן־מיניסטער וואָלט געווען א מענש זאָלען מיר זאָגען, אַזוי ווי דאַלפוס, וואָלט דאָך דער איצטיגער הסכם געווען קאָמפּראָמיטירט?

— זיכער — האָט געענטפערט ראַדעק, אונזער פאָלק וואָלט געווען אויפגעבראַכט.

— אָבער נישט די רעגירונג? — האָט געשטעלט א פראַגע א צווייטער פראַנצויז. קיין ענטפער איז נישט געקומען.

סטאַלין און לאַוואַל האָבען געשמועסט 2 שעה און דערנאָך האָבען זיי צוויי שעה געפריהשטיקט.

אָנגעהויבען דאָס געשפּרעך האָט מאָלאָטאָוו וועגען דער וויכטיגקייט פון דער צוזאַמענקונפט. סטאַלין האָט ערקלערט, אז ער איז נישט קיין דיפּלאָמאַט און אז ער וועט רעדען אָפענהערציג, לאַוואַל האָט אָפּ געגעבען אַנ׳עהנליכע ערקלערונג.

— דאָס איז געווען די ערשטע רונדע — פאָרמולירט דער פראַנצויזישער זשורנאַליסט אויף א ספּאָרטליכען אופן די ערשטע מאָמענטען פון סטאַלינס צוזאַמענקונפט מיט לאַוואַלן.

די „צווייטע רונדע" איז אַוועק אין אַרומרעדען די פראַגע — וועגען קריג, וואָס פאַר א כחות קען רוסלאַנד אַרויסשטעלען, א פערעכטיגע אַרמעע, נאָר זעהר ווייניג באַהן־ליניעס, וועגען די אַנדערע איז שוין גאָרנישט וואָס צו רעדען. אַוויאַציע? נאָר א גרויסע צאָהל אַעראָפּלאַנען זענען אַוועקגעשיקט געוואָרען קיין מזרח־סיביר געגען יאַפּאַן. אויפן מערב־פראָנט זענען פאַראַן 2000 אַעראָפּלאַנען.

בעת דער „דריטער רונדע" האָט לאַוואַל בעריהרט א פּרינציפּיעלע פראַגע פאַרוואָס די סאָוויעטען ווילען נישט אָנערקענען די חובות. „נעהמט אין פּרינציפּ אָן דעם ענין, און וואָס שייך דער סומע וועלען מיר שוין אַדורכקומען".

— גוט, — איז מסכים סטאַלין — נאָר נעהמט אין אכט אז מיר קענען אַרויסשטעלען א געגען פאָדערונג פאַר די היזקות, וואָס אייער מיליטער האָט אָנגעמאַכט אויף אונזער טעריטאָריע.

— שטעלט צו — איז ווידער מסכים לאַוואַל — מיר וועלען מאַכען א געמיינזאַמען חשבון און אַלץ וועט ערלעדיגט ווערען.

די „פערטע רונדע". די איניציאַטיוו איז ביי לאַוואַלן אין די הענט. ער שטעלט די פראַגע וועגען דער אַנטימיליטאַריסטישער בעוועגונג פון דער פראַנצויזישער קאָמוניסטישער פּאַרטיי. די פראַגע אינטערעסירט אייגענטליך נאָר פראַנקרייך, און די פראַנצויזען קענען אָננעהמען די מיטלען וואָס זיי געפינען פאַר נויטיג בכדי אָפּצושטעלען די קאַמפּאַניע, אָבער די סאָוויעטען דאַרפען אָפּען ערקלערען אז אין דער צוקונפט וועלען זיי מעהר נישט בעגינסטיגען אַזאַ בעוועגונג.

ווייטער זענען שוין געגאַנגען ווייניגער וויכטיגע פראַגען. דאָס פריהשטיק האָט זיך געענדיגט און ווען די פאָטאָגראַפיסטען זענען אַריין האָבען זיי געקענט מאַכען אויפנאַהמען פון צוויי פרעהליך לאַכענדיגע פריינד, וואָס האָבען זיך געגענזייטיג געקלאַפּט אין די פּלייצעס, הגם זייער פריינדליך געשפּרעך איז געפיהרט געוואָרען מיט דער הילף פון איבערזעצער

„וואַג"—די צענטראַלע אָרגאַניזאַציע פון טויבשטומע אין ראַטען־פערבאַנד

לויט די אָפיציעלע ציפערען פון דער פאָלקס־צעהלונג זענען אין ראַטען פערבאַנד פאַראַן 74,000 טויב־שטומע און טויב־געוואָרענע. דאָס מאַכט אויס צו 5 טויבע אויף יעדע 10.000 איינוואוינער. די סטאַטיסטיק פון 1929 האָט געגעבען 10 טויבע אויף 10,000 איינוואוינער, און אין צאַרישען רוסלאַנד איז דאָס פערהעלטעניש געווען א סך העכער. אין משך פון די 6 יאָהר נאָרמאַלער עקזיסטענץ פון דער סאָוויעט רעזשים האָט זיך דער פּראָצענט־זאַץ פון די טויב שטימע פערקלענערט אויף א העלפט. דאָס איז א רעזולטאַט פון די ענטשלאָסענע מיטלען, וואָס די סאָוויעט־רעגירונג האָט אָנגענומען.

די ציפערען פון דער פאָלקס צעהלונג פון פאַר דער רעוואָלוציע ערלויבען פעסטצושטעלען אז די צאָהל בלינדע אין צאַריסטישען רוסלאַנד איז געווען גלייך דער צאָהל טויב־שטומע. דאָס פערשפּרייטען פון טויבהייט און בלינדהייט איז בעגינסטיגט געוואָרען נישט נאָר דורך דעם כמעט אַלגעמיינעם אַנאַלפאַבעטיזם, נאָר אויך צוליב דער אויסערליכער אָרימקייט פון די אַרבייטענדיגע מאַסען, דורכן אַלקאָהאָליזם און דורך בלוט־שאַנדע.

אין צאַרישען רוסלאַנד האָבען די טויב־שטומע נישט געהאַט קיין בירגער רעכט. זיי זענען בעהאַנדעלט געוואָרען ווי גייסטיג קראַנקע, זיי האָבען זיך אפילו נישט פערנומען מיט קיין האַנדווערק ווי די בלינדע, ווייל דער צאַריזם האָט זיך מיט זיי אָבסאָלוט נישט אינטערעסירט און זיי זענען געווען אויסגעשטעלט דער עקספּלואַטאַציע פון פּריוואַטע אונטערנעהמער.

די פעברואַר רעוואָלוציע האָט די טויב שטומע נאָך נישט געגעבען א מיטעל צו זייער בעפרייאונג. ערשט די אָקטאָבער רעוואָלוציע האָט די טויב־שטומע ממש אויפגעצוואונגען די גלייכבערעכטיגונג מיט אַנדערע בירגער פון ראַטען פערבאַנד. צוליב דעם טאַקע האָט א לאָקאַלע אָרגאַניזאַציע פון די טויב־שטומע אויף איהר פאָהן אויפגעשריבען: „דער אָקטאָבער־רעוואָלוציע האָט אונז דאָס געהער צוריקגעגעבען". און זייט דעם ערשטען טאָג פון דער אָקטאָבער רעוואָלוציע האָבען זיך די טויב שטומע בעטייליגט אין דער פערטיידיגונג פון דער סאָוויעט־רעגירונג.

עס זענען געבילדעט געוואָרען א גרויסע צאָהל טויבשטומע גרופּען, פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען. און פאַבריקען וואו די טויבשטומע האָבען בעקומען אַרבייט. אין יאָהר 1926 האָבען זיך די טויבשטומע אָרגאַניזירט אין „וואַג". דער ציל פון דער אָרגאַניזאַציע איז צו פערבעסערען די מאַטעריעלע און קולטורעלע לאַגע פון די טויב שטומע. בילדען שולען און האָבען די קאָנטראָל איבער דער אַרבייט פון די טויבשטומע האַנדווערקער. דער „וואַג" איז א זעלבסטשטענדיגע אָרגאַניזאַציע פון די טויבשטומע אין ראַטען פערבאַנד, וואָס פיהרט איהר טעטיגקייט אונטער דער לייטונג און אַלגעמיינער קאָנטראָל פון פאָלקס קאָמיסאַריאַט, פאַר סאָציאַלען שוץ. די שולען און פּראָדוקציע פאַבריקען פון „וואַג" האָבען די זעלבע רעכט און פּריווילעגיעס ווי די זעלבע אינסטיטוציעס און אַנשטאַלטען וואָס שטעהען אונטער דער קאָנטראָל פון פאָלקס־קאָמיסאַריאַט פאַרן סאָציאַלען שוץ און פאָלקס־קאָמיסאַריאַט פאַר פאָלקס־אויפקלערונג. די מיטגלידער פון „וואַג" געניסען פון די זעלבע הנחות ווי די קריגס־בעשעדיגטע (בעפרייט פון דירה געלד, שטייערען א.א.וו.) ווי אויך פון אַנדערע פאָרמען פון אונטערשטיצונגען פאַר זייערע צוגעהעריגע (קינדער, עלטערען) פאַר וועלכע זיי האָבען צו זאָרגען. א חוץ דעם זענען זיי און זייער משפּחה מיט גלידער קאָסטענלאָז ד.ה. אויפן חשבון פון פּראָלעטאַרישען בודזשעט. אָנגעשלאָסען אין די פערזיכערונגען וואָס זאָרגט פאַר דער עקזיסטענץ און געזונד פון אַלע אַרבייטער. דער מיטגלידס־בייטראָג אין „וואַג" איז אומבעדייטענד. אַלס מיטגלידער ווערען אָנגענומען אַלע טויב־שטומע אויב זיי עקספּלו־

(ווייטער זעה 10־טע זייט)

פון מאַרשאַל פּילסודסקי'ס רעוואָלוציאָנערער פאַרגאַנגענהייט.

— 4 —

צו אַזאַ ספּעציעלער אַרבייט האָט מען בעשלאָסן אַרויסצורופן קיין ווילנאָ די אַקטיווע טוערקע פון דער קאַמפּס־אָרגאַניזאַציע:

אַלעקסאַנדראַ שטשערבינסקאַ ,,אָליאַ" איצט פרוי פּילסודסקאַ, די אלמנה פון מאַרשאַל

אין יענער צייט האָט אַלעקסאַנדראַ שטשערבינסקאַ זיך געפונען אין קיעוו, וואו מען האָט דאַן געפּלאַנט אויסצופיהרען אַ בעוואָפנטע קאָנפיסקאַציע אין דער קיעווער פיליע פון דער מלוכה־באַנק.

און סוף חודש יאַנואַר 1908־טען יאָהר, דערהאַלטענדיג אַ מעלדונג פון יוזעף פּילסודסקי, אַז די דאַרף קומען קיין ווילנע, איז אַלעקסאַנדראַ אַרויסגעפאָהרען פון קיעוו קיין סובאַלק וואו זי האָט אַ קורצע צייט פערבראַכט ביי דער פאַמיליע און איז דערנאָך געקומען קיין ווילנע.

קומענדיג קיין ווילנע האָט אַלעקסאַנדראַ זיך אויסגעזוכט אַ קליין דירה'לע לעבען די בופאַלאָווער בערג ביי אַ פּאָליציאַנט, האָט זיך דאָרט בעזעצט און זיך גענומען צו דער אַרבייט.

איהר אַרבייט איז בעשטאַנען אין געהען יעדען טאָג אויפ'ן וואקזאַל און אָבסערווירען די אָנקומענדיגע און אָפּגייענדיגע צוגען. צו אַזאַ אַרבייט האָט מען בעדאַרפט זיין זעהר פאָרזיכטיג, כדי נישט צו ווערען אויפפאַלענד ביי די זשאַנדאַרען און באַהן בעאַמטע, וועלכע דרעהען זיך שטענדיג אַרום וואקזאַל.

צו דער דאָזיגער אַרבייט האָט מען באַלד צוגעצויגען אויך די פרוי פון אַלעקסאַנדער פּריסטאָר, יאַנינאַ.

נאָך עטליכע וואָכען אָנגעשטרענגטער אויסשפּיר־אַרבייט ביי די צוגען, איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די לעצטע פּאָסט־צוגען מיט געלד קיין פּעטערבורג געהען דורך שפּעט אין אָווענד יעדען דינסטאָג און שבת און עס פאָהרט מיט זיי אַ מיליטערישע שמירה פון 6—8 זעלנער און זשאַנדאַרען.

מען האָט זיך אויך דערוואוסט, אַז די פּאָסט־צוגען, וואָס קומען אָן פון ליבאַווע, פון אויסלאַנד, און פון קיעוו קיין ווילנע ווערען שטאַרק אָפּגעהיט. דאָס האָט בעדייט, אַז מיט די לעצטע פּאָסט־צוגען קיין פּעטערבורג פיהרט מען אַ סך געלד צונויפגעקליבענע פון מעהרערע געגענדען.

די אויסבעהאַלטענע ערטער אויף געווער, דינאַמיט און געלד

אין חודש יולי 1908־טען יאָהר, ווען די צוגרייטונגס־אַרבייט צו דער בעזדאַנער קאַמפּס־אַקציע איז געווען אין פולען גאַנג, איז אין אַ פּערוואָרפענעם ישוב יעדלינאַ לעבען יאַשוני געדונגען געוואָרען אַ ליידיג שטיבעל אין אַ פויערישער כאַלופּע. דאָרט האָט זיך בעזעצט אַלעקסאַנדראַ שטשערבינסקאַ, די שטוב האָט געדינט אַלס באַזע פאַר די אָפּציהענדיגע באַיאָוצעס מיט געלד. דאָס דאָזיגע שטיבעל איז געווען שטרענג אָפּגעהיט פון איהר עקזיסטענץ האָבען געוואוסט בלויז פּילסודסקי פּריסטאָר און די אינסטרוקטאָרען מאָמענטאָוויטש.

ס'האָט זיך אָבער געדוכט, אַז ס'וועט זיין אַזוי פיל געלד, אַז מיט אַמאָל וועט מען דאָס נישט קענען אַרויספיהרען. האָט מען בעשלאָסען אויסצוזוכען ערגיץ אין אַ וואַלד אַ קענטיגען אָרט אויף צו פערגראָבען אַ טייל פון דעם געלד. די אויפגאַבע אויסצוזוכען אַ זיכערן אָרט לעבען וואַלד איז אויסגעפאַלן אויף אַלעקסאַנדראַ שטשערבינסקאַ.

נאָך דער אַקציע האָט פּילסודסקי, צוליב מעהר זיכערקייט געדאַרפט אָנטון אַ היטעל פון אַ רוסישען גערעכטס־בעאַמטען און סאַוויצקי האָט בעדאַרפט זיין דער „פורמאַן". פּריסטאָר האָט געהאַט צוגעגרייט אַ מונדיר פון אַ רוסישען אָפיצער.

ביסלעכווייז, אָהן האַסט, איז אין ווילנע איינגעאָרדענט געוואָרען די באַזע סיי פאַר די באַיאָוצעס, און סיי פאַר דעם סקלאַד דינאַמיט, און געוועהר, וועלכע מען האָט אַראָפּגעבראַכט אַהערצו אויף פּראַכט־קוויטען אויף לאַנדווירטשאַפטליכע מכשירים. די דינאַמיט און געוועהר האָט מען צונויפגעפיהרט אין דער קאָנספּיראַטיווער דירה אויף זווערינעץ.

וואַלערי סלאַוועק קומט קיין ווילנע מיטהעלפען אין דער קאַמפּס־אַקציע

דעם 13־טען סעפּטעמבער 1908־טען יאָהר, קומט אַראָפּ קיין ווילנע דער פיהרער פון דער פּאַרטיי וואַלערי סלאַוועק (פּאַרטיי־פּסעוודאָנים „גוסטאַוו"). נאָכדעם ווי ער האָט מיט יוזעף פּילסודסקי'ן אַרומגערעדט וועגען דעם פּלאַן פון דער קאַמפּס־אַקציע און אויך וועגען זיין פּערזענליכען אַנטייל, איז סלאַוועק, נאָך אין דעם זעלבען טאָג אַוועקגעשפּרייזט צום ישוב זעפּעצקי, אויפ'ן וועג צו בעזדאַני וואו ס'האָט דאַן זיך אויפגעהאַלטען פּריסטאָר און זיין פרוי.

פון זאַצעפּקי איז וואַלערי סלאַוועק צוזאַמען מיט פּריסטאָר'ן אַוועקגעפאָהרען קיין בעזדאַן, כדי פון דאָרט גיין צו פוס ביז קעני — וואו ער האָט בעדאַרפט, לויט'ן פּלאַן, זיך צוריקציהען.

אַ לאַנגע צייט איז אויסגעקומען צו בראָדזען אין יענע געגענד אויסצוגעפינען די קירצסטע וועגען אויף היין און צוריק. אויף מאָרגען איז סלאַוועק צוריקגעקומען קיין בעזדאַן שוין צוזאַמען מיט אַרצישעווסקי'ן צו פּרובען גיין בייַנאַכט מיט די וועגען אויף צוריק.

צוקומענדיג צום קעמאַלישקער טראַקט האָבען זיי ביידע ביים שיין פון דער לבנה אויסגעזוכט אַ סטעזשקע צווישען די אַרומיגע פּלאַטעס ביים טייכעל טוירין. אַ צייט לאַנג האָבען זיי ביידע געשפּרייזט דורך געדיכטע רושטעס (קוסטעס) דורך וועלכע זיי זענען קוים אַדורכגעקראָכען און זענען אַרויסגעקומען צום ברייטען ביסטריצקער טראַקט.

און ביידע מאָל פון זיין קומען אין בעזדאַן, האָט סלאַוועק גענוי אַרומגעקוקט די בנינים אויף דער סטאַציע, האָט בעטראַכט זעהר פאָרזיכטיג דעם סעמאַפאָר, האָט זיך בעקענט מיט דעם סיגנאַל־סיסטעם פאַר די צוגען אויף צוצופאָהרען און אָפּפאָהרען. דאָס אַלץ איז געווען נויטיג אַלס וויכטיגע דעטאַלען פון דעם אַלגעמיינעם פּלאַן.

(פאָרטזעצונג קומט)

אמעריקאנער יודישע פראפעסארען
דעבאַטירען וועגען וויכטיגע יודישע פּראָבלעמען
אסימילאציע איז נישט קיין לעזונג פון דער יודען־פראגע

פיר יודישע פּראָפעסאָרען האָבען זיך דורכגעשמועסט מיט אַ ן'עולם פון הונדערט מענשען וועגען דער יודען־פּראַגע. דריי פון זיי פערנעמען גאָר געהויבענע פּלעצער אין דער אַלגעמיינער וויסענשאַפט און איינער איז אַ ספּעציאַליסט אין דער יודישער געשיכטע. עס האָט זיך געלוינט צו הערען וואָס זיי זאָגען, ערשטענס, ווייל עס האָט געוויזען, אַז ביי אונזער העכערער אינטעליגענץ וואַכט־אויף דער אינטערעס צום אייגענעם פאָלק; צווייטענס, ווייל מיט זייער הילף קאָנען מיר זיך טאַקע דערוויסען אַ סך מעהר אי וועגען אונזער פערגאַנגענהייט און אי וועגען אונזער געגענוואַרט.

דער סימפּאָזיום איז אַראַנזשירט געוואָרען פון פּראָפ. מאָריס קאָהען, דער הויפּט פון פילאָזאָפישען פאַקולטעט אין דער ניו־יאָרקער אוניווערזיטעט. פּראָפעסאָר קאָהען טענה'ט שוין עטליכע יאָהר, אַז מיר ווייסען צו ווייניג וועגען די יודישע פּראָבלעמען, כאָטש מיר אַלע זענען אַזוי שטאַרק פערינטערעסירט אין זייער לעזונג. אָט איז אָנגענומען אַז עס איז דאָ אַ צו גרויסער איבערפלוס פון יודישע פּראָפעסיאָנאַלען און אַז יודען בעטרעפען גאָר אַ גרויסע פּראָצענט צווישען דאָקטוירים און אַדוואָקאַטען. קיינער האָט זיך אָבער דערוויי נישט גענומען די מיה צו דערגעהען, אַקוראַט וויפיל דאָקטוירים און אַדוואָקאַטען מיר פערמאָגען און וואָסער פּראָצענט זיי מאַכען אויס אין די דאָזיגע פּראָפעסיעס? ווי אַזוי קאָן מען היילען אַ קראַנקהייט, אַז מיר האָבען אַ קנאַפּע ידיעה, וועגען דער „נאַטור" פון דער קראַנקהייט?

פּראָפעסאָר קאָהען האָט דערפאַר געגרינדעט אַ „קאָנפערענץ וועגען יודישע בעציהונגען". דאָס איז אַ קערפּערשאַפט, וואָס האָט זיך געשטעלט דעם צוועק צו וועקען דעם אינטערעס ביי יודישע געלערנטע זיך אָפּצוגעבען מיט דער פאָרשונג פון יודישען לעבען, מיט זאַמלען די מאַטעריאַלען, אויף וועלכע מען זאָל קאָנען בויען זיכערע אויספיהרען און נישט דאַרפען דרעהען מיט'ן פינגער אין דער לופטען. מיר פערמאָגען אין אַמעריקאַ אַ סך יודישע פּראָפעסאָרען און סטודענטען און ווען זיי וואָלטען אַוועקגעגעבען דעם קלענסטען טייל פון זייער צייט און קענטניש צו שטודירען זייער אייגען פאָלק, וואָלטען מיר פערשפּאָרט אַ סך אומזיסטע גריבלענישען און בויך־סברות.

ער האָט טאַקע אין זיין רעדע געגעבען אַ קלאָרען ביישפּיל: אין די אַמעריקאַנער אוניווערזיטעטען געפינט איהר אַ סך יודישע יונגעלייט, וועלכע פאָרשען אויס מיט אַלע איינצעלהייטען די וואַנדערונגען פון די אַלטע גערמאַנישע שבטים מיט טויזענד יאָהר צוריק. זיי שרייבען גאַנצע ווערק וועגען יעדען טריט, וואָס די אַלטע גער־

(בריף פון אמעריקא)

פון ש. זאַק

מאַנען האָבען געמאַכט איבער די וועגען פון אייראָפּע. צי האָט אָבער איינער פון זיי זיך אַוועקגעזעצט אויספאָרשען די אימיגראַציע פון איבער אַ מיליאָן יודען קיין אַמעריקאַ פאַר די לעצטע פופציג יאָהר? פאַרוואָס זאָלען מיר טאַקע נישט וויסען גענוי פאַרוואָס און פון וואַנען יודען האָבען אויסגעוואַנדערט, צו וואָס זיי האָבען זיך דאָ געגומען, פאַרוואָס זענען זיי אַריין אין געוויסע פּרנסות צו וואָס נעמט זיך דער צווייטער דור, וויפיל פון זיי טויגען זיך צו פאַרמערייַ, אין וואָסערע פּראָפעסיעס זענען יאָ דאָ אַ סך יודען און אין וואָסערע ווייניג? וואָס דאַרף מען מעהר, מיר ווייסען דאָך אפילו נישט וויפיל יודען עס זענען דאָ אין אַמעריקאַ. אַלע אָנגעגעבענע ציפערען זענען בלויז שאַפונגען און מען קאָן זיך אויף זיי נישט שטאַרק פערלאָזען.

די רעדנער האָבען טאַקע הויפּטזעכליך זיך אָפּגעשטעלט אויף דער נויטיגקייט גענויער צו שטודירען דאָס יודישע לעבען און גלייכצייטיג געמאַכט אינטערעסאַנטע בעמערקונגען וועגען די אַקטועלע אָנגעווייטאָגטע פּראָבלעמען.

פּראָפעסאָר דזשעראָאום מייקעל פון דער קאָלאָמביאַ אוניווערזיטעט, האָט אָנגעוויזען, אַז כאָטש דאָס וויסען אַליין איז נישט קיין רפואה צו אַ סאָציאַלער פּראָבלעם, איז עס אָבער אַ מיטעל פאַר די פיהרער, פאַר די טוער, וועלכע וועלען זיין בעסער בעוואָפענט אין זייער אַרבייט. דער יודישער געלערנטער קאָן צושטעלען דעם יודישען פיהרער די פאַקטען און מאַטעריאַלען, מיט וועלכע ער וועט זיך קאָנען בענוצען אין דערגרייכען דעם פערלאַנגטען ציל.

סאַלאָ באַראָן, פּראָפעסאָר פון יודישער געשיכטע אין קאָלאָמביאַ, האָט בעטאָנט די וויכטיגקייט פון היסטאָרישען פאָרשען כדי צו פערשטעהן דעם היינטיגען צושטאַנד פון יודישען פאָלק. די יודען זענען פּראַאייניגט נישט דורך שפּראַך און נישט דורך אַ טעריטאָריע, נאָר בלויז דורך זייער טראַדיציע און קולטור. דאָס קענען די היסטאָרישע ירושה איז דעריבער אַ וויכטיגער תנאי פאַר דער פערשטענדניש פון דער איצטיגער לאַגע.

דער איצטיגער גרויסער קריזיס איז פערבונדען מיט דער עמאַנסיפּאַציע. דאָס וואָס יודען זענען אַרויס פון דער געטאָ און געוואָרען אַ טייל פון דער אַרומיגער וועלט האָט געפיהרט צו אַסימילאַציע און אויך צום מאָדערנעם אַנטיסעמיטיזם. פון איין זייט האָבען זיי זיך אויסגעמישט מיט זייערע שכנים און טיילווייז פערלוירען זייער נאַציאָנאַלע פּערזענליכקייט, פון דער צווייטער זייט זענען זיי אַריינגעדרונגען אין עקאָנאָמישען אָרגאַניזם פון די פעלקער און אַרויסגערופען זייער האַס און אייפערזוכט.

איז אַסימילאַציע אַן ענטפער אויף דער יודען־פּראַגע? דער היסטאָרישער ענטפער איז: ניין. יודען קאָנען זיך נישט אַסימילירען, אפילו ווען זיי זאָלען וועלען. לאָמיר, זיך פאָרשטעלען, אַז די 16 מיליאָן יודען בעשליסען אין אַ העלען טאָג צו ווערען קריסטען, דער רעזולטאַט וועט דעמאָלט זיין, אַז מיר וועלען האָבען יודען־קריסטען, וועלכע וועלען זיין פּונקט אַזוי אָפּגעזונדערט ווי היינט. דעם בעסטען ביישפּיל האָבען מיר פון די מאַראַנען אין שפּאַניע און פּאָרטוגאַל. הונדערטער טויזענטער יודען האָבען דעמאָלט אָנגענומען דעם קריסטליכען גלויבען און דאָך זענען זיי געבליבען אַ בעזונדערע גרופּע. 150 יאָהר נאָכ'ן גירוש האָבען שפּאַנישע סטודענטען פּאַגראָמירט די מאַראַנען־סטודענטען אין די אוניווערזיטעטען און עס איז געווען אַ מאַראַנען־פּראָבלעם, כאָטש די יודען זענען שוין געווען לאַנג פּערטריבען פון לאַנד.

ניין, יודען וועלען זיך נישט אַסימילירען. זיי מוזען בויען קאָנסטרוקטיוו זייער אייגען לעבען און די צוויי וויכטיגע אויפגאַבען ביים היינטיגען טאָג, לויט פּראָפעסאָר באַראָן, זענען די אָרגאַניזירונג פון אַ יודישען געמיינדע־לעבען און יודישע ערציהונג מיר מוזען געפינען די פּאַסיגע פאָרם צו אָרגאַניזירען די יודען אין איין קערפּערשאַפט און אויך אויסאַרבייטען די ריכטיגע ערציהונגס־פּראָגראַם.

פּראָפעסאָר עדוואַרד ב. סאַפּיר, דער בעקאַנטער אַנטראָפּאָלאָג האַלט, אַז מיר דאַרפען זיך היטען פון אריינצופאַלען אין מיסטיק איבער דער יודען־פּראַגע. מיר דאַרפען שטודירען די יודישע פּראָבלעמען מיט דער זעלבער ניכטערקייט ווי אַלע אַנדערע מענשליכע פּראָבלעמען.

לויט זיין מיינונג איז די עקאָנאָמישע אומנאָרמאַלקייט פון יודישען פאָלק פון דער גרעסטער וויכטיגקייט און מיר מוזען איהר אָפּגעבען אַ סך אויפמערקזאַמקייט.

פּראָפעסאָר סאַפּיר איז שטאַרק אָנגעשטויסען אויף די יודישע גבירים, וועלכע האָבען נישט קיין אינטערעס צו שטיצען יודישע פאָרשונג. ער האָט דערצעהלט, אַז ווען ער איז איינמאָל געקומען צום פערשטאָרבענעם פילאַנטראָפּ יוליוס ראָזענוואַלד מיט אַ פאָרשלאַג בייצוטראָגען פאַר'ן ווילנער יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט, האָט איהם ראָזענוואַלד געזאָגט: „מיך אינטערעסירט צו זעהן, אַז איהר זענט פעראינטערעסירט". ראָזענוואַלד איז געווען פערוואונדערט, וואָס אַן אַמעריקאַנער פּראָפעסאָר זאָל זיין פעראינטערעסירט אין פאָרשונג אויף יודיש, און מיט דעם האָט זיך עס געענדיגט.

דער לעצטער רעדנער, פּראָפעסאָר קאָהען, האָט זיך געשטעלט אויפ'ן פּרינציפּ פון ליבעראַליזם, אַז יעדער מענש האָט אַ רעכט זיך צו בעשעפטיגען אויף יעדען נוצליכען געביט, און די נאַציאָנאַליסטען דאַרף קיין ראָל נישט שפּילען. איך קאָן נישט פערשטעהן פאַרוואָס אַ יוד, וואָס איז פעהיג אין מעדיצין, דאַרף אָפּגעבען זיין פּלאַץ אַ נישט־יודישען דאָקטאָר, וואָס איז ווייניגער פעהיג, נאָר דערפאַר, וואָס ער איז אַ יוד. מיר טאָרען נישט אָפּטרעטען פון אונזערע פּאָזיציעס בלויז דערפאַר, ווייל דאָס געפעלט נישט די אַנטיסעמיטען אָדער ווייל עס איז דאָ אַ דאָגמע, אַז יעדעס פאָלק דאַרף האָבען אי ערד־אַרבייטער און אי דאָקטוירים. ליבעראַליזם מיינט דאָס רעכט פון יעדען יחיד זיך פריי צו פערנעמען אויף יעדען קולטור־פעלד אָהן קינסטליכע בעגרענידונגען, און מיר דאַרפען קעמפען פאַר דער דורכפיהרונג פון'ם דאָזיגען פּרינציפּ.

וועגען פּראַקטיק פאַר יודישע סטודענטען

וואַרשאַ. (יט"א) דער יודישער ווירטשאַפט־ליכער קאָמיטעט אין וואַרשאָ האָט צוגעשיקט דער יט"א פאָלגענדע מיטטיילונג:

די טרויעריגע לאַגע פון דער יודישער שטודירענדער יוגענד, די קאָלאָסאַלע שוועריגקייטען, וועלכע זי מוז גובר זיין אין קאַמף פאַר מאַטעריעלען קיום פון דער בילדונג, איז בעקאַנט דער ברייטער יודישער עפענטליכקייט. נישט אַלעמען זענען אָבער בעקאַנט די ליידען פון יענע יודישע סטודענטען, וועלכע נויטיגען זיך אין פּראַקטישער אַרבייט, כדי צו קענען צוטרעטען צו די עקזאַמענס, כדי צו קענען פאָרטזעצען און פערענדיגען זייער שטודיום. צו די דאָזיגע געהערען דער עיקר די סטודענטען־אַגראָנאָמען און טעכניקער אומזיסט שלאָגען זיי אָב די שוועלען פון די לאַנדווירטשאַפטליכע אָדער אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען, זוכענדיג אַ מעגליכקייט צו פּראַקטיצירען אין משך פון די זומער־פעריען. צום גרויסען בעדויערן געפינען זיי אויך נישט קיין פערשטענדעניש ביי די יודישע לאַנדווירטען און אינדוסטריעלער. דער גורל פון די דאָזיגע סטודענטען איז אַן אויסערסט שווערער און צו דער ביז־איצטיגער פּאַסיווער בעציהונג צו דער דאָזיגער זאַך מצד דער יודישער געזעלשאַפט דאַרף נעמען אַ סוף.

דער יודישער ווירטשאַפטליכער קאָמיטעט האָט בעשלאָסען צו נעמען פון איצט אויף זיך די זאָרג אין דער דאָזיגער פּראַגע, צו העלפען די יודישע סטודענטען איינצואָרדנען זיך אין משך פון די פעריען אויף פּראַקטיק, אָהן וועלכער זיי קענען נישט פאָרטזעצען זייער שטודיום. אין שייכות דער־מיט האָט דער יודישער ווירטשאַפטליכער קאָמיטעט געווענדעט זיך צו אַ גאַנצער רייהע יודישע לאַנדווירטען און אינדוסטריעלער, זיי זאָלען אין די דערנעהנטערדיגע זיך זומער־חדשים געבען אין זייערע אונטערנעהמונגען די מעגליכקייט צו פּראַקטיצירען פאַר די אין בעטראַכט קומענדע יודישע סטודענטען.

עס איז צו האָפען, אַז די יודישע לאַנדווירטען און אינדוסטריעלער וועלען אויפנעמען דעם אַפּעל פון יודישען ווירטשאַפטליכען קאָמיטעט מיט דער געהעריגער פערשטענדניש און וועלען העלפען אַבשאַפען די עולה, וואָס ווערט ביז־איצט בעגאַנגען אויף דעם געביט לגבי דער יודישער סטודירענדער יוגענד.

דער ווירטשאַפטליכער קאָמיטעט ווענדעט זיך אויף דעם וועג צו די יודישע לאַנדווירטען און אינדוסטריעלער, וועלכע האָבען די מעגליכקייט אין דער צייט פון די דערנעהנטערענדיגע זיך זומער־חדשים צו ערטיילען פּראַקטיק פאַר די יודישע סטודענטען, זיי זאָלען וועגען דעם מעלדען דעם יודישען ווירטשאַפטליכען קאָמיטעט אונטער'ן אַדרעס: וואַרשע, אָרלאַ 6 וו. 4.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאָלגענדע טעג!
די גרעסטע קאָמעדיע פון פאַר'מלחמה'.
דיגען לעבען א. נ.
„די דאַמע פון מאַקסים"
אין די הויפּטראָלען:
Florelle, Madeleine Ozeray
— II —
„דער לעצטער פון די גאַלאַוולעוווס"
לויט'ן אומשטערבליכען ווערק פון: סאַלטיקאָוו־שטשעדרין
אין די הויפּטראָלען די בעסטע אַרטיסטען פון די רוסישע ביהנעס.
אָנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

Dr. REICHER
אַלודזשיאַווויאַ 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—8 אָווענד

דוד בן-גוריון וועגן דער לאגע און אויפגאבן אין ארץ-ישראל

ניו-יארק (יט"א) אין א געשפרעך מיט פאר־שטעהער פון דער אמעריקאנער־יודישער פרעסע האט דער פאליטישער לייטער אין דער עקזעקו־טיווע פון דער יודישער אגענץ ה' דוד בן־גוריון מיטגעטיילט, דאס דריי הויפט־צילען האבען איהם געבראכט קיין אמעריקא זיך צו בעראטען מיט די פיהרער פון אמעריקאנער יודענטום וועגען די דרינגענדע פראבלעמען פון א"י, פערפעסטיגען די ציוניסטישע בעוועגונג און זי צו אקטיוויזירען דורך א ברייטע חלוצים־ערציהונג. בן גוריון האלט פאר א נויטווענדיגקייט צו שאפען אן'איינהייטליכע ציוניסטישע ארגאניזאציע אין אמעריקא דורך פער־איינינגען די אלגעמיינע ציוניסטען, מזרחי און די פועלי־ציון.

שילדערענדיג אויספיהרליך די גרויסע דער־גרייכונגען אין א"י און דער ערפאלג פון דער איצטיגער עקזעקוטיווע, האט דוד בן־גוריון גלייכ־צייטיג געווארענט פאר איבערגעטריבענעם אפ־טימיזם און האט בעטאנט, אז ווי גרויס זאלען די ביז־איצטיגע דערגרייכונגען נישט זיין, ענטשפרע־כען זיי נישט לויט זייער אומפאנג און כאראקטער די נויטען און מעגליכקייטען פון איצטיגען מאמענט און נישט דעם היסטארישען ציל, וועלכער דער ציוניזם האט זיך געשטעלט אין א"י.

„די איינוואנדערונג וואקסט נישט אין דער געהעריגער פראפארציע צו די שרייענדע נויטען פון די יודישע פאלקס־מאסען אין גלות. דאס לאנד בויט זיך שנעל, אבער נישט אינגאנצען אויף פעסטע און געזונדע יסודות.

„די יודישע ארבייט, פון וועלכער עס הענגט אב די יודישע צוקונפט, ווערט דערווייל נישט גענו־גענדער ארבייטער־איינוואנדערונג און דורך פער־ראט פון א טייל יודישע ארבייטס־געבער ארויסגע־שטויסען פון די וויכטיגסטע ווירטשאפטס־צווייגען, די אראנזשען־פלאנטאציעס, בוי־אינדוסטריע און רעגירונגס־ארבייט. די פריוואטע קאפיטאליסטישע קאלאניעס ווערען אלץ מעהר און מעהר אראביזירט. די איינוואנדערונג קאנצענטרירט זיך אלץ מעהר אין שטאט, און דער לאנדווירטשאפטליכער באזיס, וואס מוז זיין דער יסוד פון א זעלבסטשטענדיגער צוקונפט ווערט אלץ שמעלער. די באדען־שפעקו־לאציע גראבט אונטער דעם אויפבוי און מאכט אונגעהויער שווער די איינשאפונג פון באדען פאר דער נייער קאלאניזאציע.

די פאליטישע לאגע האט ערקלערט בן־גוריון, איז נאך נישט ריין פון געפאהרען און מיר זענען נישט ווי געהעריג צוגעגרייט צו א קריטישער מא־מענט. דער גאהענטער ציוניסטישער קו[illegible] עס דארף ווערען דער ווענד־פונקט פון א בענייטען, ווילענסקרעפטיגען און פעראייניגטען ציוניזם, וואס זאל מאבילוזירען דאס גאנצע יודישע פאלק פאר א גרויסער קאלאניזאטארישער טעטיגקייט.

וואס איז שייך דעם רעוויזיאניסטישן בעשלוס ארויסצוטרעטען פון דער ציוניסטישער ארגאניזא־ציע, האלט בן־גוריון, אז דאס וועט געפינען א קליינעם אפקלאנג ביי די שקל־צאהלער, וועלכע האבען ביז איצט געשטימט פאר די רעוויזיאניסטען ביי די קאנגרעס־וואהלען און אויב זיי וועלען זיך האלטען ביי דעם דאזיגען בעשלוס, וועט עס מוזען פיהרען צו דער ליקווידאציע פון רעוויזיאניזם. דאס איז געווען זשאבאטינסקי'ס גרעסטער פעהלער פאר די לעצטע צעהן יאהר, האט בעטאנט בן־גוריון.

ווירטשאפטליכע אויפבוי-ארבייט אין א"י

תל - אביב (יט"א) דער ווירטשאפטליכער קווארטאל אין פתח־תקוה, וואס איז געגרינדעט געווארען מיט א יאהר צוריק א. נ. קרית אריה ענטוויקעלט זיך זעהר שנעל. צוליב דעם געוואל־דיגען באדען־יקרות אין תל־אביב גרינדען פיל אינדוסטריעלער זייערע אונטערנעמונגען אין פתח־תקוה. עס ווערט פראיעקטירט די גרינדונג פון א רייהע נייע אונטערנעהמונגען פון עלעקטרישע און מעטאל־אויסארבייטונגען, א. אז. וו. וואס וועלען ערלויבען בעדייטענד צו בעגרעניצען דעם אימ־פארט קיין א"י. דער אימפארט פון די ארטיקלען וועלכע וועלען איצט פראדוצירט ווערען אין פתח־תקוה, בעטרעפט העכער 2 מיליאן פונט יעהרליך.

ירושלים (יט"א) צוליב דער פערברייטערונג פון די ארבייטען אויף דער דרום־זייט פון ים־המלך ווערט געפלאנט צו בויען א קליינעם פארט ביים צפון־ברעג פון ים־המלך, כדי צו פערלייכטע־רען דעם טראנספארט אויף דרום.

ירושלים (יט"א) די לייטונג פון „הילפס־פאנד" האט שוין פערענדיגט אלע פארבערייטונגען, כדי צו בעזעצען אין באר־טוביה נייע 45 יודישע משפחות.

ירושלים (יט"א) די קאלאניע „רמת טיאמ־קין", וואס איז געגרינדעט געווארען צום אנדענקען פון דעם פערשטארבענעם ציוניסטישען עסקן און וויצע־פארזיצער פון דער רעוויזיאניסטישער וועלט־עקזעקוטיווע וולאדימיר טיאמקין, האט בעקומען א לאנג־טערמיניגע הלוואה פון דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ אויף צו קאנסאלידירען די דאזיגע קאלאניע. די הלוואה בעטרעפט 800 פונט.

די „וואקסענע דאמע", וואס בעהערשט די וועלט שוין צוויי הונדערט יאהר

פון קלארא לעווין

די מאדע איז אזוי אלט ווי די וועלט. די ערשטע מאדע שאפערין איז זיכער געווען חוה אין גן־עדן, ווען זי האט געפונען פאר נויטיג א טייל פון איהר נאקעטקייט צו פערדעקען מיט א פייגען־בלאט. זי בייט זיך אבער לויט די אומשטענדען, לויט די בעדערפענישען, וואס די צייט רופט ארויס, און לויט די שעהנקייט בעגריפען, וואס יעדע צייט שאפט פאר זיך.

גאר אמאל פלעגט יעדעס לאנד זיך שאפען איהרע אייגענע מאדעס. אזוי ווי די פעל־קער האבען געלעבט אפגעזונדערט איינס פונ'ם אנדערען, האט די מאדע פון איין לאנד זעהר ווייניג בעאיינפלוסט די מאדעס פון אנדערע לענדער. ערשט אין די צייטען פון לואי דעם פערצענטען האט פראנקרייך אנגעהויבען ווערען די טאן־גע־בערין פון דער פרויען־מאדע, און די קליידער וואס מען האט געזעהען טראגען אין הויף פון דעם דערמאנטען פראנצויזישען קעניג, האט מען אנגעהויבען נאכמאכען אויך אין די הויפען פון אנדערע קעניגען. אזוי, אז אומעטום איז געווארען א נאכפראגע אויף פאריזער מאדעס, און דעמאלט האט זיך דאס געעפענט די וועלט פאר די שאפונגען פון די פאריזער מאדע־קעניגינס.

די פאריזער שניידער און שניידערקעס האבען איינגעזעהען, אז זיי קאנען האבען א מארק פאר זייערע מאדע שאפונגען אין די מעהרסטע הויפט־שטעט פון דער וועלט; אבער ווי אזוי מאכט מען, אז מען זאל אין לאנדאן, בערלין, וויען, צי אין וועלכער עס איז אנדערער גרויסער שטאט זיך דערוויסען בעצייטענס, וואס פאר א קליידער די פאריזער מאדע האט בעפוילען פאר דעם נייעם סעזאן?

פון קיין מאדע־זשורנאלען האט מען נאך דעמאלט נישט געוואוסט. איז דעמאלט אנ'ער־פינדערישען קאפ איינגעפאלען צו שאפען די „מא־דע־ליאלקע", דעם מאנעקען.

אויף די ערשטע מאדע־ליאלקעס האבען גע־ארבייט די בעסטע קינסטלער פון פראנקרייך. זיי האבען זיך געגעבען א סך מיה און פערוועגדעט א סך טאלאנט און פלייס, כדי ארויסצוברענגען נייעסטע מאדעלען. וואס זענען געשאפען געווארען אין די פאריזער מאדע־סאלאנען און מען האט זיי ארויסגעשיקט אויף „רייזעס" איבער די מעהרסטע גרויסע שטעט, און אויף אזא אופן זענען די נייעסטע מאדעס פון פאריז שנעל בעקאנט געווא־רען איבער דער גאנצער וועלט.

אין דער איטאליענישער שטאט ווענעדיג פלעגט יעדעס יאהר פארקומען א יאריד, בעקאנט אלס די „סענזא", וואס האט אנגעהאלטען גאנצע פער־צען טאג. אויף דעם דאזיגען יאריד האט מען גע־קאנט זעהן אזא וואקסענע ליאלקע, וואס איז יע־דען טאג אנגעטון געווארען אנדערש, לויט די לעצטע פאריזער מאדעס. אט די ליאלקע אין איה־רע פאריזער קליידער האט דערנאך געדינט אלס מוסטער פאר אלע איטאליענישע דאמען־שניידער און א גאנץ יאהר האבען זיי געהאט פאר זיך מוס־טערן פון וואס צו קאפירען.

קיין וועגעדיג פלעגט מען פון פאריז יעדעס יאהר שיקען איין מאדע־ליאלקע בלויז מיט גע־צעהלטע פאריזער מאדעלען. דערפאר אבער האט מען שוין געזעהען, אז לאנדאן זאל האבען מעהר אויף וואס צו פערקוקען זיך. די לאנדאנער דאמע איז דעמאלט געווען די בעסטע קונדין פון פארי־זער קליידער. האט מען זיך טאקע געפלייסט זי אנצוהאלטען, און די מאדע־שאפונגען, וואס מען האט געשיקט קיין לאנדאן, זענען געווען די שענס־טע און קאסטבארסטע. אפילו די מאדע־ליאלקעס אליין האט מען זיך אויך בעמיהט, אז זיי זאלען זיין עהנליך צו ענגלענדערינס. אין לאנדאן האבען די פאריזער „וואקסענע דאמען" ארויסגערופען דעם גרעסטע אינטערעס.

ווי שוין אויבען געזאגט, האבען ביי דער פאבריצירונג פון די מאנעקענען זיך בעשעפטיגט קעפ. וואס זאלען אויסזעהען ווי לעבעדיגע און זאלען גלייכצייטיג זיין שעהן און אנציהענד. אט די „וואקסענע דאמען" האט מען אנגעטון אין די די דעמאלסדיגע בעסטע סקולפטארען און מאדע־לירער פון פראנקרייך. אבער אויך ביים אויספוצען די דאזיגע ליאלקעס זענען געווען בעשעפטיגט בעריהמטהייטען. און די דעמאלט בעקאנטע שריפט־שטעלערין מאדאמאזעל דע סקאדערי האט דער וואקסענער ליאלקע געגעבען דעם ראמאנטישען נאמען „פאנדארא", און אזוי האט מען טאקע מענעקענען גערופען א לאנגע צייט, כאטש איין גאט ווייס פארוואס. ווארים פאנדארא איז, ווי בעקאנט, געווען יענע מיטאלאגישע דאמע, וואס מען האט איהר געגעבען א קעסטעלע צו בעהאל־טען און מען האט איהר אנגעזאגט, אז זי זאל זיך נישט דערוועגען עס צו עפענען. איז זי דאך אבער געווען א פרוי און נישט געקענט בייקומען איהר נייגיר, האט זי דאס קעסטעלע יא געעפענט. און דערפון האבען זיך ארויסגעלאזט אלערליי חולאת'ן, צרות און אנשיקענישען, וואס האבען שיער די וועלט נישט חרוב געמאכט. סיידען די דיכטערין האט מיט דעם נאמען געוואלט סימבא־ליזירען, אז פונקט ווי פאנדארא מיט דער מיטאלאגי־שען קעסטעלע, קאנען די מעהרסטע פרויען מיט זייער געיעג נאך די לעצטע מאדעס ווערען אני־אומגליק פאר זייערע מענער.

אין יענע צייטען פלעגען צווישען פראנקרייך און ענגלאנד זיין אפטע מלחמות. אין צייט פון קריג האט נאטירליך קיין פראנצויז נישט געוואגט אריבערצושווימען דעם קאנאל קיין ענגלאנד. אבער פאר „פאנדארא" איז ענגלאנד געווען אפען אפילו אין צייט פון קריג. ווייל אפילו אין מלחמה־צייטען האבען די פאריזער מאדע שאפונגען אויך געפונען א שטארקען אפזאץ אין לאנדאן.

ערגער אין דער היבזיכט איז געווארען אין אין דער צייט פון לואי דעם פופצענטען. אט דער פראנצויזישער קעניג איז געווען אזוי פערהאסט אין ענגלאנד, אז די שנאה צו איהם איז אויך אי בערגעטראגען געווארען אויף „פאנדארא'ן", אין יענער צייט האט זיך אין ענגלאנד ארגאניזירט אזא שטארקער באיקאט קעגען אלץ, וואס איז פראנצויזיש, אז מען האט באיקאטירט אפילו פאנ־דארא'ן מיט איהר וואקסענער אומשולד.

אט דער באיקאט אויף פראנצויזישע מאדעס איז געבראכען געווארען אין דער צייט פון לואי דעם זעכצעהנטען. ווען די מאדע־קעניגין פון פא־ריז איז געווען ראזע ברעטען, וועמען דאס פראנ־צויזישע פאלק האט אין שפאט גערופען „מארי אנטואנעט'ס מאדע מיניסטער"; זי האט מיט איהרע שאפונגען צוריקגעגעבען פאריז די הערשאפט אי־בער דער וועלט־מאדע. זי האט צוריק אויפגעלעבט די וואקס־מאנעקענען און יעדען חודש פלעגט זי ארבערשיקען קיין לאנדאן און אין די אנדערע גרויסע וועלט־שטעט איהרע נייעסטע מאדע שא־פונגען.

לאנג אבער האט איהר הערשאפט אויך נישט געדויערט. ווארים באלד נאך דעם האט אויסגע־בראכען די פראנצויזישע רעוואלוציע. די ברעטען האט געמוזט אנטלויפען פון פאריז, פונקט אזוי ווי די מעהרסטע פון איהרע אריסטאקראטישע קונ־דען. זי איז אוועק קיין לאנדאן און דארטען איז זי באלד פערגעסען געווארען צוזאמען מיט איהר „פאנדארא".

נאך די מלחמות וואס זענען געקומען נאך דער פראנצויזישער רעוואלוציע און נאך דעם פאל פון נאפאלעאנען דעם ערשטען, איז פאריז ווידער געווארען די הערשערין איבער דער וועלט־מאדע און די ראלע האלט זי אן ביז'ן היינטיגען טאג.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעמט אן אין הויט- און וועגערישע
קראנקהייטען. מענער-שוואכע
פון 8–11 בייטאג און פון 4–9 אוונד

ביאליסטאקער לעקסיקאן

ביבליאגראפיעס פון ביאליסטאקער יודישע פערזענליכקייטען, רעדאקציע - קאלעגיום: פסח קאפ־לאן, י. ל. שאצקי, מ. גאלדמאן, א. זבאר, א. ברעזינ־סקי, — ביאליסטאק 1935, פארלאג „אונזער פרעסע"—

אונזער רעדאקציע האט ערהאלטען א טשעקא נעם ביאליסטאקער לעקסיקאנישע אויסגאבע. עפעס א מין „כזי ספרותי", א מיש־מאש פון ביאגראפיעס פון ביאליסטאקער יודישע פערזענליכקייטען: ליי־טעראטען, זשורנאליסטען, לעהרער, מלמדים, פאב־ריקאנטען, וואטע־מאכערס, דאקטוירים, פעלד־שערס, רבנים, חזנים, אפטייקערס, וויסענשאפט־פארשער, אדוואקאטען, פרנסים, בשמים־קרעמער, באנק־דירעקטארען, עקספעדיטארען, יתומים פער־וואלטערס, „לינת־הצדק"־טוער און „לינת חולים"־ניקעס, רעדאקטארען, פייערלעשער, פארזיצערס און סתם יודען פון א גאנץ יאהר, וועלכע האבען א וועלכען ס'איז געזעלשאפטליכען סטאזש.

די רעדאקציע־קאלעגיע פון „ביאליסט. לעק־סיקאן" האט אריינגענומען מכל הבא בידה און זיך נישט שטרענג געהאלטען אין די ביאגראפיעס פון ביאליסטאקער ליטעראטען, זשורנאליסטען, מחברים, וויסענשאפטלער און קינסטלער.

ביאליסטאק צייכענט זיך בכלל אויס מיט איהר צופאסען זיך צו אלע אומשטענדען. פעהלט אויס פרנסה — שאפט די דארטיגע טעקסטיל־אינדוסטריע „כמו־סאטין" צו דריטהאלבען זלאטיס א מעטער און „קארעלאך" מיט „אולסטערס" בחצי־חנם. נאר דערפאר פון א מיש־מאש אבפאל מיט א רביעית ניי־טוך און קדחת וואל. איז נישטא קיין קאסע, לאזט ביאליסטאק אין אומגאנג „כמו קא סעדיגע", קורצע וועקסעלעך און טשעקלעך. פעהלט אויס א וועלט־שפראך — גיט ביאליסטאק לשון און שאפט א „כמו סאטין"־שפראך — „עספע־ראנטא", וועלכע איז דורכ'ן וועלט-בעריהמטען ד"ר ל. זאמענהאף געווארען א אוניווערסאלער עקספארט ארטיקעל. נויטיגט זיך די וועלט אין „תקון־העולם" פראדוצירט די גרויסע ביאליסטאקער טעקסטיל־אינדוסטריע א בעגרינדער פון ריינעם סאציאליזם „על טהרת הקודש" אין א ביבעל־סטיל אין גע־שטאלט פון אהרן ליבערמאן („ארטור פריימאן") בדרך, מען צום רימעל א פאליטיקער פון ביאליס־טאקער באנק־קוועטשערס — איז זי מזכה די דיפ־לאמאטישע וועלט מיט איהר מאיר'קען ליטווינאוו'ן. די ביאליסטאקער סאציאליסטיש אנארכיס־טישע ארגאניזאציע בעדארפט אפרוימען פלעווען — איז בעווארען עקספעדירט קיין פעטערבורג דער ביאליסטאקער גארבער שמעון סיקארסקי, וועלכער האט זיך בעטייליגט אין באמבען־אויפרייס ביים „אומאגלבען קאנאל" אין פלעווס אומקומען — זאמבען, בשעת עס האבען זיך בעוויזען די [illegible] [illegible] פון נאציאנאלען געדאנק, איז אין דער „כמו־סאטין" מיט איהר „כמו־קאסע", ביאליסטאק איז געבוירען געווארען דורכ'ן בעריהמ־טען גאון ר' שמואל מאהליווער ז"ל דער רעיון פון חבת־ציון" מיט'ן שאפען די „קאטאוויצער אסי־פה" און שפעטער -- די גרויסע נאציאנאל־ביבליא־טעק, דורכ'ן גוט בעקאנטען אויך אונזער לאדז, ד"ר יוסף האזאנאוויטשען, וועלכער האט ווי א פענאמען און א געטרייער ביבליאפיל געלייגט דעם גרונדשטיין פון „אוצר הספרים הלאומי" ביי דער ירושלים'ער אוניווערזיטעט מיט זיינע 20 טוי־זענד יאהרענלאנג געזאמעלטע און א סך אוני־קומס ספרים אויפ'ן געביט פון העבריאיקא און יודאאיקא, דעם בעריהמטען שריפטשטעלער ז. סעד־גאלאוויטשען, נחום צמח'ן, („הבימה"־גרינדער), און עקיבא רובינשטיינען (שאכמאט קעניג), א חיים העלערען וועלט בעריהמטער פערשפרייטער פון חכמת ישראל קורסען אין בערלין, שפעטער אין ניו־יארק, איצט אין ארץ־ישראל, א חיה'לע גרא בער, אנ'אסיפ דימאנוו'ן, די פיל -פערצווייגטע פא מיליעס זאבלודאווסקי, (וועלכע אימפאנירט מיט איהרע ליטעראטור־פארשער, לינגוויסטען און מא טעמאטיקער), א ראזא בורשטיין (פסעוודאנים: ראזא ראיסא, בעריהמטע אפערע־זינגערין, פרימא דאנא אין שיקאגער אפערע). דעם בעריהמטען אויגען דאקטאר לעאן פינעס, דעם נאציאנאלען דיכטער מ. מ. דאליצקי און נאך אין בעריהמטע פערזענליכקייטען — אט די ספינקס־שטאט ביאליס טאק האט בעוויזען, ווי צו שאפען א נייעם טיפ כמו־לעקסיקאן, וועלכער שטעלט פאר א גאלעריע בלדער פון אלערליי ביאליסטאקער פערזענליכקיי־טען ,וועלכע האבען זיך אויסגעצייכענט אויף פער־שידענע געזעלשאפטליכע געביטען. א דאנק דעם ערשטען רעדאקטאר פון לעקסיקאן דעם בעקאנטען זשורנאליסט פסח קאפלאן זענען די ביאגראפיעס ארויס נעט בעארבייט, מיט ליטעראריש געשמאק און פאפולערען לעקסיקאנישען סטיל.

א ביי־געשמאק רופט ארויס דאס צונויפפיהרען עטליכע קלייניגליכע, און לגמרי נישט נויטיגע אין א לעקסיקאן פון אזא פערנעהם, פערזענליכקייטען וואס זייער גאנצע פערדינסט בעשטעהט אין אנגע הערען צו א געזעלשאפטליכע ארגאניזאציע ווי „מאכל כשר" אדער „פייערלעשעריי".

דאגעגען אבער אזא אויטא־ביאגראפיע פון א בעריהמטען און פערדינסטפולען גרויס־אינדו־סטריעלער ווי אסהאלד טרילינג רופט ארויס אינ־טערעס.

בכלל איז דער לעקסיקאן א זעהר וויכטיגער און א גרויסער ביטראג צו דער געשיכטע פון יודישען ביאליסטאק און מיר בעגריסען זיין ער־שיינען.

—=—

Dr. med. P. Braun
צוריקגעקעהרט פון פאריז
ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקה.
נעהמט אן פון 8–1 און פון 4–8 אוו.
Cegielniana 4, tel. 100-57.

Doktór
Z. Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר וועגערישע
הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
וואוינט יעצט
9 טראוגוטא 9
טעל. 262-98
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
פאר פרויען א ספעצ. ווארטע-זאל

נייער פאלקסבלאט

דאס לאָדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואָך 29 מאַי
כו אייר תרצה
זון-אויפגאַנג 3.24
זון-אונטערגאַנג 7.43

מערקווירדיגע אינטערפּרעטאַציע פון דער פעראָרדנונג

וועגען הנחות פאַר פערלעגענע שטייערן

(אג) אין פערגאַנגענעם חודש איז דורך דעם פינאַנץ מיניסטעריום ארויסגעגעבן געוואָרען א פעראָרדנונג וועגען הנחות אין דער פראַגע פון פערלעגענע שטייערן. די דאָזיגע פעראָרדנונג האָט ארויסגערופט א גאַנצע רייהע ספקות, וועלכע זענען נישט קוקענדיג דערויף וואָס עס איז שוין אדורכגעגאַנגען פינף וואָכען זייט דער פערעפענטליכונג פון דער פעראָרדנונג, נישט רעגולירט געוואָרען. איינע פון די גרעסטע ספקות בעציהט זיך אויף דער הנחה פאַר שטייער צאָהלער, וואָס האָבען אין דער לעצטער צייט, צוליבן איבערציהען גענענדערט זייערע אויסמעסטונגס קרייזען. עס האַנדעלט זיך וועגען דעם, אז די הנחות דארפען אנגעווענדעט ווערען אין יעדען אויסמעסטונגס קרייז בעזונדער, די אינטערפּרעטאַציע פון דער לאָקאַלער מאַכט געהט אין דער ריכטונג נישט צו אַנערקענען די הנחות די שטייער צאָהלער וואָס האָבען פערלעגענע שטייערן אין געגעבענעם שטייער אמט אין דער ביודזשעט - צייט 1934-35 אָדער 1933-34 האָבען זיי אָפּגעצאָהלט די לויפענדע שטייערן אין שייכות מיטן ענדערען דאָס וואוינונגס אָרט אין אַנ'אַנדערען שטייער אמט.

עס האָט זיך געשאַפען א סיטואַציע, אז שטייער צאָהלער, פאַר וועלכע עס ווערט נישט, צוליב דער אויבענדערמאָהנטער אינטערפּרעטאַציע, אַנערקענט קיין הנחות, געפינען זיך אין זעהר א שווערער לאַגע, ווייל די פעראָרדנונג זעהט פאָר דעם לעצטען טערמין פון צוצאָהלען צו דער לעצטער אויסמעסטונג דעם 1טען יוני.

שפּענדעט אויפן בוי פון הויז-דענקמאָל א.נ. פון מאַרשאַל פּילסודסקי

בעת די בהנמדינע קינאָ - פאָרשטעלונגען

ווי בעקאַנט קומען פאָר אין לאָדז חיינטיגען פרייטאָג בחנמדינע פאָרשטעלונגען אין אלע קינאָס, וואו עס וועט געוויזען ווערען דאָס בילד פון מאַרשאַל פּילסודסקים לוויה.

דער קאָמיטעט צו בויען דאָס הויז-דענקמאָל א. נ. פון מאַרשאַל פּילסודסקי אין לאָדז אַפּעלירט צו אלע בעזוכער פון די בחנמדינע פאָרשטעלונגען, אז זיי זאָלען שפּענדען פאַרן דערמאָהנטען צוועק אפילו די קלענסטע נדבות.

פאַרן אריינגעהן אין אלע לאָדזער קינאָס וועלען זיך געפינען ספּעציעלע זאַמלער מיט פּושקעס צו-נויפצונעהמען די שפּענדען.

די אדמיניסטראַטיווע מאַכט זאָל זאָרגען

פאַר דער זיכערקייט און סאַניטאַרען צושטאַנד אויף די זומער - וואוינונגען.

(א) צוליב דעם וואָס מען הויבט שוין אָן צו פאָהרען אויף זומער-וואוינונגען האָט די אדמיניסטראַטיווע מאַכט בעשלאָסען אָנצונעהמען שריט, כדי צו זיכערען די ארויספאָהרענדע די רוה. אין די פריהערדיגע יאָהרען זענען נאָטירט געוואָרען פערשידענע פאַלען פון אוואַנטורעס און אָנפאַלען פון כוליגאַנעס וואָס פלעגען ספּעציעל קומען פון לאָדז אָדער פון די דערפער אויף די זומער וואוינונגען.

עס איז צוליב דעם אויסגעארבייט געוואָרען א גע נויער פּלאַן, ספּעציעלע פּאָליציי - פּאָסטענס זענען פאָראויסגעזעהן אין קאָלי, ווישניאָווע, אנדזשעיעוו, פּאַדעמביע א. אנד.

א חוץ דעם וועט די מאַכט אויך זאָרגען וועגען סאַניטאַרען צושטאַנד פון די זומער וואוינונגען.

אין די ערשטע טעג פון חודש יוני פאָהרט אַרויס א ספּעציעלע קאָנטראָל קאָמיסיע צו לוסטרירען דעם סאַניטאַרען און זיכערהייטס צושטאַנד פון די בעזונדער זומער וואוינונגען.

שווערע אומגליקס - פאַלען ביי דער ארבייט

פיר אַרבייטער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל

(א) אין ניימאַרקס פאַבריק אויף וויעזשבאָווע 6 איז מיטגעכאַפּט געוואָרען מיט דעם טראַנסמיסיע רימען דער ארבייטער לודוויק מאַטשיאַק פון דאָמבראָווסקא 7 און איז שווער פערוואונדעט געוואָרען. פּאַנאָטאָוויע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

אין פּאָזנאַנסקים פאַבריק אויף אָגראָדאָווע גאַס האָט די מאַשין אָפּגעריסען די פינגער ביים ארבייטער מיעטשיסלאַוו מאַטאָווי, דער פערוואונדעטער איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

אין גייערס פאַבריק פּעטריקאָווער 293 איז פאָרגעקומען אַנ'אומגליקספאַל מיטן ארבייטער יוזעף קראַוועץדאַק, וועלכען די פּאָגאָטאָוויע האָט אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

אין מילער און זיידעס פאַבריק אויף זשעראָמסקיעגאָ 96 איז שווער פערוואונדעט געוואָרען דער ארבייטער קאַזשימיעזש ליטשניץ, וועלכער איז אויך אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

ווער פון די בעשעפטיגטע אין האַנדווערקעריי איז בעפרייט פון פליכט צו פערזיכערונג אין דער „אובעזפּיעטשאַלניע"

די אובעזפּיעטשאַלניע האָט ארויסגעגעבן א ציר קולאַר וועלכע רערקלערט גענוי ווער פון די בעשעפטיגטע אין האַנדווערקעריי איז בעפרייט פון פליכט צו פערזיכערען אין דער אובעזפּיעטשאַלניע.

די פאַכען וועלכע זענען בעפרייט פון פערזיכערונג זענען גענוי בעצייכענט אין די געזעצען וועגען אינדוסטריע פון 24 מערץ 1934.

אלס נאָהענטע קרובים וואָס ווערען בעפרייט פון פליכט צו פערזיכערען ווערען פעררעכענט עלטערען, קינדער, אייניקלעך, אייגענע און שטיף ברידער און שוועסטער.

בעפרייט פון פליכט צו פערזיכערען זענען פער זאָנען, וואָס בלייבען אין געמיינזאמער ווירטשאַפט, וואוינען און עסען צוזאמען.

א דאַנק פון ל. אָ. פּ. פּ.

דער לאָדזער שטאָטישער קרייז פון ל. אָ. פּ. פּ. דאַנקט דערמיט אלע אָרגאַניזאַציעס און געזעלשאַפטען, אינסטיטוציעס און שטאָטישע און שול-קרייזען פון לאָדז, אויך אלע פּערזאָנען, וואָס האָבען אָנטייל גענומען אין די אימפּרעזען און אין דער פּראָפּאַגאַנדע פאַר דער ל.אָ.פּ.פּ., וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען דעם 12 מאַי.

א דאַנק דער אָפּפערווילינגער ארבייט זענען דערגרייכט געוואָרען גלענצענדע רעזולטאַטען סיי אין פינאַנציעלער און פּראָפּאַגאַנדע, סיי אויך אין אָר-גאַניזאַציאָנעלער הינזיכט.

אַקציען - געזעלשאַפט מ. זיל-בערשטיין לעבענסלענגליכער מיטגליד פון ל. אָ. פּ. פּ.

אלס לעבעסלענגליכער מיטגליד פון ל. אָ. פּ. פּ. האָט זיך ארייגעשריבען די אקציען - געזעלשאַפט פון מ. זילבערשטיין אין לאָדז און דעקלארירט א מיטגלידס - בייטראַג פון 150 זל.

גלייכצייטיג שרייבען זיך די ארבייטער פון דער דאָזיגער געזעלשאַפט מאַסענווייז אריין אלס ווירק-ליכע מיטגלידער און שטיצען דעם ל. אָ. פּ. פּ.

אין צוזאמענהאַנג דערמיט וועט אינגיכען אָרגאַ-ניזירט ווערען א זעלבסטשטענדיגער קרייז פון ל.אָ.פּ.פּ.

פּאָבאָר פון יאָהרגאַנג 1914

(א) היינט, מיטוואָך דעם 29 מאַי דאַר-פען זיך שטעלען:

פאַר דער קאָמיסיע נומער 1, (פּיעראַצקי ג 18) מיליטער-פליכטיגע פון יאָהר-גאַנג 1914, וואָס וואוינען אויפן שטח פון 5 פּאָליציי-קאָמיסאַר יאַט מיט די פאַמיליען-נעמען אויף

P R

פאַר דער פּאָבאָר-קאָמיסיע נומער 2, די פּאָבאָר פליכטיגע פון יאָהרגאַנג 1914, וואָס וואוינען אויפן שטח פון 10 פּאָליציי קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען נעמען אויף

L Ł M N O P R S

פאַר דער קאָמיסיע פון פּאָוויאַט, דער יאָהר-גאַנג 1914, פון אלעקסאַנדער מיט די פאַמיליען נעמען

R U W Z

און יאָהרגאַנג 1914, 1913 און 1912 קאַט. „בע" פון דער נמינע פּוטשניצוו — אלע.

מאָרגען דאָנערשטאָג צוליב חגה אַמטירט די קאָמיסיע נישט.

רעקורסען געגען בעשלוס פון דער פּאָבאָר קאָמיסיע.

עס טרעפט זיך אָפט אז דער פּאָבאָר פליכטיגער איז נישט צופרידען פון בעשלוס פון דער פּאָבאָר-קאָמיסיע, טראָגט אריין א רעקורס און בעט מ'זאָל איהם ווידער אמאָל שטעלען פאַר א קאָמיסיע פון אַנ-אנדערען צוזאמענשטעל.

צוליב דעם אינפאָרמירט די ענטשפּרעכענדע מאַכט: אלע אזעלכע רעקורסען ווערען נישט בע-טראַכט, ווייל דער בעשלוס פון דער פּאָבאָר קאָמי-סיע איז אַנ'ענטגילטיגער און נאָר אין דער געהערי-גער מיליטער אָפּטיילונג ווערט דער פּאָבאָראָווי ווי-דער אונטערזוכט און עס קאָן געענדערט ווערען דער בעשלוס פון דער פּאָבאָר קאָמיסיע.

דער רעזולטאַט פון געלד-זאַמ-לונג לטובת ל. אָ. פּ. פּ.

דער לאָדזער שטאָטישער קרייז פון ל. א. פּ. פּ. (נאַרוטאָוויטש 30) טיילט מיט, אַז די געלד זאַמ-לונג לטובת ל. א. פּ. פּ. וואָס איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען מיט דער ערלויבניש פון סטאַראַסטווע האָט געבראַכט 5080,30 דערביי איז פון דער גאַסען זאמלונג איינגעפלאָסען 529,10 און פון די לאָקאַלען זענען געזאַמעלט 551,20.

אויסגאַבען זענען געווען 396,90.

אַזוי אַרום זענען געבליבען ריינע 4683,40.

די פערוואַלטונג פון לאָדזער שטאָטישען קרייז פון ל. אָ. פּ. פּ. דאַנקט דערמיט הארציג אַלע, וואָס האָבען פערשטאַנען די וויכטיגקייט פון דעם ענין און זיך אַזוי אָפּגערופען אויפ'ן רוף פון ל. א. פּ. פּ.

טעאַטער „פילהאַרמאָניע"

20 נאַרוטאָוויטשאַ 20 טעל. 213-84

דאָס פריילעכע פּאָרעלע

גיזי היידען און שלמה פריזאַמענט

מיט זייער אַרטיסטען-אַנסאַמבל

היינט מיטוואָך און מאָרגען דאָנערשטאַג

אָנפאַנג 9.15 אָוונט

2 גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונגען צו 54 גר.

די לעצטע 2 מאָל

די שטאַרק-אויסגענומענע פריילעכע אָפּערעטע

„די יודישע חתונה"

אין 3 אַקטען 20 נומערן געזאַנג.

מאָרגן דאָנערשטאָג בייטאָג 4.30 נ. מ. אַ מאַטינע-פּאַרטער. פון 1 רייה גאַנצער פּאַרטער 90 גר. גאַלעריע 54 גר.

שלאַגער-אָפּערעטע „פריילעכע ציגיינערין"

אין 3 אַקטען 20 נומערן געזאַנג.

פרייטאָג, ד. 31 מאַי פּרעמיערע! ש. פריזאַמענטס אויפפיהרונג

פּראַצעס פון בלינדען מאַקס.

גיזי היידען.

ווידער א שטרייק ביים בוי פון די מיליטערי-שע מאַגאַזינען אין כאָיני

ווי מיר האָבען בשעתו מיטגעטיילט האָט אין צוזאמענהאַנג מיט'ן שטרייק אין דער בוי-אינדוסטריע אויסגעבראָכען אַ שטרייק ביים בויען די מיליטערישע מאַגאַזינען אין כאָיני.

דער שטרייק האָט געטראָגען א סאָלידאַריטעטס כאַראַקטער, אָבער גלייכצייטיג האָבען די אַרבייטער אַרויסגעשטעלט אייניגע זייערע פאָדערונגען, דער שטרייק אין כאָיני איז באַלד ליקווידירט געוואָרען.

איצט האָט אין כאָיני ווידער אויסגעבראָכען אַ שטרייק צוליב דעם וואָס מען קינדיגט שטופּענווייז די אַרבייטער, ווייל די אַרבייט געהט צום סוף. דער ענין זאָל היינט בעהאַנדעלט ווערען אין אַרבייטס-אינספּעקטאַראַט.

קוויאַטוש'ס פּראָצעס ווידער אָפּגעלעגט ביז'ן 7 יוני.

דעם 23. ד. ח. האָט דאָס קרייז געריכט בע-האַנדעלט דעם פּראָצעס געגען וולאַדיסלאַוו קוויאַ-טיש, וועלכער איז בעשולדיגט, אַז צוריק מיט 16 יאָהר האָט ער דערמאָרדעט זיין שוועסטער יוזעפאַ. קוויאַטיש איז געווען עטליכע מאָל בעשטראָפט דורך פערשידענע געריכטען פאַר רויב-אָנפאַלען און מאָרדען אויף לעבענסלענגליכער טורמע.

קוויאַטיש איז זיך נישט מודה אין דערמאָר-דען די שוועסטער און געבעטען אַרויסצורופען נאָך עדות. דאָס געריכט איז אָפּגעלעגט געוואָרען ביז נעכטען דעם 28. ד. י.

נעכטען האָט זיך צוליב קראַנקהייט צום גע-ריכט נישט געשטעלט די צווייטע שוועסטער פון קוויאַטישן — העלענאַ.

דער פּראָצעס איז צוליב דעם ווידער אָפּגעלעגט געוואָרען ביז'ן 7. יוני.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.

נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוועגד.

זונטאָג פון 9–1 פאָרמיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע—לעמשניצע-פּרייזן

Dr. MICHAŁ URBACH

אינערליכע און נערוועז קראַנקהייטען

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

ZAWADZKA 15, tel: 148-89

נעהמט אָן פון 1–2 און פון 4–6 נאָכמ.

קינאָ-טעאַטער

„MIRAŻ"

11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16

היינט און פאָלג. טעג

JOSE MOJICA

אין דעם מיטרייסענדען און פּרעכטיגען פילם א.נ.

דאָס ליד פון א קאָזאַק

אויסערן פּראָגראַם:

וואָכען-איבערזיכט פון פּאַט.

אָנהויב 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג

שבת און זונטאָג 12 אַ זייגער

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען: ס. יאגקע־לעוויטש (אלט-שטאט 9), גלוכאווסקי (נארוטא־וויטשא 6), ע. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאװו־לאווסקי (פיעטריקאווער 307), א. פיעטראווסקי (פאמארסקא 91), ל. שטעקל (לימאנאווסקיעגא 37).

צווייטער עטאפ פון פראצעס

וועגען די מיסברויכען מיט די אויספלו־גען קיין זאקאפאנע

נאכן פראצעס פון שערזשאנט מאדאנסקי, וואס איז פארגעקומען די טעג אין צוזאמענהאנג מיט די מיסברויכען ביים ארגאניזירען די אויספלוגען קיין זאקאפאנע, זאל אין די נאהענטסטע טעג פארקומען דער פראצעס געגען צווייטען בעשולדיגטען — קא־וואלסקי, פערוואלטונגס מיטגליד פון רעזערוויסטען פעראיין. אלס פערטיידיגער פון קאוואלסקין וועט א־רויסטרעטען אדוו. שורלעי פון ווארשע.

דער פראצעס געגען פיאנטקאווסקי'ן וועט פארקו־מען בעזונדער.

היט אייערע קינדער!

(א) אויף כווילא 4, איז ביי דער פאמיליע טער־פיאלע פארקומען א וועש. אין א געוויסען מאמענט איז ארייגעקומען אין קוך די 3 יעהריגע יאנקע טער־פיאלע. עס האט קיינער נישט בעמערקט ווי דאס קינד איז צוגעגאנגען צו דער באליע מיט קאכעדיג וואסער דאס קינד איז אריינגעפאלען אין דער באליע און בע־קומען שווערע וואונדען, אין א שווערען צושטאנד האט מען דאס קינד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

מען מאכט צורעכט דעם וועג לאדז — פיעטרקאוו.

צוליב דעם, וואס ס'ווערען אינטענסיוו געפיהרט די ארבייטען ביים פעדרעכטען דעם וועג לאדז־פיעטרקאוו, וועלען אויף אייניגע אפשניטען פון דעם דאזיגען וועג געמאכט ווערען אומוועגען פאר דער ראד־בעוועגונג.

פערטשאדעט מיט גאז.

(א) אין דער וואוינונג פון ה' ראזענבלום (אנדזשעיא 45) איז פערטשאדעט געווארען פון גאז דאס דינסט מיידעל פעלאגעיא לאנגנער.

נעכטען אינדערפריה האבען זיך די ראזענ־בלומס אויפגעכאפט מיט קאפ־ווערטאג, עס איז באלד פעסטגעשטעלט געווארען אז די סיבה דערפון איז גאז, וואס פליסט פון קוך. מען איז אריין אין קוך און געטראפען די לאנגנער ליגען א פער־חלשטע אויפ'ן בעט. באלד האט מען ארויסגערופען פאגאטאוויע, וועלכע האט די לאנגנער אפגעפיהרט אין שפיטאל.

עס איז דערווייל נישט פעסטגעשטעלט צי האט מען דא צו טון מיט א זעלבסטמארד פרוב, צי מיט אונפארזיכטיגקייט מצד דער לאנגנער.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע פון 630.— זל. אן

ארגאניזירט

„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33

אויף הנחה-פעסער קיין טשעכא־סלאוואקיי און יוגאסלאוויע.

פאר צוזאגנען זיך פרעמד געלד

בעקומען אנדערהאלבען יאהר תפיסה

(א) דער אגענט פון דער פירמע „זדראוויע", אין פוזען, וולאדיסלאוו מישטשאק האט פערקויפט א געוויסער פראנציסקא פיאסקאווסקא אנ'עלעקטרי־שען מאסאזש אפאראט פאר 250 זלאטעס. אין א גע־וויסער צייט שפעטער איז דער אפאראט קאליע גע־ווארען און פיאסקאווסקא האט איהם אוועקגעשיקט אין דער פירמע צורעכט צו מאכען, ווען דער אפא־ראט איז געקומען צוריק איז ער אפגענומען געווא־רען דורכן אגענט מישטשאק. האט איהם פערקויפט און דאס געלד גענומען פאר זיך.

נעכטען איז מישטשאק פאר דעם „וויץ" געשטא־נען פארן שטאטישען געריכט, וואו ער איז פערמשפט געווארען אויף אנדערהאלבען יאהר תפיסה.

פאר ארויסווארפען א גנב דורכ'ן פענסטער פערמשפט געווא־רען אויף 6 חדשים תפיסה.

אין דער וואוינונג פון איגנאצי וולאדיניאק גליניאנא 15 האט זיך דעם 14 מערץ אריינגעגנבעט א פערשוין, כדי אויסצולעדיגען די וואוינונג. באלד איז אנגעקומען דער אייגענטימער פון דער וואוינונג וועלכער האט נאכגעיאגט דעם גנב און כאפענדיג איהם ביים פענסטער האט ער איהם ארויסגעווארפען פון ערשטען שטאק, ווי ס'האט זיך ארויסגע־שטעלט איז דער גנב געווען א געוויסער יוזעף קרומקא. קרומקא האט ביים ארויספאלען צובראכען ביידע פיס.

דערפאר איז נעכטען וולאדיניאק געשטעלט געווארען פארן געריכט און איז פאר זיין זעלבסט־געריכט פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים טורמע.

„לאמיר לערנען העלפען זיך און אונזערע נאהענטע!"

אונטער דער לאזונג ווערט איינגעארדענט די „וואך" פאר'ן „רויטען קרייץ" אין לאדז

אין שייכות מיט דער „וואך פאר'ן רויטען קרייץ", וואס ווערט איינגעארדענט פון 1־טען ביז'ן 10־טען יוני, איז נעכטען אין לאקאל פון „רויטען קרייץ" (פעטריק. 236) פארגעקומען א פרעסע־קאנפערענץ.

דער פרעזעס ד"ר קאליש עפענט די קאנפע־רענץ בעגריסט די אנוועזענדע פרעסע־פארשטעהער און רעדט ארום די פיל־פערצווייגטע טעטיגקייט פון „רויטען קרייץ" אין אונזער שטאט. פרעזעס ד"ר קאליש שטעלט זיך הויפטזעכליך אפ אויף דעם פראגראם פון דער „וואך פאר'ן רויטען קרייץ" וואס ווערט איינגעארדענט ביי אונז אין לאדז פון 1־טען ביז'ן 10־טען יוני. קומענדיגען שבת וועט אויפ'ן האלער־פלאץ געוויזען ווערען א גאז־אטאק, אין וועלכען ס'וועלען זיך בעטייליגען צוויי אפטיילונגען.

נאכ'ן ארומרעדען די טעטיגקייט פון „רויטען קרייץ" ווערט מיטגעטיילט, אז אין דער „רויטער קרייץ־וואך" וועט אדורכגעפיהרט ווערען א ברייטע פראפאגאנדע. די לאקאטארען וועלען בעקומען בראָ־שורען מיט אנווייזונגען ביי פלוצלינגע אומגליקס־פאלען ביז ס'קומט דער דאקטאר. אזעלכע בראָ־שורען ווערען ארויסגעשיקט 50 טויזענד. עהנ־ליכע סאניטארע לעקציעס ווערען געהאלטען אין די פאבריקען. אין די פאליציי־קאמיסאריאטען ווע־לען זיך געפונען קליינע אפטיילונגען, וואו מ'וועט קענען בעקומען די ערשטע מעדיצינישע הילף ביז ס'קומט אן די פאגאטאוויע.

די פראפאגאנדע־אקציע וועט געפיהרט ווערען אונטערן לאזונג: „לאמיר לערנען העלפען זיך און נאהענטע".

נאך דעם, ווי ס'רעדען נאך: ד"ר רידער און די פרעסע־פארשטעהער, שליסט דער פארזיצער ד"ר קאליש די קאנפערענץ, מיט דעם אפעל צו דער לאדזער געזעלשאפט, ווארים צו אונטערשטיצען די „וואך פאר'ן רויטען קרייץ".

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27, טעל. 112-25.
דיר.: ד. צעכמייסטער

לעצטע 2 גאסטשפילען פון
סיידי שיינגאלד
און **סעם אויערבאך**
היינט, מיטוואך, 9.30 אווענט
פרייזען: גאנצער פארטער נאר 1 זל.
אטטבעדונגט צום לעצטען מאל
דער גרויסער אמעריקאנער שלאגער
מאמע - געליבטע
מעלאדראמע אין 3 אקטען 4 בילדער פון בן צבי

אנאנס! מארגן דאנערשטאג, גרויסער געזעגענונגס-אווענט פון סיידי שיינגאלד און סעם אויערבאך אין זייער לעצטען שלאגער
1) נאכטפייגעל. 2) סענסאציע!
נישט קוקנדיג אויפן גרענד. פראגראם וועלן די פרייזן זיין נאר 1 זל. גאנצער פארטער. בילעטן שוין צו בעקומען
דאנערשטאג, פינקטליך 7 אווענט ספעציעלע פארשטעלונג פאר ארבייטער און אינטעליגענץ
גראנדיעזע פארשטעלונג „אויפשטאנד" פון ה"ר י. ב. צפור. רעזשי: משה ליפמאן.

טרויער אקאדעמיע נאכ'ן מאר־שאל פילסודסקי

דאנערשטאג דעם 30טען ד.ח. וועט אין זאל פון קרייז־געריכט איינגעארדענט ווערען א טרויער אקא־דעמיע צום אנדענקען פון מארשאל יוזעף פיל־סודסקי.

אין דער טרויער אקאדעמיע זאלען אנטייל נעה־מען די ריכטער, פראקורארען און אלע בעאמטע פון געריכט אין לאדז.

אין זאל האט מען אוועקגעשטעלט א סטאטוע פון מארשאל פילסודסקי בעצירט מיט טרויער־גע־וואנד און גרינס.

די מערק פון נאהענטען מזרח שליסען זיך פאר'ן פוילישען עקספארט.

(אג) מיט א קורצער צייט צוריק האבען מיר געשריבען וועגען א שטארקען קלאפ פאר'ן לאדזער עקספארט פון קאנפעקציע צוליב דעם, וואס עס שאפט זיך אין די לענדער פון נאהענטען מזרח קאנפעקציע אינדוסטריען. איצט דערהיסען מיר זיך וועגען אנ'עהנליכען פראצעס אין דער טרי־קאטאזש אינדוסטריע ווי אויך אין דער זאקען אינ־דוסטריע, ווי בעוואוסט האט די לאדזער קאטאן און טריקאטאזש אינדוסטריע אין דער לעצטער צייט אונטערגענומען א אקציע מיט'ן ציל צו דעראבערן די מערק פון נאהענטען מזרח, ספעציעל עגיפטען, סיריען און פאלעסטינע, די אקציע האט אנגעטרא־פען אויף בעדייטענדע שוועריגקייטען צוליב דער יאפאנישער קאנקורענץ אויף די דאזיגע מערק, אבער דאך איז געלונגען א טייל פון דער פראדוק־ציע אפזעצען אין יענע מקומות בעזונדערס אין פאלעסטינע.

דערווייל איז אבער אויף די דאזיגע מערק פארגעקומען א בעדייטענדע ענדערונג, וואס ענ־דערט פולשטענדיג די עקספארט טענדענצען פון דער פוילישער אינדוסטריע. לעצטענס זענען פער־עפענטליכט געווארען ציפערען, וואס שטעלען פעסט אז אין פאלעסטינע ענטוויקעלט זיך אין א שנעלען טעמפא די טריקאטאזש און זאקען אינדוסטריע, וואס האט זיך געשטעלט פאר אויפגאבען אין דער נאהענטסטער צייט צו בעפרייען דעם דארטיגען מארק פון אויסלענדישען אימפארט.

אנ'אויסוואורף־מוטער

(א) מיט א פאר טעג צוריק האט מען אין קלאזעט אויף מארישינקא 25 געפונען א טויט קערפערל פון א ניי געבוירען קינד. די פאליציי האט נעכטען פעסטגעשטעלט דעם נאמען פון דער אויסוואורף מוטער. דאס איז די 22 יעהריגע מאריאנא שימטשאק (מארישינסקא 23). די פער־ברעכערין־מוטער האט מען ארעסטירט.

א נישט געלונגענער שפרונג

(א) עטליכע יונגלעך אויף כראביאווסקא 8 הא־בען געשפילט אין רעקארד־שפרינגען.

דער 16 יעהריגער מאקסימיליאן גאושינסקי (כאוונא 3) האט אזוי פאטאל א שפרינג געטון אז ער האט צובראכען דעם רעכטען פיס.

Dr. med. H. LUBICZ

פאר הויט. ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפפאנגס-שעה': 8–10, 12–2 און 5–8 אווענד

זונטאג פון 9–11 בייטאג און יום-טוב פון 9–1.

פאר דאמען — א בעזונדערער ווארטע-זאל.

ר. איזראעל
משומדים

סענסאצ. שפאנענדער ראמאן פון היינטיגען יודישען לעבען

26)

די זעלטענע פאלען ווען האנקא איז געזעסען צוזאמען מיט איהר מאן מאריאן ביים טיש און געפיהרט א געמיינזאם געשפרעך, זענען געווען דעמאלס ווען צו זיי איז געקומען צו גאסט הענריק פאוסט.

פאוסט איז געווען גליקליך, וואס איהם האט זיך איינגעגעבען, יעדענפאלס וואס ער האט מיטגע־ווירקט, אז מאריאן זאל זיך אומקעהרען אהיים און דעריבער איז ער איצט גאנץ אפט צו זיי געקומען. די געשפרעכען האבען זיך אבער נישט געקלעפט. מאריאן האט נאר גערעדט אפגעהאקטע זאצען, כדי פטור צו ווערען, ער האט זיך געפיהלט שולדיג, וואס ער איז נישט אויפריכטיג, וואס ער רעדט אנדערש ווי ער פיהלט, זיינע געדאנקען זענען גיכער געווען ביי סאבאן ווי דא אין זיין היים און ער האט זיך נישט געקענט העלפען, אראפרעדען זיך דאס הארץ פאר הענריקן האט. פאר איהם אויך נישט געהאט קיין זין, ווייל דער ענטפער איז געווען א קלאהרער. ער האט געוואוסט, אז הענריק וועט איהם ווידער אמאל פרובען איינרעדען, אז ער דארף אוועקווארפען סאבאן, דארף געדענקען אין זיין בירגערליכער פאמיליע, אז ער דארף אפילו ליידען און פערבלייבען אין דער היים, פאר איהם איז אבער דאס געווען אונמעגליך, ער האט געהאל־טען, אז ס'איז נישט עטיש אפצונארען זיין פרוי, וועלכע איז דאך סוף כל סוף נישט שולדיג דערין וואס ער האט זי אויפגעהערט צו ליבען. ער מוז דאך אבער זיין ערליך און איהר וועגן דעם זאגען, זי טאר נישט זיין אפגענארט.

ווער ווייס צי האנקא וואלט נישט בעסער גע־וואלט זיין אפגענארט, כדי די טראגעדיע זאל דער שטיקט ווערען אין די פיר ווענד פון איהר וואוי־נונג. האנקאס הארץ האט געפיהלט די קאלטקייט און שטייפקייט פון מאריאנס אויפפיהרען זיך, זי האט אבער נאך אלץ געהאפט, אפשר, אפשר וועט ער זיך צוריק צוגעוואוינען, אפשר איז פאר איהם געווען די ערשטע צייט נישט אנגענעהם. זי האט געווארט, זי האט געשטיקט אין זיך דעם וועה־טאג און נישט געוואלט איהם ארויסטראגען אויף דרויסען

דאס געשפרעך וואס האט זיך איצט געפיהרט צווישען מאריאנען, הענריקן און האנקאן איז גע־ווען א געצוואונגענס, ס'האט זיך נישט געבונדען קיין פראגע מיט קיין ענטפער.

הענריק האט ארויסגענומען א צייטונג און האט זי אוועקגעלעגט פאר מאריאנען.

— נא, לייען האט ער צו איהם געזאגט.

מאריאן האט גענומען די צייטונג אין האנד אריין און געלייענט אויף דעם ארט, וועלכעס ס'־האט איהם אנגעוויזען הענריק. דאס איז געווען א מעלדונג מיט גרויסע שריפט, וועלכע האט זיך געמוזט ווארפען אין די אויגען פון יעדען לייענער, אין דער מעלדונג האט זיך געזאגט:

ס'איז פערשוואונדען געווארען א פרוילין פון 19 יאהר מיט'ן נאמען אידא ראזען, אלע בעמיהונ־גען אויסצוגעפינען דאס ארט וואו זי געפינט זיך האבען נישט געהאט קיין ערפאלג, ווער עס ווייסט עפעס וועגען איהר ווערט געבעטען מיטצוטיילען אויף פאסט־רעסטאנט פאר ס. ק. דאס לעצטע מאל האט מען זי געזעהען אין דער געזעלשאפט פון א נידריגען, הויקערדיגען און הינקענדיגען מאן".

מאריאן האט זיך מיט דער מעלדונג שטארק פעראינטערעסירט.

— וואס זאל דאס בעדייטען האט מאריאן גע־פרעגט.

— איך ווייס אזוי פיל ווי די, איך האב עס היינט אדורכגעלייענט אין דער צייטונג און איך האב גערעכענט, אז דאס וועט זיין אינטערעסאנט אויך פאר דיר. הענריק האט גענומען די צייטונג פון מאריאנס האנד און זי געוויזען האנקא, וועל־כע האט די מעלדונג אדורכגעלייענט אויך מיט גרויס אינטערעס.

— וואס זאגסט דו דערצו? האט הענריק גע־פרעגט מאריאנען.

— דאס איז א מאדנע געשיכטע.

— איך רעכען האט הענריק געזאגט, אז דאס איז דערזעלבער קריפעל, ביי וועלכען מיר זענען געווען.

— דאס איז זיכער, וועגען דעם צווייפעל איך גארנישט.

— ס'וואלט אפשר געווען א יושר, אז מיר זאלען צוּוויסען געבען אויף פאסט־רעסטאנט, אז מיר ווייסען, וואו דער קריפעל וואוינט.

— צו וואס זאלען מיר דאס טון, האט האנקא זיך אנגערופען, צוליב וואס זיך מישען אין פרעמ־דע ענינים ווען מיר ווייסען נישט די סיבות דערפון.

— ס'קען דאך אבער זיין, אז ס'איז אנ'אומ־גליק געשעהען, סתם אזוי אין דער וועלט אריין וועט דאך קיינער נישט געבען אזעלכע מעלדונגען אין די צייטונגען.

— ס'קען אלץ זיין, אבער איך האלט אז נישט די מאריאן און נישט הענריק וואלטען זיך דא נישט געדארפט אריינמישען, אויב דא איז ווירקליך גע־שעהען עפעס אויסטערלישעס איז אנ'ענין פאר דער פאליציי, וועלכע וועט זיך שוין דערמיט פערנעמען.

— איהר זענט גערעכט, פרוי האנקא, נישט אונזער דאגה.

דאס געשפרעך איז באלד איבערגעגאנגען אויף אנ'אנדער טעמא. הענריק האט נאך א ווײלע פער־בראכט ביי מאריאנען אין הויז און איז אוועק.

מאריאנען האט די מעלדונג אין דער צייטונג נישט געלאזען רוהען, ער האט געטראכט, אז אויב די באנדע, וועלכע האט איהם געצוווינגען זיך אפ־צוזאגען פון סאבאן וועט דעמאסקירט ווערען דאן וועט ער קענען צוריק געווינען סאבאן, דעמאלס וועט זי זיכער בעפרייט ווערען פון זייערע הענד, ער האט זיך נישט געקענט דעצידירען, צי ער זאל עפעס טון אין דער היניזיכט פון דער מעלדונג, וועלכע ער האט געזעהען אין דער צייטונג אדער נישט, ער האט אפגעשלעפט מיט אננעהמען א בע־שלוס, ווייל ווי ער האט נישט געוואלט טון אין איהם געווען שלעכט, ביז ער האט זיך ענטשלאסען אנצושרייבען א בריף אויף פאסט־רעסטאנט אונטער די אותיות ס. ק. מאריאן האט אין דעם בריף געשריבען:

„איך האב געלייענט אייער מעלדונג אין דער צייטונג, אויב איהר ווילט עפעס וויסען אין דעם דאזיגען ענין, טאמ זייט אזוי גוט און פערשטענדיגט זיך מיט מיר, איך זיץ יעדען אווענד צווישען 7 און 8 אין גראנד קאפע".

צוגעקלעפט דעם בריף, אויפגעשריבען די אדרעס, האט מאריאן איהם אריינגעווארפען אין פאסט־קעסטעל, ווארטענדיג דערויף ווער ס'וועט זיך וועגען דעם ענין צו איהם ווענדען.

(פארזעצונג קומט)

ה. יאנאווסקי און דער „הזמיר"

(געדענק ווערטער)

פון ד"ר לודוויג פאלק

פיים אנהויב פון איצטיגען יאהרהונדערט האבען א פאר מוטיגע מענשען פון אונזער שטאט אונטערגענומען די איניציאטיוו צו גרינדען א יודישען געזאנג - פעראיין.

איך זאג „מוטיגע", ווייל ס'האט געהערט מוט אנצונעמען אזא בעשלוס אין א צייט, ווען איין טייל פון אונזערע יודען אין לאדז האבען זיך קנאפ אינטערעסירט מיט אזעלכע קולטורעלע ענינים, און די אנדערע האבען זיך נאך געפונען אונטער דעם איינפלוס פון דער אסימילאציע.

מען האט דעם פעראיין א נאמען געגעבען „הזמיר" און אנגעהויבען די ארבייט מיט דער גרינדונג פון א גרויסען געמישטען כאר.

* * *

מיט דער דאזיגער „הזמיר"-בעוועגונג, וועלכע האט גענומען זיך אנטוויקלען אין איראפא און אין אמעריקא, אומעטום, וואו ס'האבען זיך געפונען נאציאנאל-דענקענדע יודען, — איז געווען ענג פערבונדען דער נאמען פון דעם נישט לאנג פערשטארבענעם ה. יאנאווסקי.

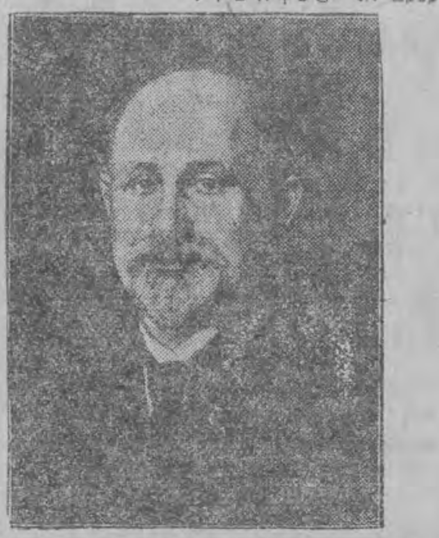

דער היינטיגער „ה,זמיר"-זינגער, אדער קאנצערט בעזוכער שטעלט זיך גארנישט פאר, מיט וועלכע אונגעוועהנליכע שוועריגקייטען עס איז דעמאלט געווען פערבונדען דאס שאפען פון א יודיש-מוזיקאלישע סביבה.

ה. יאנאווסקי האט אין דער דאזיגער בעוועגונג אריינגעלעגט אנ'איבערמענשליכע ענערגיע. דאס אויסגעפינען פון פעהיגע דיריגענטען, דאס זאמלען פון פאסיגען געזאנג-מאטעריאל און אין ערשטע ליניע דאס שאפען פון א ענטשפרעכענדער אטמאספערע פאר דער דאזיגער מוזיק, וועלכע איז פאר'ן דעמאלסדיגען פובליקום געווען ניי, —אט די גאנצע ארבייט האט יאנאווסקי יאהרענלאנג אויף זיינע אייגענע פלייצעס אויסגעטראגען.

דער לאדזער „הזמיר" איז געווארען אנ'אנהויב פון א בעוועגונג, וועלכע האט געשאפען א נעץ פון מוזיק-פעראיינען און וועלכע דערנעהנטערט זיך איצט צו א נייעם בליהונגס - פעריאד — אין ארץ-ישראל.

* * *

ה. יאנאווסקי איז געווען א אויטאדידאקט, אין בעסטען זין פון ווארט. ער איז לחלוטין נישט געווען איינזייטיג. אויף א גלייכען אופן האט יאנאווסקי געליבט די גרויסע ווערק פון דער סינאגאגאלער מוזיק (זולצער און בירנבוים האבען שטענדיג פערנומען א בכבודיגען ארט אין די פראגראמען פון „הזמיר"), די פאלקס-מוזיק, וועלכע איז דעמאלט נאך געלעגען אין די וויקעלעך, מיט איהרע הערליכע מאטיווען, מייסטענס געזאמעלט פון ענגעל, ווי די ביבליש - קלאסישע ארעטאריען פון דער וועלט-ליטעראטור.

יאנאווסקי האט געוואלט אהן אויפהער ווייטער בויען. ער האט געפיהלט, ווי וויכטיג עס איז געווען אויסצוגראבען לאנג פערגעסענע אוצרות און צוריק צו געבען דעם יודישען פאלק דאס, וואס עס האט אין זיינע טויזענד-יעהריגע וואנדערונגען פערלוירען: די יודישע מוזיק, דאס יודישע ליד!

* * *

פאלקסמאטיוון און זאגעכצען, חסידישע און חזנישע אימפראוויזאציעס, וועלכע זענען מיטגעבראכט געווארען דורך ליטווישע און דרום-רוסישע דיריזשארען האבען ביי יאנאווסקי'ן דאס געהעריגע פערשטענדניש געפונען.

עס זענען געשאפען געווארען קינסטלערישע בעארבייטונגען, פאראפראזען, ווערק פאר כאר און ארקעסטער.

כדי זיך קינסטלעריש אויסצולעבען האט יאנאווסקי אפטמאל זיך גענומען אויך צום דיריזשירען.

* * *

כאטש ה. יאנאווסקי האט נאך מיט יאהרען צוריק פערלאזט לאדז און אויסגעוואנדערט קיין בערלין, איז דער קאנטאקט צווישען איהם און דעם „הזמיר" נישט איבערגעריסען געווארען.

אין זיין נייעם ארבייטס-ארט לעבט ווייטער זיין לייט-מאטיוו. באלד האט מען זיך דערוואוסט, אז אויך אין בערלין דרעהען זיך ארום יאנאווסקי'ן יודישע מוזיקער, חזנים, דיריזשארען תלמידים. און ווידער איז ער געווען דער אפאסטאל פון דעם יודישען ליד.

און דאך האט איבער דעם דאזיגען מענש מיט זיין פערביסענעם און עקשנות'דיגען קאמף פאר דער יודישער מוזיק — א האסאווער - גייסט געשוועבט.

* * *

אנ'עלעמענטארער שטורם האט איהם שוין אין מיטען עלטער ארויסגעריסען פון קרייז פון זיינע פריינד און פערעהרער. דאס מאל האט עס איהם געצויגען אויפ'ן ווייטען מזרח.

אבער אין זיינע וואנדערונגען, אין זיין רייזע דורך די אונענדליכע סטעפעס פון סיביר, האט ער בלויז איין זאך מיט זיך מיטגעפיהרט — דאס איז געווען די ליבע צו דער יודישער מוזיק! — —

* * *

מיט יאהרען צוריק האט דער שרייבער פון די שורות געוואנדערט דורך טאקיא, וואו ס'איז נישט מעגליך געווען צו זעהן א יודיש פנים. אין יאקאהאמא, וואו ס'האט שוין דעמאלט עקזיסטירט א קליינע יודישע קהלה, האט יאנאווסקי געפונען זיין איירבינגע רוה*) נאך א לעבען פול מיט קאמף, ענטוישונג און אויך אמאל פון פרייד. דארט צווישען די אורשלטע טעמפלען פון די שינטאאיסטען און צארטע קערשען-בלומען אויפ'ן פעראיינזאמטען בית-עולם, האבען זיך פונאנדערגעטראגען די קלאנגען פון אל מלא רחמים ווייט פון זיינע געטרייע אנהענגער און מיטקעמפער. — — — — — — — —

*) געשטארבען דעם 10 יאנואר 1935 אין טאקיא.

יאן האנעמאן בעפרייט דורכן אפעלאציע-געריכט אין ווארשא

(—) נעכטען איז אין ווארשעווער אפעלאציע-געריכט פארגעקומען דער אפעלאציע-פראצעס פון געוו. וויצע-דירעקטאר פון דער קאמונאלער אפשפארונגס-קאסע יאן האנעמאן וועלכער איז בשעתו דורכ'ן לאדזער קרייז-געריכט פער'משפט געווארען אויף א יאהר תפיסה.

אויפ'ן אפעלאציע-פראצעס האט נעכטען האנעמאנען פערטיידיגט דער לאדזער אדוואקאט הענריק בירענצווייג.

יאן האנעמאן איז בעפרייט געווארען.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך בעהאנדעלט געווארען די אפעלאציע פון געוו. דירעקטאר פון דער קאמונאלער אפשפארונגס-קאסע, סטעפאן נארושקעוויטש, וועלכער איז דורכ'ן לאדזער קרייז-געריכט פערמשפט געווארען אויף דריי מיט א האלבען יאהר תפיסה.

דאס אפעלאציע-געריכט האט די שטראף פערקלענערט אויף 2 יאהר תפיסה.

גינסטיגע פרעמירטע שפאר-ביכלעך.

די שפאר-ביכלעך פון פ. ק. א. אויף פרעמירטע וקלאדען 3-טע סעריע, וואס נעמען אזוי שטארק אויס ביים עולם, זענען בעזונדערס גינסטיג, ווייל חוץ די שאנסען צו געווינען יעדען קווארטאל א פרעמיע פון 100 ביז 2000 זל. ערלויבען זיי ארויסצוציהען דעם געזאמעלטען קאפיטאל אהן פערלוסט און נאך א פאר יאהר אפילו מיט פראצענט. די קווארטאל-איינצאהלונג בעטרעפט 24 זל., וועלכע מען קען איינצאהלען צו 8 זל. מאנאטליך, אבער רעגולער, כדי צו האבען דאס רעכט זיך צו בעטייליגען אין די קווארטאל-ציהונגען פון די פרעמיעס,די פרעמיעס, אזוי ארום שפארט דער בעזיצער פון פרעמירטען ביכעל 3-טע סעריע סיסטעמאטיש און צווינגט זיך אליין צו שאפען א לעבענס-רעזערוו. פרעמירטע ביכלעך קען מען זיך פערשאפען אנ'אונבעגרעניצטע צאהל. זיי ווערען ארויסגעגעבען נישט נאר אין דער צענטראלע און אבטיילונגען פון פ. ק. א., נאר אויך אין אלע פאסט-אמטען אין לאנד. עס דארף בעטאנט ווערען, אז דורך געווינען א פרעמיע ווערט דאס שפאר-ביכעל נישט אויסגעשלאסען פון ווייטערע ציהונגען.

א בעזמאן - אוונט

ווערט איינגעארדנעט אין „פילהארמאניע".

מארגען פאלט אוים די שלושים פון פערשטארבענעם טעאטער דירעקטאר איסר בעזמאן.

צוליב א בעדייטונג פון טעאטער טוער איז בעשלאסען געווארען איינצוארדנען א בעזמאן-אוונט, אום אנצודענקען דעם פערשטארבענעם.

ביי דעם אוונט מיט וועט דער בעזמאן-אוונט פאר קומען דעם 11טען יוני אין „פילהארמאניע". עס וועלען זיך אין דעם אוונט בעטייליגען אלע יודישע ארטיסטען, וואס שפילען אין די היגע יודישע און פוילישע טעאטערן. ס'האט זיך געשאפען א קאמיטעט, וואס פערנעהמט זיך מיט דער ארגאניזירונג פון דעם אוונט.

רעפעראט פון וול. זשאבאטינסקי אין פילהארמאניע זאל

נעכטען אין אוונד איז אין דער פילהארמאניע ביי א איבערפולטען זאל פארגעקומען דער רעפעראט פון פרעזידענט פון דער רעוויזיאניסטישער וועלט-אוניאן וול. זשאבאטינסקי אויף דער טעמע: „אין קאמף פאר'ן העצליאנישען ציוניזם".

געעפענט די פערזאמלונג האט אינזש. עלפערין, וועלכער האט אנגעהויבען אין פויליש אויפפאדערען די פערזאמעלטע צו בעעהרען דעם אנדענקען פון פערשטארבענעם מארשאל פילסודסקי דורך איין מינוט שווייגען. דער גאנצער עולם שטעהט אויף פון די ערטער און בלייבט שטעהען אויף די ערטער אונבעוועגליך. דאן בעגריסט אינזש. עלפערין אין יודיש דעם פרעזידענט פון דער רעוויזיאנסטישער וועלט-אוניאן וול. זשאבאטינסקי אלס דעם גרינדער פון דער נייער ציוניסטישער אונאפהענגיגער ארגאניזאציע.

א גענויערען בעריכט וועגען רעפעראט וועלען מיר ברענגען אין אונזער מארגענדיגען נומער.

צווישען שכנים

(א) אויף פאראנא 11 האט נעכטען אויסגעבראכען א געשלעג צווישען שכנים, בעת דעם געשלעג זענען פערוואונדעט געווארען: יאן טלוטשיק, קאטאזשינע קאזיק און עדוארד קאוואלטשיק.

די פאגאטאוויע האט די פערוואונדעטע ערטיילט די ערשטע הילף

פארפאלען ביי דער ארבייט.

אויף פיעטרקאווער 271 איז בעת'ן לאזען אין גאנג דעם מאטאר ארייגעכאפט געווארען דורכ'ן טראנסמיסיע פאס דער 58 יאהריגער סטאניסלאוו יאנקאווסקי. יאנקאווסקי איז שווער פערוואונדעט געווארען.

אין פאבריק אויף אנדזשיא 63 איז דער ארבייטער, דער 26 יעהריגער זיגמונד קאלושיאק (קרוטשא 5) פערכאפט געווארען דורך די וואלצען פון מאשין. עס האט איהם צובראכען די רעכטע האנד.

ביידע פערוואונדעטע האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אלגעמיינע קאאפעראטיווע קרעדיט-קאסע פיעטריקאווער 8

אונטערן פארזיץ פון ה' י. מאנטיבאנד איז זונטאג פארגעקומען א אויסערגעוועהנליכע גענעראל-פערזאמלונג. אין דעם נייעם ראט איז אויסגעוועהלט געווארען אלס פרעזעס ד"ר נ. קראך, וויצע-פרעזעסען פרנס ש. רעכטמאן, י. מאנטיבאנד, ארוו. פרוכטגארטען, נ. ציטער, א. ערעלמאן, ה. ס. לענטשיצקי, ב. שטערן, י. שטרייבער. אין פערוואלטונג נ. צווילינג (פרעזעס), ל. לייזעראוויטש, ר. גאטליב (וויצע-פרעזעסען), ש. אושעראוויץ, ל. זארזשעווסקי, פ. ראזענמוטער, קאנד. מ. נירענבערג, ב. ליבערמאן מ. קעניג.

פון דער מאדע-רעוויע

שוין מארגען וועט אין גארטען „טיוואלי" פארקומען די גרויסע זומער-מאדע רעוויע, איינגעארדענט דורך דער האנדווערקער - קאמער אין לאדז.

ווי ס'איז געווען פאראויסצוזעהן, איז די פעראינטערעסירונג זעהר א גרויסע. עס וועלען ארויסטרעטען די ארטיסטען מראזשינסקי און מאכעדסקי אין די ראלען פון די מאדעלקעס וועלען ארויסטרעטען די ארטיסטקעס פון שטאטישען טעאטער.

גארטען-פערוויילונג

לטובת דער נאכט-פאגאטאוויע ביי „לינת הצדק"

קומענדיגען זונטאג, ד. 2-טען יוני קומט פאר אין „העלענאוו" א גראנדיעזע גארטען פערוויילונג לטובת דער נאכט-פאגאטאוויע ביי „לינת הצדק".

די היי-יאהריגע פערוויילונג צייכענט זיך אויס מיט א גראנדיעזען פראגראם. א חוץ די פערשידענע אויפטריטען, איז אנגאזשירט געווארען די בעריהמטע יודישע זינגערין לאלא פאלמאן, וועלכע קומט ספעציעל פון ווארשא צו דער פערוויילונג. זי וועט אויספיהרען א גאנץ ניי פראגראם פון נאך נישט געזינגענע לידער. א חוץ דעם ווערט איינגעארדענט א רייכע פאנטען-לאטעריע מיט פיל ווערטפולע פאנטען.

ס'איז צו דערווארטען, אז די יודישע בעפעלקערונג וועט אויסנוצען די געלעגענהייט און מאסענווייז בעזוכען די אינטערעסאנטע פערוויילונג.

היינט צום לעצטען מאל „מאמע און געליבטע" אין „ראזמאיטאשטשי"

היינט ווערט געגעבען צום לעצטען מאל מיט די אמעריקאנער ארטיסטען סידי שיינגאלד און סעם אויערבאך „מאמע און געליבטע".

מארגען דאנערשטאג קומט פאר דער גראנדיעזער געזעגנונגס-אוונט פון די אמעריקאנער געסט און א פערשידענארטיג פראגראם.

טעאטער „פילהארמאניע"

דאס פרעהליכע אפערעטען-פא"ל גיזי היידען און פריזאמענט האבען שטארק אויסגענומען ביים יודישען טעאטער עולם וואס קומט אין פילהארמאניע.

היינט מיטוואך, מארגען דאנערשטאג ווערט געשפילט צום לעצטען מאל „די יודישע חתונה" צו ביליגע פרייזען. דאנערשטאג בייטאג א פאלקס פארשטעלונג. עס ווערט געשפילט די אפערעטע „די פריילעכע ציגיינערין".

פרייטאג קומט די פרעמיערע ש. פריזאמענטס אויפפיהרונג „פראצעס פון בלינדען מאקס".

ראדיא - ווינקעל

טעלעוויזיע אין פראנקרייך

אויף די פילמאליגע אנפראגען מצד די פראנצויזישע זשורנאליסטען האט דער מיניסטער מאנדעל געגעבען צו וויסען, אז אין די גאר נאהענטסטע טעג וועט ביי דער ראדיא-סטאציע פאריז אנהויבען צו פונקציאנירען א טעלעוויזיע-סטאציע, וואס וועט מעגליך מאכען גלייכצייטיג צו זעהען און הערען די אודיציע. די דאזיגע פראנצויזישע וועט פארלויפיג דינען אלס פראביר-סטאציע און נאך דריי חדשים עקספערימענטירען, וועט זי פערביטען ווערען דורך א שטארקערע אינסטאלאציע, וועלכע וועט אויך זיין פון פראנצויזישען סיסטעם און פראנצויזישער קאנסטרוקציע. די דאזיגע סטאציע וועט נישט בלייבען הינטערשטעליג לגבי די טעלעוויזיע-אפאראטען, וועלכע פונקציאנירען שוין — אויך אלס פראבע נאך — אין ענגלאנד, דייטשלאנד וועט נישט ארויס פון געברויך.

די פראנצויזישע צייטונגען קריטיקירען אבער דעם אויסקלויב פון דער לענג פון דער כוואליע, וועלכע האט נישט מעהר ווי 175 מעטער. די דאזיגע כוואליעס געהען זיך שלעכט פונאנדער איבער דער שטאט און קומען נישט ארויס ריין.

די פראנצויזישע אינדוסטריע האט שוין אבער צוגעגרייט א נייעם, ספעציעלען אפאראט, וועלכער וועט גלייכצייטיג אויפנעהמען די בילדער, אי קלאנגען. דער פרייז פון דאזיגען אפאראט וועט וואהרשיינליך, זיין נישט קיין איבריג טייערער דאס ווענדט זיך שוין אין דעם, צי עס וועט זיין דערויף א גרויסע נאכפראגע, אז מען זאל קענען פיהרען א כסדר'דיגע מאסען-פראדוקציע. מען איז זיך אבער משער אז יעדער פיל-וועניג בעמיטעלטער בירגער וועט וועלען האבען ביי זיך אין דער היים אנ'אפאראט, וועלכער נעהמט אויף קלאנג-פילמען, אט דעם וואונדערבארען נצחון פון דער היינטיגער וויסענשאפט.

י דער „ראדיא-מאגאזין" שטרייכט אונטער, אז די זשורנאליסטען אריענטירען זיך נישט, מן-הסתם, אז די טעלעוויזיע בעדראהט שטארק דער עקזיסטענץ פון דער פרעסע, וואס פאר א צוועק וועלען שוין האבען די אין דער פרעסע געדרוקטע דעפעשען און אילוסטראציעס. נאכדעם ווי אלע וועלען זיי האבען געזעהען דורך דער טעלעוויזיע. שוין היינט גרייטען אונבעוואוסטזיניג צו אט די רעוואלוציע א גרויסער טייל צייטונגען, וועלכע גיבען וואס אמאל מעהר אילוסטראציעס אנשטאט טעקסטען

דער מחבר פונ'ם דאזיגען ארטיקעל, וואטעל, זעהט פאר, אז אין דער צוקונפט וועלען פון אט דעם חורבן ניצול ווערען בלויז די גאר וויכטיגע צייטונגען, וועלכע וועלען דרוקען זאכליכע ארטיקלען. פערשטעהט זיך, אויב דער צוקונפטיגער דור וועט נאך בכלל וועלען אמאל עפעס לייענען און אויב דער דרוק-וועזען וועט אין דער צוקונפט וועט נישט ארויס פון געברויך.

די סימנים פון די ראדיא-סטאציעס

פיל ראדיא הערער געפינען זיך אפט אין א פערלעגענהייט ביים הערען די אויסלענדישע ראדיא סטאציעס. אפטמאל געשעהט, אז דער ראדיא-הערער טרעפט גראד אויף א פויזע, ווען די ראדיא-סטאציע איז נישט טעטיג. אזא פויזע קען אמאל געדויערען עטליכע מינוט, די סטאציע גיט אבער אויף, בעת דער פויזע, אהן אויפהער איהר ספעציעלען צייכען כדי מען זאל וויסען, אז זי וועט באלד אנהויבען צו שפילען.

כדי דער ראדיא-הערער ... זיך אריענטירען אויף וועלכער סטאציע ער האט גראד אנגעשטעלט זיין אפאראט, גיבען מיר דא א רשימה פון די פערשידענע צייכענס פון די וויכטיגסטע ראדיא - סטאציעס:

ווין — א וועק-זייגער, העלסינגפארס, לאסקי — געקלינגערײ פון ראטהויז-גלאקען, לאנדאן, דעווענטרי — א וועק-זייגער, פינף קלעפ אין א מינוט, אסלא — דער נארוועגישער נאציאנאלער הימן, פאריז—ראדיא — א גלאקען-שפיל, פאריז—אייפעל-טורם — א סיגנאל פון א הארן-טרומייט, ראדיא-טולוז — א פויגעל-געצוויטשעריי, פראג — א גלאקען-סיגנאל, טריעסט — א נאכטיגאל-געזאנג, רוים — אפגעהאקטע טענער, שטאקהאלם, גאטענבורג, זונדסוואל, מאטאלא — גאנג-קלעפ, ווארשע — אנהויב פון שאפענ'ס פאלאנעז.

DR. MED. H.
Różaner
ספעציאליסט פאר
הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראנק.
NARUTOWICZA 9,
tel. 128-98.
נעמט אן פון 9–1 פארמ. און פון 5–9.

„וואג"—די צענטר.ארגאניזאציע פון טויב־שטומע אין ראטעו־פערבאנד

(ענדע פון דער 4־טער זייט)

אטירען נאר נישט קיין־ארבייט פון א אנדערן און לעבען נישט פון קיין הכנסות, וואס שטאמט נישט פון ארבייט.

באלד אין ערשטען יאהר פון איהר עקזיסטענץ האט די „וואג" ענטוויקעלט א גרויסע אקטיוויטעט: עס זענען ארגאניזירט געווארען 32 לאקאלע קרייזען מיט א מיטגלידער צאהל פון 8.039 מיטגלידער; עס זענען געגרינדעט געווארען 60 פראפעסיאנעלע פעראיינען פאר טויב שטומע. דעם 1טען אקטאבער 1934 זענען שוין געווען 169 לאקאלע ארגאניזאציעס, די צאהל מיטגלידער איז געשטיגען ביז 27,595, דערין זענען 14,571 געווען בעשעפטיגט אלס לוין־ארבייטער, די „וואג" האט מעהר ווי 85 פראפעסיאנעלע שולען, אין וועלכע עס זענען בעשעפטיגט 4956 פערזאן.

די „וואג" האט אויך א בעזונדערע אקציע פאר דער יוגענט און עס ווערט ענטוויקעלט א לעבהאפטע טעטיגקייט אויפן קולטורעלען געביט. עס זענען פאר האן 249 קלובען און 71 קורסען צו ליקווידירען דעם אנאלפאבעטיזם, א חוץ דעם זענען נאך פאראן א גרויסע צאהל קרייזען פאר פיזישער קולטור, זיי בעטייליגען זיך אויך אין די מאסען ארגאניזאציעס (מאפר, אוויאטריק א.א.וו.) די „וואג" בעטייליגט זיך אויך אין פאלקס קאמיסאריאט פאר פאלקס אויפקלערונג אין די געהעריגע לאקאלע קערפערשאפטען און ארבייט מיט ביים פראבלעם פון איינפיהרען פון אלגעמיינעם און אבליגאטארישען אונטערריכט פאר טויב שטומע.

די אקטיוויטעט פון „וואג" ווייזט זיך ארויס אין דער ארבייט פון די אינסטיטוציעס וואס זארגען פאר דער עפענטליכער היגיענע, דארט וואו עס האנדעלט זיך ווענען פערהיטונגס מיטלען נעגען טויבהייט. בכדי צו בעקענען דאס פאלק מיט די סיבות פון דער טויבשטומהייט האט מען געשאפען א פילם: „שיץ דיין געהער". יעדעס יאהר ארגאניזירט די „וואג" א דרינגענדע קאמפאניע פאר דעם קאמף נעגען טויבשטומהייט. זי גיט ארויס א אייגענע וואכען־צייטונג ווי אויך א ליטעראטור צייטשריפט, ביידע ווערען רעדאגירט און געשריבען אויסשליסליך פון טויב־שטומע. זיי זענען בעשעפטיגט אין אלע פאבריקען, אין דער לאנדווירטשאפט קאלכאזען און דערביי זענען זיי זעהר פראדוקטיוו און בילדען אין די פאבריקען בעזונדערע בריגאדען פון „אודארניקעס".

די בעדייטונג פון ווארט „וואג" איז צענטראל־ארגאניזאציע פון טויב שטומע אין ראטען־פערבאנד. „וואנאוועץ" הייסט א מיטגליד פון דער ארגאניזאציע. דאס איז אבער אויך דער נאמען פון א קריגס־טאנק, וואס די רוסישע טויב שטומע האבען דורך פרייוויליגע נדבות געשאפען מיטן צוועק צו פערטיידיגען זייער פאטערלאנד.

ראדיא - פראגראם

מימוואד, דעם 29 מאי

6,36 גימנאסטיק. 6,50 פליטען. 7,25 פליטען. 8 אוידיציע פאר שולען. 8,05 אוידיציע פאר פאפא ראוועצס. 11,57 צייט־סיגנאל. 12,03 ידיעות. 12,05 פליסען. 12,50 שמועס פאר פרויען. 12,55 ידיעות. 1,5ט פליטען. 1,40 פליטען. 1,55 עקספארט. 2,00 פליטען. 3,35 בערזע. 4,35 רעפעראט. 4,50 פליטען. 5,00 רעפעראט. 5,15 מוזיק. 5,50 „מארשאל פילסודסקי" — רעפעראט פון קאראל קאזשמינסקי. 6,ט קאנצערט. 6,15 הערשפיל. 6,30 טעכניש פאסט־קעסטעל. 6,45 פליטען. 7,15 פליטען. 7,25 ספארט. 7,35 לידער. 7,50 פעליעטאן. 8,00 פליטען 8,45 ידיעות. 9,00 שאפין־קאנצערט. 9,30 רעפעראט וועגען ח.פ. און פ.וו.־יום־טוב אין לאדז. 9,40 קאנצערט. 10,00 רעקלאמע־קאנצערט. 10,15 קאנצערט. 11,00 ידיעות, קאמוניקאטען.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	87.50
3 פראצענטיגע בודאוולאנע —	41.75
4 „ דאלארובקא —	51.75
7 „ סטאבליזאציע (אמ.)	63.25
5 „ ווארשאווער ס.־ב. 1934	57.63
5 „ לאדזער „	51.25
ענגלישער פונט אפיצ. 26.15 נישט אפיצ.	26.35
דאלאר אפיצ. 5.31,75 נישט אפיצ. —	5.32
גאלד־דאלאר — — — —	920
גאלד־רובל — — — —	472
רייכסמאר מארק — — —	1.75
דאנציגער גולדען — — —	99 גר.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאלאגישען קליניק אין פאריז.
(ספעצ. פאר פרויען־קראנקהייטען און שוואנגערשאפט).
דיאטערמיע, עלעקטראקאגילאציע.
נעהמט אן אין לאדז
פילסודסקיעגא 51, טעל. 170-03
נעהמט אן פון 8—10 און פון 4—6 נאכם.

קראנג־קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

הייגט פרעמיערע! גרויסער עראטישער פילם. אונטער'ן נאמען:
„דאס זינקען פון א דאן־זשואן"
אין דער הויפט־ראל DOUGLAS FAIRBANKS ווי אויך די 12 שענסטע פרויען פון דער וועלט.
אויסער'ן פראגראם: וואכען־זשורנאל פון P.A.T. און אקטואליטעטן פון FOX
אנהייב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4.30 נאכם. שבת און זונטאג 1.30 בייטאג.

Starszy Felczer
B. JOSKOWICZ
PÓŁNOCNA 4, tel. 141-86
שטעלט טעגליך פאקען מיט פרישע קראוויאנקע און גיט ארויס שוויצעדצטוועס.
נעהמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4 ביז 9 נאכם.

ד"ר
ס. קאנטאר
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (מענער־שוועכע)
פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45.
נעמט אן פון 8–2 נ"מ און פון 6–9 אוו

לעטשניצע
פאר וועגעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד.
וועגעריש־קראנקע, מענערשוועכע און הויט־קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס־סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל
א בעראטונג 3 זל.

סאנאטאריום
אין כעלמי
פאר דערוואקסענע און קינדער
איז ווידער געעפענט!
שטענדיגע ערצטליכע בעהאנדלונג. פאר־ציגליכע ריטועל־דיעטעטישע קיך און אלע בעקוועהמליכקייטען. מעסיגע פרייזען!
צו ערפאהרען אויפ'ן ארט און אין לאדז טעלעפ. 122-60 און 127-81.
לונגען־ליידענדע ווערען נישט אנגענומען.

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען־קאבינעט
וועגעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

קריינע אנאנסען
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

ראקאלען

נעכטען האב איך אין דער פא־שעקאלניע אויף דער סטאציע פאדעמביצע איבערגעלאזט א טעקע מיט א טלית און תפילין. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אפצוגעבען געגען בעלוינונג צו ליפסקער, צעגעלניאנא 5, אין ווײַן־געשעפט. 7896

נעכטען האב איך פערלוירען א פאס אויפ'ן נאמען איציק גראסבערג דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען אפצו־ברענגען אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג.

Zaginiony został kwit Kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na sumę zł. 15, na imię Gitel Kryger, Nowomiejska 26.

א שוּפּענסטער מיט רוים אין א שהן געוועלב אין א בעלעבטער געגענד זעהר גינסטיג פאר א יובעליר, אוועקצוגעבען. צו ערפאהרען גלובנא 67, ביים וועכטער. 7899

צו פערמיטען א געוועלב און צימער מיט קוך, זונען־וואוינונג אין א בעלעבטען פונקט מיט שרייב־מאטעריאל־איינריכטונג, צוליב אבפאהרען ביליג אוועקצוגעבען. אפערטען אין אדמיניסטר. אונטער „עקזיסטענץ" 7898

א בעקעריי ווי אויך א ווילע אויף א פענסיאנאט אדער אויף א קאלאניע אויף די טעאדארען צו פערמיטען. צו ערפאהרען קראנטשישקענער 30, ביים וועכטער. 7905

פריוע פאסטענס

א שטאדט־אגענט איינגעפיהרט אין פארבען־געשעפטען ווערט געזוכט, אפערטען מיט אנגאבע פון פריהערדיגער טעטיגקייט אונטער „בראנזשיסט" אפצוגעבען אין אדמינ. 7902

אנ'ארט צו שלאפען פאר איינעם אדער 2 הערען אין א בעזונ'ער צימער ביי אנ'אינטעליגענטער פאמיליע. פילסודסקיעגא 54, רעכטע אפיצינע, 1. איינגאנג, 2. שטאק, 91.

ס'איז נויטיג א פאדרענטשנע און א לערן־מיידעל צו א דאמען־שניידערין ביי מ ע ש, פאלודניאווא 20, ערשטער איינגאנג, רעכטע אפיצינע, פארטער.

פערשידענעם

Potrzebny Ondulator (ka) i Manikurzystka od zaraz. Posada stała. Wiadomość Drewnowska 2 Moszenberg. 7903

וואטאלין ווי אויך סוועטערס נעמט אן אויף לוין צו ארבייטען אנ'איינגעארדנעטע פאבריק אין גאנג. אפערטען אונטער „לוין" אין Biuro Ogłoszeń Fuks, Piotrkowska 50.

Potrzebny pracownik fryzjerski męski do zakładu fryzjerskiego Cegielniana 20. 7904

פענסיאנאט „אפריקא" אין ווישניאווא־גורא פאר קינדער און שול־יוגענד, אין יאניצקי'ס ווילע. 7901

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין־קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4–8 אווענד.

Dr. med. D. Frid
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף זאוואדזקא 16a
פראנט 1 שט. טעל. 224-78
נעמט אן פון 9–10 און פון 5–7 אוו.

Dr. Med.
J. Schlosser
כירורג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאנא 30 טעל. 122-16
נעהמט אן טעגליך פון 4–7 אוו.

בעקאנטמאכונג!

Dyr. J. Rapaport

דערמיט ווערט בעקאנט געמאכט, דאס די בעוואוסטע ספעציעלע ארטאפעדישע היילאנשטאלט פון דעם אין גאנץ פוילען בעריהמטען ארטאפעד־ספעציאליסט פאר רוקענער (ברוך) קראנקע און אלער ארט קאליקעס און פעהלער פון גוף ביי מענער, פרויען און קינדער דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 איז פון 1 אפריל ד. י. געווארען איבערטראגען אויף
8 זאוואדזקא 8 פראנט 1־טער שטאק.
אכטונג ברוך־קראנקע!!!

נאר אין דער איינציגער ספעציעל ארטאפעד. היילאנשטאלט זאוואדזקא 8 פון בעריהמטען ספעציאליסט דיר. י. ראפאפארט, וועלכע עקזיסטירט שוין 30 יאהר און וועלכע איז ווירקליך פון פיל בעוואוסטע אגניתערן. פראפעסארען געווארען אנערקענט און אויסגעצייכענט, ווערען אויסגעפערטיגט די בעסטע און ראדיקאלסטע ספעציעלע ארטאפעדישע גומי־הייל־באנדאזשען, וועלכע בעזייטיגען אהן שום אפעראציע ראדיקאל, שנעל און מיט דעם גרעסטען ערפאלג די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטעטסטע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. ספעציעלע ארטאפעד. הייל־באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך־באנדאזשען נעגען אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס. אין דער ספעציעלער ארטאפעדישער הייל־אנשטאלט זאוואדזקא 8 ווערען אויסגעפערטיגט די בעסטע, פון בעריהמטע פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע ספעציעלע

ארטאפ. הייל־גארסעט פאר פערקרימונג פון רוקען־ביין (הויקערס) (Skrzywienie Kręgosłupa) די בעסטע ארטאפעדישע הייל־אפאראטען פאר בײנער־שוואכקייט, לעהמונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער, קינסטליכע פיס און הענד (פראטעזען) ווי אויך די פראקטישסטע פון בעסטען אין לעכטעסטען מאטעריאל ארטאפעדישע אפאראטען (אנלאגען) פאר שמערצליכע פלאט־פיס לויט גיפס־מאדעל.

נאר אין די איינציגע ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־אנשטאלט זאוואדזקא 8 (פריהער וואולטשאנסקא 10) האבען זיך במשך די לעצטע 6 יאהר אין לאדז, איינינע טויזענד שווער־ליידענדע אויף ברוכען בעפרייט אהן אפעראציעס פון זעהר פיל שמערצען און ברוך־ליידען און זענען געווארען געזונד און ארבייטספעהיג.

אויף דעם בעשטעטיגען און זאגען אמבעסטען עדות די אין דער גאנצער לאדזער פרעסע יודישע, פוילישע און דייטשע טאג־טעגליכע הארציגסטע דאנקזאגונגען פון די זעהר פיל פעהאנדעלטע פון ה' דיר. י. ראפאפארט.

דאס איז די בעסטע גאראנטיע פאר אלע ליידענדע אויף ברוכען ווי אויך אלער ארט פעהלער פון גוף צו האבען דעם גרעסטען צוטרויען, אז נאר אין דער איינציגער ספעצ. ארטאפעד. הייל־אנשטאלט זאוואדזקא 8 איז מען געזיכערט מיט די שנעלסטע ראדיקאלסטע הילף און ערפאלג.

Ortoped. Spec. J. RAPAPORT פון ליצמבערג
Łódź, Zawadzka 8, front 1 p. tel. 221-77.
(פריהער וואולטשאנסקא 10)
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונד.
עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסא כאריך).

אנאנסען־פרייז פאר א מילימעטער־שורה
מאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב־יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— 4
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . .
ביים דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. טעלעגראמען — 10 גר. א ווארט

געקריכענע—20 גר. א מ/ם (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנעמענטס־פרייז:
אין לאדז — א חודש 3 זלאטעס מיט צושטעלען אין הויז. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש 3 זל. אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא — 1 דאל.

מאנוסקריפטן, וועלכע ווערען נישט פארעפענטליכט ווערען נישט צוריקגעשיקט. די אדמיניסטראציע איז נישט פאראנטווארטליך פאר דעם אינהאלט פון די אנאנסען. די רעדאקציע בעהאלט זיך דאס רעכט איבערצוארבייטען די אנאנסען אדער זיי צוריקצושטעלען פאר דעם אנאנס

מאר'ן אינהאלט און פאר פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פאראנט־ווארטליך. די אדמיניסטראציע אין ... עפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman